

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มคอชฎุเศรฐฐกิจพอเพียง

ข้าฉิบตำรวจกษัตริฎฐ บุดรมาดา

ตารนั้ทนนธนเบนนสวนทนงของการศึกษาตามทตักสุตรศาสนาเศรฐฐมหาบั้ฒฑิต

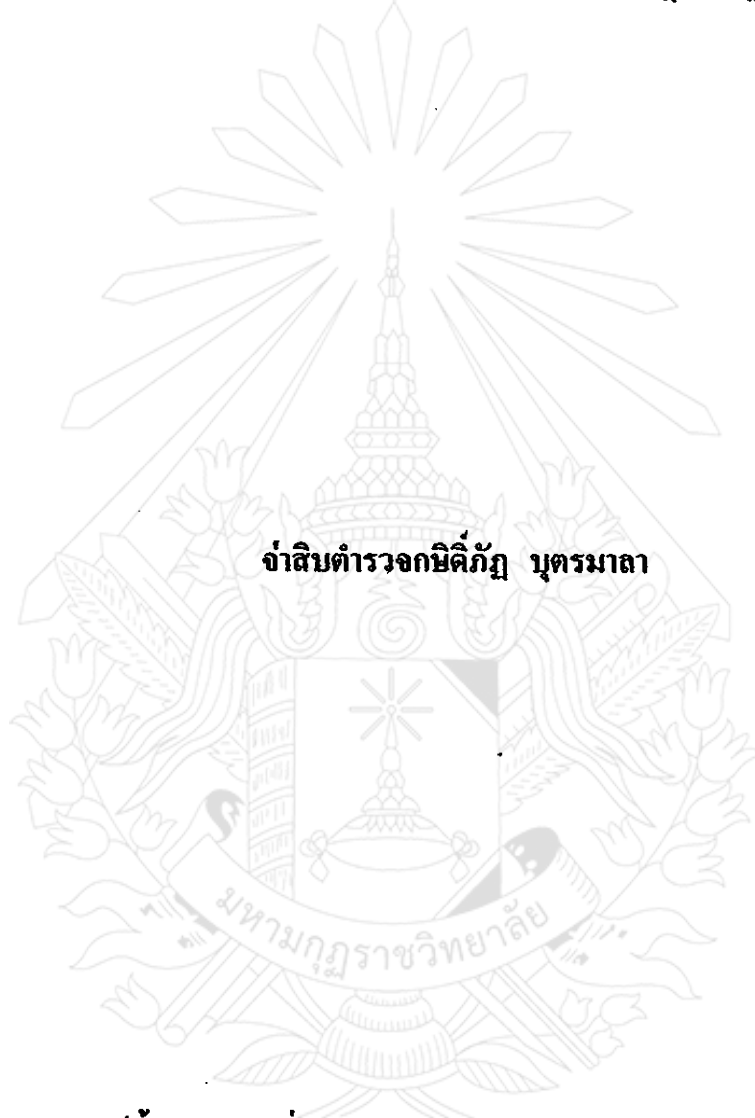
สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง

บั้ฒฑิตวิฑชาตัย มหาวิฑชาตัยมหามกุฎราชวิฑชาตัย

พุทธศักราช 2550

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2550

B 93๘๘

POLICE CADET STUDENT'S UNDERSTANDING SUFFICIENCY ECONOMY

SGT. MAJ. KASIPHAT BUTMALA

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2550 (2007)**

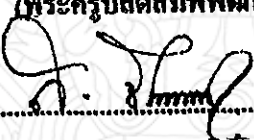
หัวข้อสารนิพนธ์ : ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
ชื่อนักศึกษา : จำเริญตำรวจกษิต์ภักดิ์ บุตรมาตา
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐตั้งซ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของวารสารศึกษาค้นคว้าทางศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสันติพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสันติพัฒน์วิริยาจารย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผศ.ประจวบ ประเสริฐตั้งซ์)

.....กรรมการ
(รศ.พ.ศ.อ. ดร.อำนาจ ศรีมณี)

.....กรรมการ
(พ.ศ.ท. ดร.จักรวิวัฒน์ ศวัชศิริภักดิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Police Cadet Student's Understanding Sufficiency Economy

Student's Name : Police Sergeant Major Kasiphat Butmala

Department : Government

Advisor : Asst. Prof. Emeritus. Dr. Sukit Chaimusik

Co-Advisor : Asst. Prof. Prachuab Prasertsang

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... **Dean of Graduate School**
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... **Chairman**
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

S. Chaimusik
..... **Advisor**
(Asst. Prof. Emeritus. Dr. Sukit Chaimusik)

P. Prasertsang
..... **Co - Advisor**
(Asst. Prof. prachuab prasertsang)

Lr. Srimee
..... **Member**
(Assoc. Prof. Pol. Col. Dr. Lunduan Srimee)

JAKDVATH
..... **Member**
(Pol. Lt. Col. Dr. Jakpvath Sawatraksa)

หัวข้อสารนิพนธ์ : ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
 ชื่อนักศึกษา : จำดิบตำรวจนิตีภัฏ บุครมาลา
 สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ศุภกิจ ชัยมุสิก
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์
 ปีการศึกษา : 2550

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 300 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ f-test t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01- 3.50 คิดเป็นร้อยละ 50.00 อาชีพของบิดา เกษตรกรรมและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 35.33 ด้านอาชีพของมารดา เกษตรกรรมและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 49.67 และรายได้ในครอบครัว สูงกว่า 15,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 57.33

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

Thematic Title : Police Cadet Student's Understanding Sufficiency Economy

Student's Name : Police Sergeant Major Kasiphat Butmala

Department : Government

Advisor : Asst. Prof. Emeritus. Dr.Sukit Chaimusik

Co-Advisor : Asst. Prof. Prachuab Prasertsang

Academic Year : B.E. 2550 (2007)

ABSTRACT

This thematic paper entitled police cadet student's understanding sufficiency economy the objectives to study police cadet students understanding and factor effected understanding the sufficiency economy to the theory.

The sample group was the 300 police cardet students members by using questionnaires to collect data and process by SPSS programme through percentgce, mathematics and provide f-test and t-test to examine the variation contrast.The result of the study was appeared that most of the police cardets students were between 21 and 25 years of age with 63 % . The educational success of GPA was between 301 and 3-50 with 50%. The career of their fathers were agriculturists/famers and others with 35.33%.For their mothers,they were farmers and others with 49.67%. And their family's income was higher than 15,000 baht per month with 57.33%.

The effected supporting factor to understanding the theory of sufficiency economy was that the average of their understanding was medium with 3.42 % . When considering the ways of understanding, we had found the ways of obtaining information on the theory was medium with 3-36%, the way of attending lecture on the subject of sufficiency economy through the royal thought was high with 3-50 % and the way of self - sufficiency was high with 3-71 %.

The understanding of police cardet students on the theory of sufficiency economy was found that the police cardet students understand the sufficiency economy was high with 3-80%. When considering the way of sufficiency of expenses was high with 3-71, the way of reason of expenses was high with 3-89 and good protection of expenses was high with 3-72.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำเป็นอย่างดีจาก ผศ.(พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก ผศ.ประจวบ ประเสริฐสงฆ์ ที่ได้กรุณาทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ อีกทั้งได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัย ต้อง ขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระอาจารย์ฐิตะวงษ์ ลาเสน พธ.บ.(สังคัมภีร์) พบ.ม. (สถิติและการวิจัย) นิด้า.เลขฯ คณะมนุษยศาสตร์ มจร. ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก ป.ธ.4, พ.ม., พธ.บ.(อังกฤษ)พธ.ม. Ph.D. หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรการสอน มจร. ผศ.ดร.เคิมศักดิ์ ทองอินทร์ พธ.บ., M.A.(Pol.) Ph.D. ภาควิชา รัฐศาสตร์ มจร. ผศ.ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์โรจน์ Cert.in Russian, พ.ม., พธ.บ., M.A., M.P.A., Ph.D. อาจารย์ภาควิชาภาษาต่างประเทศ อาจารย์พลวัฒน์ ชุมสุข พธ.บ.(สังคัมภีร์) ศศ.ม.(เศรษฐศาสตร์) อาจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ พ.ศ.ท.วรวิทย์ ชุมวรฐายี วท.บ.(ประเมินและวัดผล)รามฯ, พบ.ม.(สถิติ และการวิจัย)นิด้า อาจารย์ รร.นรต./ อาจารย์บรรยายพิเศษ วิชา ระเบียบวิธีการวิจัยฯ ม.มมร. วิทยา เขตศิรินทรราชวิทยาลัย อ.สามพราน นครปฐม อาจารย์ประเทศ ไกรจันทร์ พธ.บ.(Eng) เกียรตินิยม อันดับหนึ่ง M.A.(ภาษาศาสตร์และวรรณคดีอังกฤษ) อาจารย์สุพรรณ เมื่อกพันธ์ ป.ธ.9, พธ.บ.(ศาสนา) อม.(ศาสนาเปรียบเทียบ) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเกษตรกรรม หมู่บ้านขุนศรี ค.บุพราหมณ์ จ. ปราจีนบุรี ช่วยตรวจทานอักษร และคณาจารย์เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือแนะนำในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ รวมถึงท่าน รศ.พ.ศ.อ.ดร.ลำฉวน ศรีมณี และ พ.ศ.ท.ดร. จักรภวัฒน์ สวัสดิ์รักษา รับหน้าที่เป็นกรรมการสอบ ต้องขอขอบพระคุณท่านพระครูปลัดสัมพิพัฒน์ วิริยาจารย์ (Ph.D.) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ม.มมร. ที่รับหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบ และทีมงาน อาจารย์ทุกท่านที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการทำวิจัยเชิงสัมมนา

สุดท้ายต้องขอขอบคุณ บิคารมการค้าผู้เป็นบูรพาจารย์คนแรกและนางกลทีปีฯ ค.ช.สุวิจักขณ์ฯ ค.ช.จิรัฐเมธีฯ ภรรยาบุตรที่มีส่วนในความสำเร็จ และเพื่อนๆร่วมชั้นเรียนทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้การ สนับสนุนทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะข้อมูลเอกสารต่างๆ ตลอดจนช่วยพิมพ์ให้สารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เสร็จสมบูรณ์

ประโยชน์แห่งการวิจัยครั้งนี้ขออุทิศแด่ครูบาอาจารย์ และขอบบให้อุทิศบุญหลังไว้เพื่อ เป็นแนวทางการศึกษาต่อขอคความรู้ออนาคคสืบไป

เจ้าสิบตำรวจกษิณีภัฏ บุตรมาลา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 สมมติฐาน	5
1.5 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง	8
2.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง	8
2.2 เศรษฐกิจพอเพียง	19
2.2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์	23
2.2.2 หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	26
2.2.3 การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	27
2.2.4 เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ	29
2.2.5 หลักการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สำหรับเศรษฐกิจพอเพียง	36
2.2.6 ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ	40
2.3 ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ	41
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
2.5 สรุปกรอบแนวความคิด	58

	จ
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	61
3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ	63
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิจัย	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ตอนที่ 1 (ข้อมูลทั่วไป)	65
4.2 ตอนที่ 2 (ข้อมูลสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง)	68
4.3 ตอนที่ 3 (ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง)	74
4.4 การทดสอบสมมติฐาน	78
4.5 ตอนที่ 4 (ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง) เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นตามที่เข้าใจโดยอิสระ	85
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	86
5.2 อภิปราย	88
5.3 ข้อเสนอแนะ	90
5.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	90
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	90
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก	
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	98
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	99

	ณ
ภาคผนวก ข	102
หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม	103
ภาคผนวก ค	105
แบบสอบถาม	106
ประวัติผู้วิจัย	112

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 4.1	จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	65
ตารางที่ 4.2	ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน	68
ตารางที่ 4.3	การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	69
ตารางที่ 4.4	การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	71
ตารางที่ 4.5	การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริ	72
ตารางที่ 4.6	การรู้จักประมาณตนเองตามแนวทางทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	73
ตารางที่ 4.7	ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียงรายด้าน	74
ตารางที่ 4.8	ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย	75
ตารางที่ 4.9	ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย	76
ตารางที่ 4.10	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย	77
ตารางที่ 4.11	เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่มีทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านอายุ	78
ตารางที่ 4.12	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัยด้านอายุ มีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	78
ตารางที่ 4.13	เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐ กิจพอเพียงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	79
ตารางที่ 4.14	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัยด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐ กิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	79
ตารางที่ 4.15	เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านอาชีพบิดา	80
ตารางที่ 4.16	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัยด้าน อาชีพของบิดาการศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	80

	๗
ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาชีพของมารดา	81
ตารางที่ 4.18 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้าน อาชีพของมารดาการศึกษาที่มีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอ เพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	81
ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่ มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านรายได้ในครอบครัว	82
ตารางที่ 4.20 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านรายได้ในครอบครัวการศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎี เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ	82
ตารางที่ 4.21 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการรับรู้ข่าวสารการศึกษามีผลต่อความเข้าใจของ นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	83
ตารางที่ 4.22 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	83
ตารางที่ 4.23 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มี ต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	84
ตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่ มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	84
ตารางที่ 4.25 ผลวิเคราะห์ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐ กิจพอเพียงรายด้านเป็นการแสดงความคิดเห็นตามที่เข้าใจโดยอิสระ	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากที่โรงเรียนนายทหารบกกรมยุทธศึกษา ได้โอนโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่ไปเรียนร่วมกับทหารกลับคืนมาให้กับกรมตำรวจเมื่อ พ.ศ. 2489 โรงเรียนนายร้อยตำรวจไม่มีสถานที่ให้นักเรียนได้เรียนและฝึก ได้ใช้โรงเรียนพลตำรวจที่ปทุมวัน และบริเวณสนามกีฬาแห่งชาติเป็นที่ทำการเรียนการสอน

พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ประสงค์จะหาที่ตั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ให้เป็นการถาวรมั่นคงและได้เลือกที่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การก่อสร้างเริ่มขึ้นเมื่อปี 2496 มีเนื้อที่ 580 ไร่

ในปี พ.ศ. 2499 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นสถาบันการศึกษาอยู่ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นผลิตและฝึกอบรมนายตำรวจสัญญาบัตรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีความเป็นเลิศในเชิงวิชาการตำรวจ มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นตำรวจเพื่อประชาชน โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แบ่งภาคการศึกษาเป็นแบบทวิภาคการศึกษา มีนักเรียนนายร้อยตำรวจ 4 ชั้นปี รวมจำนวน 1,200 นาย/คน เรียกว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1- 4 เมื่อสำเร็จ หลักสูตรจะได้รับปริญญาทางรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ร.ป.บ.) ดร. รับพระราชทานยศว่าที่ ร้อยตำรวจตรี (ร.ต.ต.) และได้รับพระราชทานกระบี่ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นประจำทุกปี เมื่อสำเร็จหลักสูตรแล้วจะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นรองสารวัตร/ผู้บังคับหมวด ตามหน่วยงานต่างๆของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2499 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จฯเปิดโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสว่า “โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นหลักสำคัญสำหรับบ้านเมือง เพราะประชากรราษฎรจักได้อาศัยเป็นที่พึ่งในยามมีทุกข์ร้อน ก็แหละบุคคลที่จะให้ผู้อื่นเข้าพึ่งอาศัย ได้นั้นจำเป็นต้องได้รับการศึกษาด้านวิชาการและเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี การที่รัฐบาลของข้าพเจ้าได้จัดสร้างโรงเรียนนายร้อยตำรวจขึ้น จึงเป็นการบำเพ็ญกรณียกิจที่ควรชมเชยและขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยอันประเสริฐ จงบันดาลให้โรงเรียนนายร้อยตำรวจแห่งนี้

สถิตสถาพรเป็นศรีสง่าประเทศชาติ และเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาวชิราวุธการตำรวจ แก่บรรดาผู้เข้าศึกษา ณ โรงเรียนแห่งนี้โดยทั่วหน้ากันเทอญ”¹

สภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญในปัจจุบัน เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจการเปิดตลาดการค้าเสรีตามกระแสโลกาภิวัตน์ ไม่เพียงแต่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวแบบฟองสบู่ (bubble economics) ยังทำให้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินการคลังตามมาส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่พื้นฐานเศรษฐกิจมหภาคมีสภาพค่อนข้างเปราะบางและ ไม่มีความสมดุลในการจัดการเศรษฐกิจมหภาค ทำให้ผลกระทบดังกล่าวความมาจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ เพราะระบบทุนนิยมที่ครอบงำประเทศต่างๆ ในภาคพื้นเอเชีย และทั่วโลกอยู่ขณะนี้ เป็นระบบเศรษฐศาสตร์ ที่มีการผลิตและการบริโภค เป็นศาสตร์ที่ขับเคลื่อนเพราะสัมพันธ์อยู่กับวิวัฒนาการของมนุษย์ มุ่งหมายรับใช้ค้นหา ความทะยานอยากแล้วนำไปสู่การแข่งขันช่วงชิง การเอาัดเอาเปรียบ เกิดการต่อสู้กันระหว่างคนกับคน ทำให้เกิดความทุกข์ในชีวิต ความรุนแรงในสังคม รบกวอนสันติภาพของโลกมาตลอด การเพียรพยายามหาทางออกที่จะแก้ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องเปลี่ยนแปลงที่ทิวทัศน์ไม่ใช่กระบวนการทางเศรษฐกิจ

“คนส่วนใหญ่มองไม่เห็นทุกข์นี้ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทรงมองเห็นอย่างแจ่มชัดจึงมีพระราชดำริยุทธศาสตร์ในทางเศรษฐกิจเสียใหม่ โดยทรงเสนอ “เศรษฐกิจพอเพียงจากรากฐานของมัชฌิมาปฏิปทาในพระพุทธศาสนา” ที่พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์จะให้มีการดำเนินกิจการเศรษฐกิจของประเทศตามแนวพุทธธรรม ซึ่งเป็นสุขยอดแนวคิดทางเศรษฐกิจเชิงพุทธ จากองค์พระประมุขผู้ทรงเป็นปรีชาเมธี นำยุทธศาสตร์การแก้ไขเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าที่รู้จักกันว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” (sufficiency economy)”²

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้จัดทำโครงการศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริขึ้นในปี 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการให้นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 1,200 นาย ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรกรรม ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นเวลา 4 ปีและเข้าใจวิถีชีวิตของชาวนาไทย ทั้งในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ซึ่งอาชีพ ไร่ราชการตำรวจเป็นอาชีพที่ต้องสัมผัสกับประชาชนทั่วประเทศ หากนักเรียนนายร้อยตำรวจไม่เข้าใจเรียนรู้อาชีพพื้นฐานของสังคมไทย ก็ยากที่จะเข้าใจประชาชนได้ อาจนำไปสู่การ

¹ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, “หลักสูตรปรัชญาศาสนา ศาสตร์บัณฑิต”, (นครปฐม : งานผลิตเอกสารและตำรา, 2549), หน้า 1-2.

² อุดมพร อมรรธรรม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว, 2537), หน้าคำนำ.

ไม่ให้ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ในอนาคต และเป็นเหตุผลหนึ่งที่นักเรียนนายร้อยตำรวจจะต้องเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

การศึกษาวิจัยความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ เมื่อสำเร็จเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ส่งออกไปรับราชการ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง รองสารวัตรสืบสวนสอบสวน รองสารวัตรป้องกันและปราบปรามทั่วประเทศถือเป็นเมล็ดกล้าพันธุ์ใหม่ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติภายใต้ คำขวัญ “ตำรวจยุคใหม่หัวใจคือประชาชน” ที่จะไปรับใช้สังคม และประเทศชาติ เพราะในความคิดที่ผ่านมา นักเรียนนายร้อยตำรวจได้รับการปลูกฝังปณิธานองค์ความรู้คุณธรรมมาตลอดและมีการให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติม ผ่านโครงการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของโรงเรียนนายร้อยตำรวจเข้าไปด้วย ซึ่งการปฏิบัติงานของตำรวจต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างสูง ค่าตอบแทนน้อยต้องยึดข้อธรรมะรู้จักพอถ่อสุขทุกสถาน หากตำรวจนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาศึกษาทำความเข้าใจเรียนรู้ เพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของครอบครัวตนเองและผู้ที่บังคับบัญชาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาตินี้ เป็นจุดประสงค์และเหตุผลของการวิจัยในครั้งนี้

การศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำเอาหลักทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และผสมผสานกับหลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ ตามแนวหลักพุทธธรรมในทางพุทธศาสนาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงคริสต์และพระราชทานแก่พสกนิกรของพระองค์ตลอดระยะเวลากว่า 25 ปี ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้าราชการตำรวจในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ที่จะต้องรับสนองและรับปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเอง และครอบครัว ปัจจุบันข้าราชการ และประชาชนทั้งประเทศ เริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเอง สามารถประยุกต์ใช้กับทุกสาขาอาชีพ ที่นักเรียนนายร้อยตำรวจที่สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จะต้องรู้ และเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริให้ล่องแท้มากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเหตุผลใจ เพื่อทำการวิจัยในสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ทำไมต้องศึกษาระดับความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเท่าไร หากไม่ทำการวิจัยทำให้ไม่ทราบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ความที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้ดำเนินการ โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตลอดถึงโครงการประกวดเรียงความ “การประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียง

กับอาชีพตำรวจ” และโครงการธรรมนิเวศน์ ซึ่งมีการบรรยายเรื่อง “ตำรวจกับเศรษฐกิจพอเพียง” โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

2. การศึกษาวิจัย เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาจากปัจจัยการเรียนรู้ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และเศรษฐศาสตร์ตามแนวหลักพุทธธรรม เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้อย่างไร

3. การวิจัย เรื่องความเข้าใจ ของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง นับว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วประเทศให้ความสนใจที่อยากจะรู้ รวมถึงข้าราชการตำรวจด้วย ทำให้ผู้วิจัยอยากศึกษา เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่จะเป็นข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรต่อไปในอนาคต โดยมีพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพึ่งตนเองเป็นตัวชี้วัดความสุขในการดำเนินชีวิต และครอบครัวตำรวจแบบพอเพียงของข้าราชการตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมีวัตถุประสงค์ ในการวิจัย 2 ประการ คือ

1.2.1 เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

2. ปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

นักเรียนโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2550

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,200 นาย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 นาย

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี อายุต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นายร้อยตำรวจมีอาชีพของบิดานักเรียนต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอาชีพของมาราคาต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี รายได้ในครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 นักเรียนนายร้อยตำรวจได้รับข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกันมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกันมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้และความเข้าใจใน ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตได้

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 ลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

นักเรียนนายร้อยตำรวจ หมายถึง นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2550

ปัจจัยที่ทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความรู้จักกับความพอดีที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยมีความรู้และคุณธรรมกำกับ

อายุ หมายถึง อายุของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่กำลังศึกษาอยู่ขณะที่ตอบแบบสอบถาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หมายถึง ผลคะแนนของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ที่กำลังศึกษาอยู่ขณะที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพของบิดา หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีค่าตอบแทนเป็นประจำที่บิดาของนักเรียนนายร้อยตำรวจดำเนินการอยู่ ในขณะที่ตอบแบบสอบถาม

อาชีพของมารดา หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีค่าตอบแทนเป็นประจำที่มารดาของนักเรียนนายร้อยตำรวจดำเนินการอยู่ ในขณะที่ตอบแบบสอบถาม

รายได้ในครอบครัว หมายถึง รายได้ประจำแต่ละเดือนในครอบครัวของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ในขณะที่ตอบแบบสอบถาม

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับจากสื่อทุกประเภท และกลุ่มเพื่อน

การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรต่าง ๆ จัดขึ้นรวมถึงการให้ความสนับสนุนด้านการเงินและวัสดุสิ่งของ แก่กิจกรรมนั้น ๆ

การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ หมายถึง การเข้าฟังบรรยายทั้งที่สถานับการศึกษาจัดขึ้น และองค์กรอื่น ๆ จัดขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าฟังตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

การประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักตนเองด้านการดำรงชีวิตในโรงเรียน เพื่อแสดงถึงความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ด้านรู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย หมายถึง การรู้จักการจัดการด้านการเศรษฐกิจ ด้านการเงินในการดำรงชีวิตของนักเรียน เพื่อแสดงถึงความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ด้านการมีเหตุผลในการใช้จ่าย หมายถึง การประเมินผลจากการใช้จ่ายของนักเรียน เพื่อให้
เกิดความเหมาะสมในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการรู้จักประมาณคน เพื่อแสดงถึง
ความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

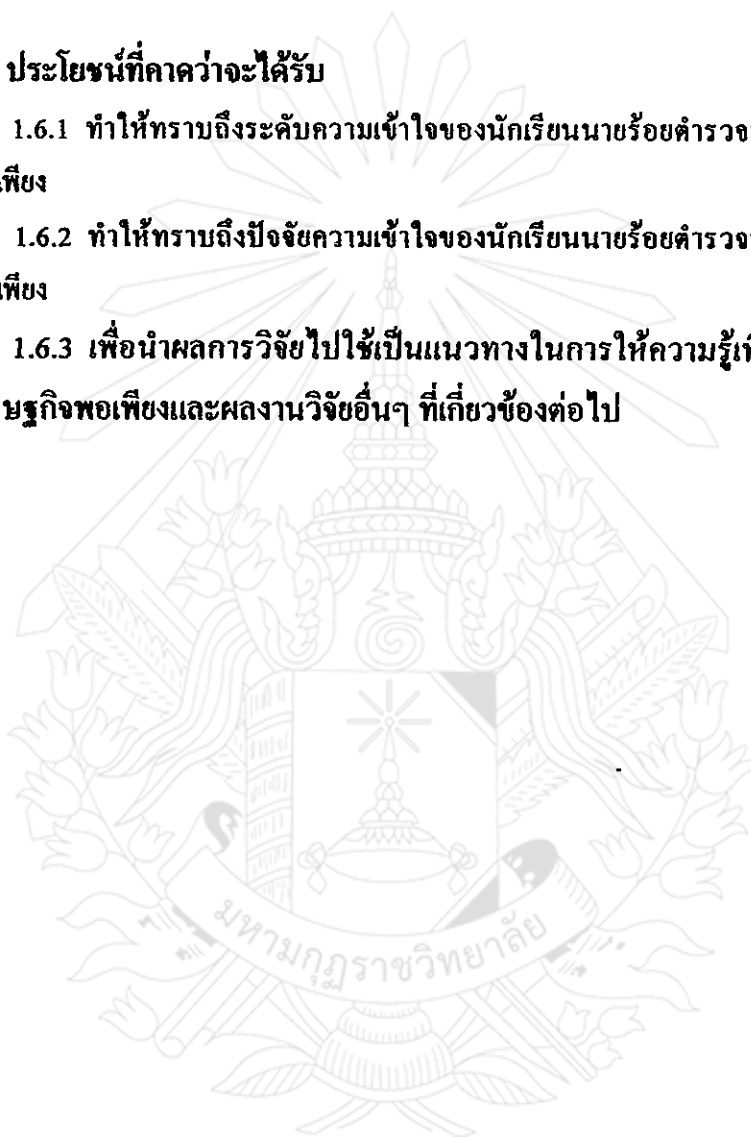
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวการใช้จ่าย หมายถึง การรู้จักตนเองที่เกิดจากการปลูกฝัง
ฝึกฝนของนักเรียนนายร้อยด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของอาชีพตำรวจ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงระดับความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ
พอเพียง

1.6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ
พอเพียง

1.6.3 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้เพื่อความเข้าใจทฤษฎี
เศรษฐกิจพอเพียงและผลงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมาใช้ในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง

2.2.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง

2.2 ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

2.2.2 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

2.2.4 เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

2.2.5 หลักการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สำหรับเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.6 ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ

2.3 ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ

2.3.1 ปรัชญาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 สรุปกรอบแนวความคิดในการศึกษา

2.1 ความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง

2.1.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจและความคาดหวัง

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจำและเข้าใจรายละเอียดของข้อมูล ต่างๆที่บุคคลได้สะสมไว้และถ่ายทอดต่อกันมาตลอดจนสามารถที่จะสื่อความหมาย แปลความ ตีความ ขยายความหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ หลังจากที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆแล้ว

1) ความรู้

โสภณ ชูพิบูลย์ และอรทัย ชื่นมนุญย์ ได้ให้ความหมายว่า “เป็นการรับรู้จำและ เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากประสบการณ์และทัศนคติ ประกอบขึ้นจาก ความรู้ต่าง ๆ ที่เคยได้เรียนมาเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งนั้นบวกการตีความของสิ่งนั้นๆกับความรู้ที่มี

อยู่"ความรู้ความจำเป็นระดับหนึ่งของพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมด้านความรู้ ความจำความคิดเห็นต่างๆซึ่งมีระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยที่แตกต่างกัน¹

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้สรุปลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้จากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง รวม 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยินก็จำได้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น การจำหรือระลึกได้นี้ไม่ได้ใช้กระบวนการของการใช้ความคิดซ้ำซ้อน

ขั้นตอนที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) เมื่อบุคคลได้มีประสบการณ์กับข่าวสาร หนึ่ง ๆ อาจจะโดยการได้ฟัง ได้อ่านหรือได้เขียน เป็นที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับ ข่าวสารนั้น ๆ ความเข้าใจนี้อาจจะแสดงออกในรูปของทักษะ การแสดงความคิดเห็นหรือ ความสามารถในการแปลการให้ความหมาย และการคาดคะเน

ขั้นตอนที่ 3 การประยุกต์หรือการนำความรู้ไปใช้ (Application)

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึงความสามารถในการนำเอา ส่วนประกอบย่อย ๆ หลาย ๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างที่แน่ชัด

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) หมายถึงมีความสามารถในการตัดสินใจหรือ ตีค่าหรือประเมินค่าของสิ่งที่พบเห็นว่าถูกต้องและดีงามหรือไม่

ความรู้ หมายถึง ความจำเกี่ยวกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อนไม่ว่าจะเป็นความจำเกี่ยวกับ ลักษณะเฉพาะ ลักษณะทั่วไป วิธีการกระบวนการลำดับการ โครงสร้าง²

บุญธรรม กิจปรีดาปริสุทธิ ได้ให้ความหมายว่า "การระลึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยมี ประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแคและเนื้อหาวิชา และ วิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้นด้วย

The Modern American Dictionary ว่าได้ให้คำจำกัดความของความรู้ที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ (Wikstrom และ Normann) ดังนี้

¹ โสภา ชูพิบูลชัย และ อรทัย ชื่นมณุษย์, จิตวิทยาทั่วไป, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 31.

² สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ความรู้เบื้องต้นทางการศึกษา, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2526), หน้า 34.

1. ความรู้ คือ ความคุ้นเคยกับข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truths) หรือหลักการโดยทั่วไป (principles)

2. ความรู้ คือ รู้ (Known) หรืออาจจะรู้ (May be known)

3. ความรู้ คือ จิตสำนึก ความสนใจ (Awareness)

การวัดระดับความจำ ความสามารถในการคิด เข้าใจกับข้อเท็จจริงที่ได้รับการศึกษา และประสบการณ์เดิม โดยผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จะแยกคนที่มีความรู้กับไม่มีความรู้ออกจากกันได้ระดับหนึ่ง³

เกษม วัฒนชัย ได้ให้ความหมายว่า “เป็นการรวบรวมความคิดของมนุษย์ จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่เป็นสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่เป็นสาระในระบบข้อมูลข่าวสารจากคำจำกัดความที่มีผู้กล่าวไว้ในเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้หมายถึงข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์และรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำต่างๆ ที่บุคคลได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถถ่ายทอดต่อๆ ไปได้ และสามารถวัดความรู้ได้ โดยการระลึกถึงเรื่องเหล่านั้นแล้ว แสดงออกมา”⁴

Wikstrom, S. and R. Normann ได้ให้ความหมายว่า “ความรู้ เป็นการรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงความจริง โครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือการค้นคว้าแสวงหา หรือเป็นการรู้เกี่ยวกับสิ่งของ สถานที่ และบุคคล โดยเกิดจากการสังเกต การมีประสบการณ์ หรือจากรายงานการศึกษา ซึ่งการรู้ถึงเนื้อหาสาระของข้อเท็จจริง หรือความจริงเหล่านี้ต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนและอาศัยระยะเวลา”⁵

บุญม และคณะ ได้กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการระลึกเรื่องราวเฉพาะหรือทั่วไปออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ ความรู้นี้ขึ้นอยู่กับความคิดจิตใจ ประกอบด้วยความสามารถระดับต่าง ๆ จากระดับง่าย ๆ ไปสู่ระดับที่มีความสลับซับซ้อน จำแนกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับรู้มา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

³ บุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2535), หน้า 7.

⁴ เกשמ วัฒนชัย, นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสภา, 2544), หน้า 39-40.

⁵ Wikstrom, S. and R. Normann, Knowledge & Value a New Perspective on Corporate Transformation, (New York : Routledge, 1994), p. 62.

1.1 ความรู้เฉพาะเจาะจง

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิถีทางและวิธีการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ

1.3 ความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดในเนื้อเรื่อง

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความการตีความหมาย และการขยายความในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ

3. การประยุกต์หรือการนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการ สารสำคัญต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกการสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อย หรือเป็นองค์ประกอบสำคัญ หรือเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ได้ลำดับชั้นของความคิด ความสัมพันธ์กัน ซึ่งการวิเคราะห์เช่นนี้ก็เพื่อมุ่งที่จะให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน จัดเรียงเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างใหม่

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาวิธีการ สิ่งของทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำจากการสังเกต จากการศึกษา และ ประมวลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่รับรู้แล้วจดจำไว้ และแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏสังเกตได้และวัดได้⁶

2) ระดับของความรู้

ความรู้มีอยู่มากมายรอบ ๆ ตัวเรา และสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ

ระดับแรก ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวเรา ซึ่งสามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัสมองเห็น ได้ยิน คมกลิ่น และลิ้มรสได้ เช่น ความร้อน - เย็น ความสว่าง - มืด เสียง คัง-เบา กลิ่นหอม-เหม็น และรสเค็ม-หวาน เป็นต้น ความรู้ระดับต้นนี้อาจเรียกว่า ความรู้สี่ก

⁶ บลูม และคณะ, knowledge & Value a new perspective on corporate transformation, อังโน วิกรม อารีราษฎร์, “ความพร้อมของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในการย้ายที่ทำการจากท่าอากาศยานสากลกรุงเทพฯ (ดอนเมือง) ไปสู่ท่าอากาศยานสากลสุวรรณภูมิ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2547, หน้า 14 – 15.

ระดับที่สอง ได้แก่ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำได้ทั้งอ่านและเขียนหนังสือได้ ฟังเข้าใจ ฟังวิทยุและดูทีวีรู้เรื่อง ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ทำให้คิดเลข เป็น คำนวณดอกเบี้ยได้ ออกแบบอาคารได้ เขียนบทละครได้ ใช้คอมพิวเตอร์เป็น รู้กฎหมาย บ้านเมือง รู้จักกฎเกณฑ์ ทางฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ เคมี และชีววิทยา วินิจฉัยโรคและรู้วิธีการรักษาโรค เป็นต้น ความรู้วิชาการเหล่านี้ มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการหรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นมาก่อน

ระดับที่สี่ ได้แก่ ความรู้ใหม่ เป็นความรู้ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน ได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การคิดค้นกระบวนการใหม่ และควรจะหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เกิดการพัฒนา⁷

Bloom และคณะ ได้ทำการศึกษาและจำแนกพฤติกรรมด้านความรู้ออกเป็น 6 ระดับ โดยเรียงตามลำดับขั้นความสามารถจากต่ำไปสูง ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกรู้ได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปตีความหมายในเรื่องนั้นๆ แบ่งออกเป็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในวิธีดำเนินงาน ตามแนวคิด ทฤษฎี โครงสร้างและหลักการ
2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทั้งในคำภาษา รหัส สัญลักษณ์ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็นการแปลความ การตีความ การขยายความ
3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบการณ์มา เช่น แนวคิด ทฤษฎี ต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว ออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนย่อย และหลักการ หรือทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ
5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราว หรือส่วนประกอบย่อย มาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบ ริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น
6. การประเมินค่า หมายถึงความสามารถในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าของความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินใจว่าอะไรดีไม่ดียังไรใช้หลักเกณฑ์เชื่อถือได้ โดยอาศัยข้อเท็จจริง

⁷ มนตรี จุฬาวังวัฒน, ระบบการวิจัยในประเทศไทย, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2537), หน้า 37.

ภายในและภายนอก⁸

3) การวัดความรู้

การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือ ประสพการณ์ต่าง ๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสพการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ แบ่ง ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1.ถามความรู้ในเนื้อเรื่องเป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหาข้อเท็จจริงต่างๆของ เรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่าง ๆ เช่น ศัพท์ นิยม กฎ ความจริง หรือ รายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ

2.ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามแบบแผน ประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่นถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัด ประเภทและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

3.ถามความรู้รวบยอดเป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุปหรือหลักการของ เรื่องที่เกิดจากการผสมผสานลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลัก หรือหัวใจของ เนื้อหานั้น⁹

อานง พรายแย้มแซ กล่าวไว้ว่า “การวัดความรู้ในส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่ง แบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด” คือ¹⁰

1. แบบอัตนัย หรือแบบความเรียง โดยให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 1-2 บรรทัดหรือเป็นข้อ ๆ ตามความเหมาะสม

2. แบบปรนัย แบ่งเป็น

⁸ Bloom และคณะ, knowledge & Value a New Perspective on Corporate Transformation, อ้างใน สุภาภรณ์ จันทร์พัฒนา, “ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการที่มีต่อระบบ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2546, หน้า 8-11.

⁹ไพศาล หวังพานิช, การวัดผลการเรียน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 96-104.

¹⁰อานง พรายแย้มแซ, เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อม เสริม(ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2535), หน้า 24-29.

2.1 แบบเติมคำ หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาคำ หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีคำตอบใดชี้แนะมาก่อน

2.2 แบบถูก-ผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิดใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้มาแล้ว โดยจะเป็นการวัดความจำและความคิด ในการออกแบบทดสอบควรต้องพิจารณาถึงข้อความจะต้องชัดเจน ถูกหรือผิดเพียงเรื่องเดียวสั้น กระชับรัด ได้ใจความ และไม่ควรรใช้คำปฏิเสธซ้อน

2.3 แบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริง เงื่อนไข คำ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้าน ขนานกัน เป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านคู่ข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้องกับ จับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้งด้านหนึ่งน้อยกว่าอีก ด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

2.4 แบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์ และตรวจให้คะแนนได้แน่นอนอนลักษณะของข้อสอบประกอบด้วยส่วนข้อคำถาม และตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ผู้เขียนข้อสอบต้องมีความรู้ในวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง และรู้วิธีการเขียนข้อสอบ โดยมีข้อควรพิจารณาถือ ในส่วนข้อคำถามต้องชัดเจนเพียงหนึ่งเรื่องภาษาที่ใช้กะทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบ ไม่ใช่คำปฏิเสธ หรือปฏิเสธซ้อนกันและไม่ควรถามคำถามแบบท่องจำ และในส่วนตัวเลือกควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวที่มีความกะทัดรัด ไม่ซ้ำหรือแฉะคำตอบมีความเป็นอิสระจากกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเรียงตามลำดับตามปริมาณหรือตัวเลข ตัวลวงต้องมีความเป็นไปได้ และกำหนดจำนวนตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

เขาวดี วิบูลย์ศรี กล่าวว่า “การวัดความรู้ นั้นเป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการระลึกนึกถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วซึ่งคำถามที่ใช้ในระดับนี้ ก็คือความจำ”¹¹

4) ความเข้าใจ ความเข้าใจ(Comprehension)หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ทั้ง ภาษารหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็น การแปลความ การตีความ การขยายความ

¹¹ เขาวดี วิบูลย์ศรี, การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 40.

จักรกริช ใจดี ได้แยกความเข้าใจออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การแปลความคือ ความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2. การตีความ คือ ความสามารถในการอธิบาย หรือแปลความหมายหลายๆอันมาเรียบเรียงโดยทำการจัดระเบียบสรุปยอดเป็นเนื้อความใหม่ โดยยึดเป็นเนื้อความเดิมเป็นหลักไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

3. การขยายความ คือ ความสามารถที่ขยายเนื้อหาข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้นหรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิง หรือแนวโน้มที่เกินเลขจากข้อมูล¹²

กล่าวโดยสรุปความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความทรงจำในเรื่องราวข้อเท็จจริง รายละเอียดต่างๆ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้คัดแปลงอธิบายเปรียบเทียบในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผลและรู้ความเข้าใจ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและรวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

5) ความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งมีได้เฉพาะเจาะจงที่การกระทำอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติและค่านิยม จากการศึกษา พบว่ามีผู้ให้ความหมายความคาดหวังไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ความคาดหวัง หมายถึง “ความต้องการของความรู้สึก การคิด การคาดคะเน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดในสิ่งที่เป็นไปได้ถึงระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหมายว่าจะทำให้เป็นผลมาจากประสบการณ์เดิมของบุคคล ที่มีความต้องการบางอย่างจากบาง คนและความ ต้อง การให้บางคนกระทำบางอย่างให้ตน และสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอาจไม่ตรงกันเสมอไป”¹³

¹² จักรกริช ใจดี, “ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2542 หน้า 8-9.

¹³ สนิย์ เจริญกุล, “ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานของโรงพยาบาลศูนย์สระบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2543, หน้า 25.

ซูรางก์ จันทรเอม กล่าวว่า “ความคาดหวัง หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้นและสิ่งใดไม่น่าจะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นตรงตามความเชื่อหรือคาดการณ์ล่วงหน้าหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน หมายความว่าความคาดหวังนั้นประสบความสำเร็จหรือถูกต้อง จะมีผลที่ดีหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าหากความคาดหวังจากเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติงานว่า หมายถึง ความคาดหวัง (ความเป็นไปได้) ที่ว่าถ้ามีความพยายามแล้วย่อมนำไปสู่การกระทำ แม้การกระทำที่เสร็จจะไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะงานยากเกินไปหรือประเมินค่าไม่เพียงพอหรือบุคคลขาดความชำนาญ”¹⁴

วิษุฒดา งามปลอด กล่าวว่า “ความคาดหวัง เป็นความคิดที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อบุคคลอื่นให้กระทำสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาเป็นไป”¹⁵

กล่าวโดยสรุป ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีความหมายและมีความเชื่อมั่นต่อระดับของผลงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลกำหนด โดยความคาดหวังของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันตามภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ๆ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ความคาดหวัง ในความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ หมายถึงความรู้สึคนึกคิด และคาดการณ์ การเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงภายในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดยมีกิจกรรมต่างๆเป็นสื่อกลาง สันติชัย คำสมาน กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า “เป็นทฤษฎีที่ช่วยในการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนว่าจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังไว้ โดยมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความคาดหวัง 2 ประการ” คือ¹⁶

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่สิ่งที่มีค่ามากน้อยเพียงใด (Valence)
2. พิจารณาว่าสิ่งเราก่อกระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด (Expectancy)

Bandura ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดย Bandura ได้เสนอว่า การที่มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของการกระทำที่

¹⁴ ซูรางก์ จันทรเอม, อธิวิทย์สังคม, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2529), หน้า 55.

¹⁵ วิษุฒดา งามปลอด, “ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2540, หน้า 10.

¹⁶ สันติชัย คำสมาน, “ความคาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับผู้ประสานการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2534, หน้า 51.

เกิดจากพฤติกรรมนั้น จะนำไปสู่ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เอง กล่าวคือเมื่อประสบการณ์หนึ่ง มนุษย์ก็จะอาศัยประสบการณ์ของคนคาดหวังเกี่ยวกับอีกเหตุการณ์หนึ่งที่จะเกิดตามมาทำให้เกิดความวิตกกังวล ความหวาดหวั่นต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เบนดูรา ได้อธิบายว่า ความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมใด ๆ นั้นมี 2 ชนิด คือ¹⁷

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Outcome Expectancy) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่าพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลการกระทำใด

2. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถ เป็นการคาดคะเนความสามารถของบุคคลในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลการกระทำตามที่คาดหวัง

จะเห็นได้ว่าจากทฤษฎีของ Bandura จะสรุปได้ว่าความคาดหวังของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อบุคคล ให้ต้องแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลซึ่งความคาดหวังนั้น

เพชรี ฮาลาก กล่าวไว้ว่า “ความคาดหวังของบุคคล เป็นการตั้งขึ้นเพื่อการตอบสนองต่อความต้องการดังนั้น ความต้องการเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันจนแทบจะแยกไม่ออก เพราะมนุษย์เกิดความต้องการแล้ว ความคาดหวังก็จะตามมา อย่างไรก็ตามความต้องการของมนุษย์เมื่อเกิดความต้องการแล้ว ก็มักจะคาดหวังสูงขึ้นไปอีกตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้กล่าวถึงระดับความต้องการเป็นลำดับขั้น” ดังนี้¹⁸

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety needs)
3. ความต้องการความรักและการยอมรับ (Belongingness needs)
4. ความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem needs)
5. ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจตนเอง (Self-actualization needs)

¹⁷Bandura, ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม อังโน รสวดี อักษรวงศ์, “ความคาดหวังในความสามารถทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2536, หน้า 25.

¹⁸เพชรี ฮาลาก, “ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาระดับกลางที่มีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตพลาสติก”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2538, หน้า 10-11.

6) บังคับกำหนดความคาดหวัง

เพชรี ฮาธาภ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่น่าจะกำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ คือ¹⁹

1. ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม ความคาดหวังและการแสดงออกจึงแตกต่างกัน เพราะความคิด ความต้องการของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

2. ขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของงาน และประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้น ๆ กล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อนก็จะทำให้มีการกำหนดระดับความคาดหวังในการทำงานในคราวต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามจะกำหนดระดับความคาดหวังต่ำลงมาเพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกล้มเหลวจากระดับความคาดหวังที่ตั้งสูงไว้กว่าความสามารถจริง

3. ขึ้นอยู่กับการประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และการคาดการณ์ของบุคคลที่มีถึงสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ จะเป็นการประเมินค่าโดยมีมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล ซึ่งการประเมินค่าของแต่ละคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถึงจะชนิดเดียวกันก็อาจแตกต่างกันได้ โดยขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล

สุพัตรา จุณณะปิยะ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่น่าจะกำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ คือ²⁰

1. ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม

2. ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาและผลตอบแทนหรือความพึงพอใจที่จะได้หรือโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนนั้น

3. ขึ้นอยู่กับการประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของ บุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นรูปธรรม หรือ นามธรรมก็ได้ จะเป็นการประเมินค่า โดยมีมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล ซึ่งการประเมินค่าของแต่ละคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชนิดเดียวกันก็อาจจะแตกต่างกันได้ โดยขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ เดิม ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

²⁰ สุพัตรา จุณณะปิยะ, ภูมิ้องการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, (นครปฐม : ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2546), หน้า 12.

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ความคาดหวังของบุคคลเกิดจากลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลโดยใช้มาตรฐานของคนเป็นเครื่องวัด ซึ่งระดับของความคาดหวังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล”

2.2 ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ (ปีพ.ศ.2540) และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นจากความยากจน สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีความยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ²¹

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงว่า “เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง(Relative Self – Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยไม่ต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแค่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้”²²

ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้ให้ความหมายของ“เศรษฐกิจพอเพียง” โดยนับแห่งวัฒนธรรมว่า “เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิคแต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะรวมเอา 1) ยุคสมัยบางอย่าง 2) โลกทัศน์บางอย่าง 3) ความสัมพันธ์บางอย่าง 4) ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วย จึงนับว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง ทั้ง 4 ประการที่จะกล่าวถึงนี้ คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง”²³

ศ. นายแพทย์ ประเวศ วะสี มองเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้ความสมดุล ไม่ต้องประจบกับวิกฤต ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่

²¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546), หน้า 33.

²²อุดมพร อมรรธรรม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว, 2549), หน้า 24-29.

²³ เรื่องเดียวกัน.

เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขายไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง และกลัวกันไปเองทั้งนั้น”²⁴

พระพรหมคุณวชิร (ป.อ.ปยุตฺโต) ปราชญ์แห่งพุทธธรรมได้มองเศรษฐกิจพอเพียงในแง่วัตถุนิยมและจิตนิยม ดังนี้ “...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้เป็น 2 ด้านคือ มองอย่างวัตถุนิยมและมองแบบจิตนิยม

1.มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

2.ส่วนความหมายด้านจิตนิยมหรือด้านจิตใจภายใน คือคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต”

ถ้าสรุปอย่างสั้นที่สุด คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การมีชีวิตอยู่อย่างพอดีนั่นเอง เมื่อพอดีแล้วต่อไปจะขยับขยายให้มามากขึ้นอีกก็ได้ ขอเพียงแต่ต้องหามาได้โดยถูกต้องชอบธรรมเป็นลำดับ²⁵

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีเศรษฐศาสตร์พอเพียงคือ องค์ความรู้ที่อยู่เบื้องหลังเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความรู้ในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์มากที่สุดสำหรับประชาชน อันก่อให้เกิดความเข้มแข็งทุกส่วนโดยร่วมมือกัน สิ่งที่ยากจะกลับกลายเป็นสิ่งที่ง่าย ทำให้เห็นคุณค่าซึ่งกันและกันให้ความสำคัญ “คุณค่า” ซึ่งเกี่ยวกับจิตวิญญาณมากกว่ามูลค่า “มูลค่า” ซึ่งเกี่ยวกับเงิน จึงนำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน โดยสามารถจะประสานเข้ากับระบบโลกได้ที่เรียกว่า ความเป็นไทยในระบบสากล (Localization within Globalization)²⁶

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด หากกล่าวโดยสรุป คือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

²⁵ เรื่องเดียวกัน.

²⁶ รศ. ดร.ธีรพงศ์ อุคัมไพจิตรกุลและคณะ, เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว) จำกัด, 2544), หน้า 98.

1. ชี้ความประหยัด คัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจังดังพระราชดำรัสว่า“...ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพ ชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกันในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “_ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญหรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่าขึ้นได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติคนในแนวทางที่ดี ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละเอียดอ่อนต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาท ว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามลดความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น...”²⁷

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “คนเป็นที่พึ่งแห่งคน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอ กับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ตลาดจะเป็นตัวกระทำ หรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสานหัตถกรรมการแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจ

²⁷วิทยา อธิปอนันต์ และคณะ, เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542), หน้า 1-5.

ค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสถานการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แค่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามให้คงอยู่ตลอดไป

แก่นแท้และความหมายที่สำคัญมี 2 นัยคือ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร และอีกนัยหนึ่งคือ ความหมายแปลว่าอะไร “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” คือ หลักคิดเพื่อการดำรงชีวิต การที่เรามีชีวิตอยู่บนโลกนี้ได้ เราต้องมีหลักคิดว่าเราจะดำรงชีวิตอย่างไร เพื่ออะไร ทำอะไร และสุดท้ายเป้าหมายของชีวิตคืออะไร ตรงนี้แหละคือแก่นแท้ของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งก็คือวิถีชีวิตของคนไทยที่อยู่ในสถานะแวดล้อมไทย หรือภูมิสังคมแบบไทยๆ กล่าวคือเป็นหลักคิดในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของประเทศไทย²⁸

จากการค้นคว้า การสืบค้นข้อมูล และงานวิจัยที่ได้ทำในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการดำรงชีวิต ที่ตกผลึกจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปรีชาญาณในการพัฒนาประเทศ ทรงเข้าพระราชหฤทัยในคนไทย สังคมไทย ทรงรู้จักภูมิประเทศของไทยทั้งหมด รวมถึงประสพการณ์ส่วนพระองค์ในการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และพระองค์ท่านตกผลึกทางความคิดว่า หลักคิด หลักปฏิบัติ และหลักการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะสมกับคนไทยมากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงปี 2538-2539 พระองค์ท่านได้พระราชทานแนวคิด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ซึ่งมีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอน เน้นเรื่องการทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งเหมาะสมกับภาคชนบทไทยมากกว่าภาคเมือง และต่อมาในปี 2540 พระองค์ท่านได้พระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้ภาคเกษตร ภาคชนบท ภาคเมือง ภาคเอกชน ภาครัฐ นำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุล และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคิดว่า 2 มิตินี้เป็นมิติที่สำคัญมากของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-5.

2.2.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนิน ไป ในทาง สายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความ พอเพียง หมายถึงความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึง ความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ใน ตัวที่คือพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ความรอบครอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ใน การวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของ คนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียร มี สติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทางด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี²⁹

สมัยก่อน เกษตรกรจะทำการผลิตเพื่อการบริโภค โดยอาศัยธรรมชาติตาม สภาพแวดล้อมมีการปลูกพืชหลากหลายชนิดคละกัน ทั้งพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชสมุนไพร พืช ใช้ตอย ในลักษณะของสวนผสม พืชเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ทางนิเวศวิทยา ซึ่งกันและกัน มี ความต้องการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม กับการเจริญเติบโตแตกต่างกันไป เกี่ยวกับแสงแดด อุณหภูมิ ความชื้น ดิน เป็นต้น เช่นพืชทรงพุ่มขนาดเล็กต้องการแสงน้อย อยู่ใต้พืชที่ทรงพุ่มใหญ่ การทำลาย ของโลกแมลงที่เกิดขึ้น ก็จะเป็นการควบคุมพืชบางชนิดให้มีปริมาณเหมาะสมในระบบนิเวศของ พืช พืชที่ขึ้นปะปนหรือคละกันมีคุณสมบัติช่วยยับยั้งการระบาดของโรคแมลงพืชชนิดอื่นได้ ทำ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ต่อมามีการพัฒนาเป็นเกษตร เพื่อบริโภคและจำหน่าย จนถึงปัจจุบัน เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมุ่งเพิ่มรายได้ จึงทำการเกษตรเพื่อจำหน่ายทำให้ต้องใช้ทรัพยากร จากภายนอกมากขึ้น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น กอปรกับเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ ต้องหันกลับมาทำการเกษตร เพื่อบริโภคและจำหน่าย ในลักษณะทางเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง

²⁹ ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่าง ๆรวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจน ประชาชนโดยทั่วไปได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้วทรงพระ กรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชานุญาต ความที่ขอพรมหากรุณาตามหนังสือที่ รล 0003 / 18888 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 สำนัก ราชเลขานุการพระบรมมหาราชวัง กทม.

เศรษฐกิจพอเพียง อาจจะขยายความได้ว่าเป็นการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณคน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียง กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเองโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบาย และพอเพียงกับตนเอง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อ ความมั่นคง และ ความยั่งยืน ของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

“ถ้าไม่มี เศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ ...จะพึ่งหมค จะทำอะไร ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแย่ไป... หากมี เศรษฐกิจพอเพียง แบบไม่เต็มถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ให้ปั่นไฟหรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียนก็มีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียง นี้ ก็มีเป็นขั้น ๆ แต่

จะบอกว่า เศรษฐกิจพอเพียง นี้ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้จะต้องมีการแลกเปลี่ยนต้องมีการช่วยกัน...พอเพียงในทฤษฎีหลวงนี่คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้”³⁰

ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเงื่อนไขพื้นฐาน ความรู้คู่คุณธรรมจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน

การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบในเชิงทฤษฎี สามารถแยกองค์ประกอบทั้ง 3 ของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) ส่วนที่สร้างให้เกิดความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร ในสถานการณ์ที่ปราศจากผลกระทบภายนอก (Deterministic optimality) ซึ่งประกอบด้วยความพอประมาณ และความมีเหตุผล

2) ส่วนที่เป็นองค์ประกอบที่เสริมประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร ให้พร้อมต่อการรองรับ ผลกระทบจากภายนอก ซึ่งมีความไม่แน่นอน (Stochastic optimality) อันได้แก่ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว แนวคิดเรื่องความพอประมาณ มี 2 แนวทางหลัก ได้แก่

1) ความพอประมาณ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ทางสังคมที่ถูกกำหนด

2) ความพอประมาณ โดยเปรียบเทียบกับศักยภาพของตนเอง³¹

ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความหมายครอบคลุมกระบวนการ Optimization ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ หรือใกล้เคียงกับแนวความคิดเรื่อง bounded rationality นอกจากนี้ ความพอประมาณยังสามารถนำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือการสร้างประสิทธิภาพในเชิงพลวัตได้ด้วย สำหรับความมีเหตุมีผลในบริบทของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องด้วยมีปัจจัยในเรื่องคุณธรรมกำกับควบคู่กับการดำเนินทางสายกลาง ในขณะที่คำจำกัดความทางทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความมีเหตุมีผล เช่น Rationality หรือ rational expectation และ common knowledge ไม่สามารถอธิบายความมีเหตุมีผลในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนแนวคิดเรื่อง ระบบภูมิคุ้มกันในตัวของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยรวม กล่าวคือ มีลักษณะในการบริหารความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง การป้องกันความเสี่ยง การลดความเสี่ยง และการสร้างกลไกที่ก่อให้เกิดเสถียรภาพทาง

³⁰ พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2524.

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

เศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ยังมีข้อแตกต่างในด้านของหลักการตัดสินใจ ซึ่งทางสายกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจได้แทนหลัก Optimization และอาจจะเหมาะสมกว่าภายใต้ข้อจำกัดของความไม่แน่นอนจากอนาคต

สำหรับเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรมในระบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้ 3 ด้านคือ รอบรู้ในวิชาการต่างๆ รอบคอบในการเชื่อมโยง และระมัดระวังในการนำความรู้ไปใช้ ส่วนเงื่อนไขคุณธรรมที่ต้องมีคุณธรรมในมิติของจิตใจ และการกระทำที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน และความเพียร ยังจำเป็นต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมว่า เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร นอกจากนี้แล้ว ยังต้องมีการค้นคว้าเพิ่มเติมถึง บทบาทของรัฐ บทบาทของกลไกตลาด และบทบาทขององค์กรและชุมชนต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่อ้างถึงในการเปรียบเทียบข้างต้นนั้น ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐศาสตร์ จนทำให้นักเศรษฐศาสตร์ผู้บุกเบิกทฤษฎีดังกล่าว เหล่านั้นได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นจึงถือได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมถึงหลักการสำคัญที่เป็นหัวใจของวิชาเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้แล้ว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มีอยู่ในขณะนี้หลายข้อ แม้ว่าในขณะนี้อาจจะยังไม่สามารถจะสร้างทฤษฎีที่อธิบายแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์แต่สามารถชี้ถึงทิศทางของงานวิจัยที่ควรมีขึ้น เพื่อบุกเบิกสร้างเสริมองค์ความรู้ให้แก่วิชาการเศรษฐศาสตร์ต่อไป

สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทางสายกลางสมดุล/ มั่นคง/ ยั่งยืนเศรษฐกิจ/ สังคม/ ตั้งแควดล้อม/ วัฒนธรรมมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอประมาณเงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรมนำสู่เป้าหมายมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคมและตั้งแควดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

2.2.2 หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ “การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทาง

เศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน "ทางสายกลาง" โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์"³²

"เศรษฐกิจพอเพียง" หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

2.2.3 การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

สำหรับการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับด้วยกัน

1) เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล เป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะ ตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงใหลตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

2) เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจ เพื่อการเกษตรที่เน้นการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำและกิจกรรมการเกษตร ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกรเอง ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียง มาใช้ในไร่นาของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิต จะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรในไร่นาและทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกื้อกูลกัน กิจกรรมเสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่างเต็มที่ลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนการผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง ในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

³² วิชา อธิปอนันต์ และ คณะ, เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง, อ่างแล้ว, หน้า 1-5.

3) ปัจจัยทางด้านความรู้ เทคโนโลยี และ การศึกษา ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี หรือนำมาประยุกต์ใช้โดยไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย และทิ้งภูมิปัญญาดั้งเดิมของสังคมไทยที่สะสมกันมา

ปัญหาด้านหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมแต่หลักวิชา ไม่ได้สอนให้คนคิดเป็น ทำเป็น ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งผลิตเด็กที่มีความรู้แต่ไม่มีคุณธรรม บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานเพื่อสนองผลประโยชน์ของบริษัทธุรกิจหรือนายทุน ไม่ได้เข้าใจสภาพชุมชนหรือปัญหาสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่หรือนำความรู้ที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนตนเองได้

ระบบการศึกษาขาดคุณภาพ ไม่มุ่งใจให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาสมัครใจเป็นครูที่ดี ขณะที่สมาชิกที่เป็นนักศึกษาเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวมาเป็นภาระของครอบครัวที่พ่อแม่พี่น้องต้องหาเงินมาส่งเสียให้เรียน

4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การที่สมาชิกในชุมชนไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรหรือมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม ของปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เคยมีอย่างสมบูรณ์ในอดีต ที่ดินถูกใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดินไม่รู้จักรักษาไม่รู้จักวิธีการหรือจัดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5) กิจกรรมในชุมชนที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ยังไม่มีการกล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถจัดประเภทของกิจกรรมได้เป็น 3 กลุ่มกิจกรรมหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้³³

กิจกรรมการผลิต โดยเฉพาะในภาคการเกษตร ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า ด้วยการหมุนเวียนทุนธรรมชาติภายในพื้นที่และด้วยวิธีการทำเกษตรที่เน้นปลูกเพื่อกินเองก่อน ที่ผ่านมาชุมชนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมการทำปุ๋ยชีวภาพ การปลูกผักและข้าวที่ปลอดสารพิษ การทำสวนสมุนไพรของชุมชน การผลิตเส้นสารไล่แมลงสมุนไพร การทำถ่านชีวภาพ การรวมกลุ่มขยายพันธุ์ปลา การแปรรูปผลผลิต และการทำการเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

การรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนได้รวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความรักและความเอื้ออาทรของสมาชิกในชุมชน

³³ วิทยา อธิปอนันต์, ไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ : ในงานส่งเสริมการเกษตร, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542), หน้า 7.

เช่น กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด การนมัสการพระให้มาช่วยสอนจริยธรรมและศีลธรรมในโรงเรียน ของชุมชน กิจกรรมการรวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านศูนย์การเรียนรู้ หรือโรงเรียนเกษตรกรใน หมู่บ้าน การร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนทำกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด การจัดตั้งร้านค้าที่เป็น ของชุมชนเอง การจัดทำแผนแม่บทชุมชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ การ รวมกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมการผลิตของกลุ่มต่างๆ เช่น การ รวมกลุ่มทำขนมของแม่บ้าน หรือรวมกลุ่มเพื่อปลูกพืชผักสวนครัว นอกจากนี้ชุมชน ยังได้ตั้ง กองทุนข้าวสารร่วมกับชุมชนอื่นๆ ในต่างภูมิภาค เพื่อค้าขาย หรือผลิตระหว่างกัน รวมทั้งเพื่อการ เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขยายผลการพัฒนาไปยังเครือข่ายชุมชนอื่นๆ ด้วย

กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จิตสำนึกท้องถิ่น ส่งเสริมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของ เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนได้ ริเริ่มกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังจริยธรรมความดีงาม และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกของชุมชน เช่น กิจกรรมที่ปลูกฝังสมาชิกในชุมชนให้มีความเอื้ออาทรต่อกัน มากกว่าคำนึงถึงตัวเงิน หรือวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกทำบุญ ธิอย่างโปร่งใส และสุจริต กิจกรรมการพัฒนาครูในชุมชนให้มีคุณภาพและมีจิตผูกพันกับท้องถิ่น เป็นสำคัญ รวมทั้งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนพึ่งตนเอง ก่อนที่จะพึ่งหรือขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

2.2.4 เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

หลักมีว่า “แบ่งที่ดินเป็นสามส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วน หนึ่งสำหรับปลูกพืชไร่พืชสวน และก็มีที่สำหรับขุดสระน้ำดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดา อย่างชาวบ้าน ในที่สุดได้ขายข้าวได้ผักขาย”³⁴

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ ต่อปวงชนชาวไทย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ด้วยทรงมีพระราช หฤทัยมุ่งมั่น ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ฝนตกไม่ สม่าเสมอ ฝนทิ้งช่วง น้ำไหลป่าเมื่อฝนตกหนักอันเกิดจากสภาพป่าถูกทำลาย และเกิดภาวะแห้ง แล้งทั่วไป พระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาลภัยแล้งและยกระดับการพัฒนาความเป็นอยู่ ของราษฎรในภาคเกษตรกรรมให้เกิดความ “พออยู่พอกิน” พระองค์ทรงมีพระราชวินิจฉัย ค้นคว้า ตำรา รวบรวมข้อมูล และทดสอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดิน พันธุ์พืชสำหรับการ บริโภคและอุปโภค เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง โดยตั้งเป็น “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งผ่านการสรุปผลจากการทดลองของมูลนิธิชัยพัฒนาในพระองค์ที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วย บง และตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเมือง (ปัจจุบันคืออำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็น แนวทางการพัฒนาการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง โดยการผสมผสานกิจกรรมพืช สัตว์ และประมง

³⁴ พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา.

ให้มีความหลากหลายนานาพันธุ์ เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิด "พออยู่พอกิน" ในระยะแรก ๆ

ฐานการผลิตความพอเพียง เน้นถึงการผลิตที่พึ่งพาตนเอง สร้างความเข้มแข็งของคนเอง ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง กล่าวคือ "พออยู่พอกิน" ไม่อยาก ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องของการจัดการพื้นที่การเกษตรออกเป็น 4 ส่วน สัดส่วนการใช้พื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ตัวเลขง่ายต่อการจดจำในพื้นที่ 15 ไร่ ดังนี้ 30:30:30:10 (พื้นที่ทำนา สระน้ำ พื้นที่ปลูกพืชแบบผสมผสาน และที่อยู่อาศัย) 1) สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร (ประมาณ 30% ของพื้นที่) 2) นาข้าว 5 ไร่ (ประมาณ 30% ของพื้นที่) 3) พื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก 5 ไร่ (ประมาณ 30% ของพื้นที่) 4) ที่อยู่อาศัย และอื่นๆ 2 ไร่ (ประมาณ 30% ของพื้นที่)³⁵

ข้าว พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง คือพื้นที่ทำนาในการปลูกข้าวเพื่อการบริโภค ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจระดับประเทศและระดับครอบครัว ในระดับประเทศถือได้ว่าสามารถนำเงินตราสู่ประเทศอย่างมากมาในแต่ละปี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ข้าวเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยในแง่ของงานบุญงานประเพณีต่าง ๆ และข้าวเป็นพืชที่ปลูกไว้สำหรับคนไทยทั้งประเทศเพื่อการบริโภค ในระดับครอบครัว ปลูกไว้บริโภคและหากผลผลิตเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้ ข้าวยังแสดงถึงฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรและทรัพย์สินในแต่ละครอบครัว ข้าวเป็นสินค้าที่เกษตรกรสามารถเก็บไว้ได้นาน ขึ้นอยู่กับความต้องการว่าต้องการบริโภคเมื่อไร ต้องการเปลี่ยนจากผลผลิต (ข้าวเปลือก) เป็นเงินตราไว้สำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนเมื่อไรก็ได้ ซึ่งจะต่างจากสินค้าเกษตรอื่นๆ โดยทั่วไป คนไทยบริโภคข้าวเฉลี่ยคนละ 200 กิโลกรัม ข้าวเปลือกต่อปี เกษตรกรมีครอบครัวละ 3-4 คน ดังนั้นควรปลูกข้าว 5 ไร่ ผลผลิตประมาณ 30 ตัน ซึ่งเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี

สระน้ำ พื้นที่ส่วนที่สอง คือ สระน้ำในไร่นา มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้นหากเกษตรกรมีสระน้ำก็เปรียบเสมือนมีคูมเก็บกักน้ำในฤดูฝน ช่วยป้องกันน้ำไหลหลากท่วมไร่นาของเกษตรกร ตลอดจนช่วยมิให้น้ำไหลหลากลงสู่แม่น้ำลำคลอง สามารถนำน้ำจากสระน้ำมาใช้ในฤดูฝนกรณีเกิดขาดแคลนน้ำหรือฝนทิ้งช่วง สำหรับดูแล หากมีน้ำในสระเหลือสามารถนำมาใช้ในการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ การที่เกษตรกรมีสระน้ำในไร่นา ยังแสดงถึงการมีหลักประกันความเสี่ยงในการผลิตทางการเกษตร ถ้าเกิดการขาดแคลนน้ำขึ้น ในการเพาะปลูกจากนี้ สระน้ำยังเป็นทรัพยากรในการสนับสนุนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในไร่นา ให้ความชุ่มชื้น และสร้างระบบนิเวศเกษตรที่เหมาะสมในบริเวณพื้นที่ขอบสระน้ำ การคำนวณว่าต้อง

³⁵ วิทยา อธิปอนันต์, ก. ไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ : ในงานส่งเสริมการเกษตร, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542), หน้า 1-13 .

มีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อการเพราะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ และบนสระน้ำอาจสร้างเล้าไก่ เล้าหมูไว้ด้วย เพราะฉะนั้นพื้นที่ 10 ไร่ ต้องใช้น้ำอย่างน้อย 10,000 ลูกบาศก์เมตร

ปลูกพืชแบบผสมผสาน พื้นที่ส่วนที่สาม ไว้เพราะปลูกพืชแบบผสมผสานทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร และไม้ดอกไม้ประดับ เป็นแหล่งอาหาร ไม้ใช้สอยและเพิ่มรายได้ การปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดจะช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนช่วยกระจายความเสี่ยงจากความแปรปรวน ของระบบตลาดและภัยทางธรรมชาติ การปลูกพืชผสมผสานยังสามารถช่วยเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอกไร่นา และตัดวงจรศัตรูพืชบางชนิดได้อีกด้วย ตัวอย่างของพืชที่ควรปลูก ได้แก่ พืชสวน (ไม้ผล) : เช่น มะม่วง มะพร้าว มะขาม ขนุน ละมุด ส้มมะม่วง กัลยง น้อยหน่า มะละกอ และกระถ่อน เป็นต้น พืชสวน (ผักไม้ยืนต้น) : เช่น แคนยอน มะรุม สะเดา เถลิง เนียง ชะอม ผักหวาน ขจร ขี้เหล็ก และกระถิน เป็นต้น พืชสวน (พืชผัก) : เช่น พริก กระเพรา โหระพา ตะไคร้ ขิง ข่า แมงลัก สะระแหน่ มันเทศ เตือก ถั่วฝักยาว ถั่วพู และ มะเขือ เป็นต้น พืชสวน (ไม้ดอก) : เช่น มะลิ ดาวเรือง บานไม่รู้โรย กุหลาบ รักและช่อนกลิ่น เป็นต้น เห็ด : เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดฟาง เห็ดเป่าฮือ เป็นต้น สมุนไพร และเครื่องเทศ : เช่น หอมกลีบ พริกไทย บุก บัวบกมะเกลือ ชุมเห็ด หญ้าแฝก กระเพรา สะระแหน่ แมงลัก และตะไคร้ เป็นต้น ไม้ยืนต้น (ใช้สอยและเชื้อเพลิง) : เช่น ไม้ มะพร้าว ศาล มะขามเทศ สะแกทองกลาง จามจุรี กระถิน ยูคาลิปตัส สะเดา ขี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน และยางนา เป็นต้น พืชไร่ : เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง เป็นต้น พืชไร่บางชนิดอาจ เก็บเกี่ยวเมื่อผลผลิตยังสดอยู่ จำหน่ายได้ พืชบำรุงดิน และพืชคลุมดิน : เช่น ทองกลาง ขี้เหล็ก กระถิน ถั่วเขียว ถั่วแดง ถั่วพรี ถั่วมะแฮะ ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วพุ่ม โสน ถั่วฮามาต้า เป็นพืชที่ควรปลูกแซม ไม้ผลไม้ยืนต้นขณะที่ยังเล็กอยู่ ปลูกหมุนเวียนกับข้าว หรือปลูกตามหัวไร่ปลายนา พืชเหล่านี้บางชนิดใช้กินใบและดอกได้ด้วย

ที่อยู่อาศัย พื้นที่ส่วนที่สี่ เป็นที่อยู่อาศัยหรือบ้านไว้ดูแลเรียกสวนไร่นา และบริเวณบ้าน ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น มีไม้ผลหลังบ้านไว้บริโภคปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร นำเศษวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมัก เพาะเห็ดฟาง การเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างคุณค่าอาหารและโภชนาการ ตลอดจนเสริมรายได้ นอกจากนี้มูลสัตว์ยังเป็นปุ๋ยคอก สำหรับพืชในลักษณะเกษตรผสมผสาน มีการหมุนเวียนทรัพยากรในไร่นาให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้ การจัดการพื้นที่ส่วนที่สี่ให้มีที่อยู่อาศัยนั้นยังหมายถึง การสร้างจิตสำนึก และนิสัยให้มีความผูกพันกับอาชีพการเกษตรของตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีจิตมุ่งเพื่อหลงไหลในวัตถุนิยม ดังเช่นสังคมเมือง สามารถใช้ประโยชน์จากบริเวณบ้านและที่อยู่อาศัย มีเวลามากพอในการทำเกษตร ดูแลเรียกสวนไร่นาของตนเอง มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตพื้นฐานอย่างเพียงพอ ได้อาหารจากพืช สัตว์

และประมง มีข้าราชการจากพีชธรรมชาติและพีชสมุนไพร มีผลไม้ไว้บริโภค และมีไม้ใช้สอยในครอบครัว

“เศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณ และความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร และความอดทน สติ และปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี”³⁶

เศรษฐกิจพอเพียงความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดที่ชี้นำหลักการ และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนี้ เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม เฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐาน กับ แบบก้าวหน้า ได้ดังนี้³⁷

ความพอเพียงในระดับบุคคล และครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝน และประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่า มีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่ง และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่ง ในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ก็จำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชน ตามความเหมาะสม

ความพอเพียงในระดับชุมชน และระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของ การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ

กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัว หรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม และส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามกำลังและความสามารถ

³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-13

³⁷ เรื่องเดียวกัน.

ของคน ซึ่งจะสามารถทำให้ ชุมชนโดยรวม หรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

ความพอเพียงในระดับประเทศเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุม ทฤษฎีใหม่

ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือ ร่วมมือกันพัฒนา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในทุก

ความสัมพันธ์ของทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่หนึ่ง ก่อเน้นการผลิตที่พึ่งพาตนเอง โดยทำกิจกรรมหลากหลาย เช่น ข้าว ข้าวโพด ไม้ผลไม้อินทรีย์ พืชไร่ พืชผัก มีแหล่งน้ำในไร่นา มีที่อยู่อาศัย มีผลผลิตและอาหารพืช การบริโภค มีการใช้แรงงาน ในครอบครัวสมาชิก และมีการทำในพื้นที่ตลอดปี มีรายได้จากกิจกรรมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยมีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรในไร่นาอย่างเต็มที่ เพื่อลดความเสี่ยง จากภัยธรรมชาติ และความแปรปรวนของราคาผลผลิต ลดรายจ่ายในครอบครัว ลดการใช้สารเคมี ทำให้คุณภาพของดิน และระบบนิเวศเกษตรของไร่นาและชุมชนดีขึ้น สมาชิกมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ครอบครัวมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นครอบครัวที่เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

รวมพลังเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสร้างความพอเพียงในขั้นที่หนึ่ง ทำให้เกิดความเข้มแข็งในแต่ละคนแต่ละครอบครัว จนเกิดกลุ่มกิจกรรมที่เข้มแข็งและเกิดพลัง ในขั้นที่สอง การรวมกลุ่ม จึงร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีเข้ามาขอความช่วยเหลือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว การรวมกลุ่มให้เกิดพลังในการดำรงชีพ และดำเนินกิจกรรมการเกษตร โดยการร่วมแรงร่วมมือในการผลิต จัดระบบการผลิต การตลาด ร่วมคิดร่วมวางแผน และระดมทรัพยากรในการผลิตร่วมกัน สร้างสวัสดิการความเป็นอยู่ ด้านการศึกษาและอนามัย ร่วมกันในชุมชนและกลุ่มเป็นอันดับแรก ทำให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน กลุ่มมีความเข้มแข็งช่วยเหลือตนเองได้ เกิดความสามัคคีปรองดองกัน สามารถร่วมดำเนินธุรกิจด้วยกันโดยการร่วมกันซื้อขาย ซึ่งจะช่วยในการลดค่าขนส่ง ทำให้เกิดการเรียนรู้แหล่งผลิต ซื้อขาย ปัจจัยการผลิตและผลผลิต นอกจากนี้แล้ว การรวมกลุ่มและแปรรูปแบบสหกรณ์ ทำให้มีผลผลิตในปริมาณที่มากพอสามารถเพิ่มอำนาจในการรวมกลุ่ม และรูปแบบสหกรณ์ทำให้มีผลผลิตในปริมาณที่มากพอ สามารถเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาในการจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร

ร่วมค้าขายสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน ในขั้นตอนที่สอง เมื่อองค์กรหรือกลุ่มหรือสหกรณ์ เกิดความเข้มแข็ง สามารถช่วยเหลือกันเองได้แล้ว จึงร่วมกับคนภายนอกค้าขาย ร่วมประสานประโยชน์ร่วมกัน โดยร่วมมือกับแหล่งเงินทุน (ธนาคาร) และกับแหล่งพลังงาน ในขั้นตอนที่สาม โดยยึดหลักการการผลิต ระบบและรูปแบบการรวมกลุ่มการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และประสานผลประโยชน์ร่วมกัน การจัดตั้งและบริหารโรงสี ร้านค้าสหกรณ์ ในลักษณะบริษัทร่วมทุน ช่วยกันลงทุนในรูปแบบทรัพยากรการผลิต ทรัพยากรมนุษย์ (ตัวบุคคลช่วยกันทำงาน) เงินทุน และ อุปกรณ์การผลิตการก่อสร้าง เป็นต้น ในการร่วมมือร่วมใจกับบุคคลภายนอก ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เกิดหน่วยเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจท้องถิ่น จะตั้งอยู่บนพื้นฐานผลประโยชน์ร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัด เช่น หน่วยการผลิต หน่วยขนส่ง หน่วยการจัดการ หน่วยติดต่อหาตลาด หน่วยการจำหน่าย หน่วยการลงทุน เป็นต้น แต่ทุกหน่วยจะต้องทำงานเหมือนบริษัทเดียวกัน ทำงานเป็นทีมประสานงานร่วมกัน ทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจ เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ทราบความต้องการทั้งชนิด ปริมาณ คุณภาพ และราคาสินค้า นิสัยการบริโภคและอุปโภคของลูกค้า สิ่งสำคัญ จะต้องมีกลไก กฎระเบียบข้อบังคับร่วมกัน การจัดสรรปันส่วนผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต้องยุติธรรมและมีคุณธรรม จากแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งพระราชทานไว้แก่พสกนิกรชาวไทย เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่เพื่อการเกษตร โดยการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรออกเป็น 4 ส่วน คือ สระน้ำ พื้นที่ทำนา พื้นที่ทำไร่ ทำสวนและ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ในอัตราส่วน 30:30:30:10 และสามารถนำไปประยุกต์ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมเกษตรกร โดยพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตร มีระบบ และสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละสภาพพื้นที่ ดังนี้³⁸

1. กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ น้ำมีความสำคัญ ในระบบการผลิตของเกษตรกร เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยน้ำฝน และบางพื้นที่ถึงแม้ว่าเป็นที่ราบและที่ลุ่ม สามารถเก็บกักน้ำได้เพียงไม่กี่เดือน ในฤดูแล้งน้ำจึงมีความสำคัญยิ่งยวดต่อระบบการผลิตการเกษตร ในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะพื้นที่ขนาดใหญ่ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก ดังนั้น สระน้ำเพื่อการเกษตรตามทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงเป็นแนวพระราชดำริที่เหมาะสมที่สุดในสังคมเกษตรกรไทย อย่างไรก็ตาม สระน้ำในที่นี้ ยังหมายถึงแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในครอบครัวเกษตรกร นอกจากนี้แหล่งน้ำยังสามารถเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ เพื่อการบริโภคและจำหน่าย ตลอดจนนำน้ำจากแหล่งดังกล่าว มาใช้ในการเพาะปลูกพืชผลในเรือสวนไร่นาและกิจกรรมการผลิตอื่น ๆ เช่นการเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ และพืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น ในสภาพพื้นที่ที่มีฤดูกาลหรือแหล่งน้ำจากร่องน้ำในสวน ไม้ผลและพืชผัก เกษตรกร

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-13

สามารถนำน้ำมาใช้ในระบบการผลิตในไร่นาได้ อนึ่ง ในฤดูแล้งน้ำในบริเวณสระน้ำ ร่องสวน และकुคลองธรรมชาติอาจจะแห้งหรือมีน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ และใช้บริโภคและอุปโภคในครอบครัว เกษตรกร ควรมีการเติมน้ำจากแหล่งน้ำขนาดใหญ่เหมือน ฝ่ายทคน้ำ ห้วยคลอง บึง ตามธรรมชาติ เป็นต้น

2. กิจกรรมด้านอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการที่มนุษย์ใช้บริโภคในครอบครัว ตลอดจนเป็นอาหารสัตว์เพื่อให้สัตว์เจริญเติบโต สามารถนำมาเป็นอาหารของมนุษย์ได้ เช่น ข้าว พืชไร่ (ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ทานตะวัน งา ละหุ่ง) พืชผักสวนครัว (แตงกวา ถั่วฝักยาว พริกชี้ฟ้า) พืชสมุนไพร (กระเพรา โหระพา สะระแหน่) ไม้ผล ไม้ยืนต้น บางชนิด (มะพร้าว ถั่วฝักยาว มะละกอ ฝรั่ง) สัตว์น้ำ (กบ ปลา กุ้ง หอย) การเลี้ยงสัตว์ปีก (เป็ด ไก่ นก) และ สัตว์ใหญ่ (สุกร โคน กระบือ) เป็นต้น

3. กิจกรรมที่ทำรายได้ (ด้านเศรษฐกิจ) โดยพยายามเน้นด้านการเพิ่มรายได้เป็นหลัก และก่อให้เกิดรายได้ต่อเนื่อง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี รายได้รายวัน ได้แก่ กิจกรรมพืชผัก (ผักบุ้ง ผักกระเฉด ตะไคร้ ขิง ข่า กระเพรา เป็นต้น) กิจกรรมด้านสัตว์ สัตว์ปีกให้ผลผลิตไข่ (ไก่ เป็ด นกกระทา) และการเลี้ยงโคนม รายได้รายสัปดาห์ ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักบางชนิด เช่น ชะอม กระถิน และผักกินใบ รายได้รายเดือน หรือตามฤดูกาลผลิต 2-4 เดือน ได้แก่ การทำนา การทำพืชไร่ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์ปีก เพื่อผลิตเนื้อ การเลี้ยงสุกร แม่พันธุ์ผลิตลูก การเลี้ยงโคนม และสุกรขุนและการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลา กบ เป็นต้น) รายได้รายปี ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ อายูยาว เช่น มันสำปะหลัง ตับปะรด อ้อย การเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โคนเนื้อ โคนุน สุกร เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ในระยะยาวสามารถสร้างความสมดุลทางธรรมชาติทำให้เกิดระบบนิเวศเกษตรชุมชนที่ดีขึ้น เนื่องจากระบบการผลิตที่มีไม้ผล ไม้ยืนต้น ตลอดจนมีพืชแซมและพืชคลุมดิน จะช่วยสร้างสภาพระบบนิเวศเกษตรด้านบรรยากาศ และป้องกันการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งในระบบการผลิตดังกล่าวจะมีความหลากหลายของพืชยืนต้นและพืชล้มลุก

4. กิจกรรมพื้นที่บริเวณบ้าน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ มีทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผลไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และการเพาะเห็ด กิจกรรมต่าง ๆ ภายในบริเวณบ้าน จะช่วยประหยัดรายจ่าย และเหลือขายเป็นรายได้ เสริมสร้างการใช้ที่ดินและแรงงานครอบครัวให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.2.5 หลักการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สำหรับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจพึ่งตนเองโดยนำความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ปรับใช้เพื่อให้เกิดความสมดุลที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เกิดความพอดีต่อการดำรงตนพึ่งตนเองได้ที่เป็นการประยุกต์ตามหลักการดังนี้

1. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 10-15 ไร่
2. ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง หรือขั้นแรก ทำการผลิตกิจกรรมการเกษตร พืช สัตว์ และประมงในไร่นา ให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ อย่าง "พออยู่ พอกิน" หรือสามารถพึ่งตนเองได้
3. มีข้าวพอเพียงในการบริโภคในครัวเรือน
4. ปัจจัยสำคัญ คือ การจัดการ ที่ดิน แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ แรงงาน และ การลงทุนในไร่นา
5. กิจกรรมการเกษตรหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงและมีรายได้ต่อเนื่อง
6. ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือการชลประทานมาเติมสระน้ำในไร่นา ในกรณีที่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
7. ในขั้นที่หนึ่งการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ในอัตราส่วน 30:30:30:10 เป็นการจัดการพื้นที่ ตามทฤษฎีใหม่ สามารถประยุกต์เปลี่ยนแปลงสัดส่วนตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ได้
8. ในขั้นที่สอง เกษตรกรรวมกลุ่มมุ่งเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยแต่ละครอบครัว ต้องมีความพอเพียง "พออยู่ พอกิน" และเข้มแข็งก่อนขอความช่วยเหลือจากรัฐและเอกชน
9. ในขั้นที่สาม เมื่อชุมชนหรือกลุ่มเข้มแข็งจึงร่วมกับคนภายนอกค้าขายและสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจ
10. สร้างประโยชน์ร่วมกัน โดยร่วมพลังการผลิต การจัดการ และการค้าขาย
11. คีย์หลักของทฤษฎีใหม่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน³⁹

แนวทางการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สำหรับเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย :

- 1) ความรู้และความเข้าใจ ภูมิปัญญาและประสบการณ์ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการปรับใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดหนทางในการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น เพราะปัญหา/ความรู้/ความเข้าใจ/ เป็นวิวัฒนาการที่สอดคล้องกันมาตลอด ถ้าเกิดปัญหาก็คงแก้ด้วยสติปัญญานี้ คือหลักการที่ทำให้เราจะต้องนำความรู้ความเข้าใจมาทดลองปฏิบัติดังนี้⁴⁰

³⁹ วิทยา อธิปอนันต์, ไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่, : ในงานส่งเสริมการเกษตร, อ่างแล้ว, หน้า 1-13 .

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-13.

1. ทฤษฎีใหม่ ไม่ใช่วิธีการหรือเทคนิคเดียวเท่านั้นในการที่จะแก้ไขปัญหของเกษตรกรได้ทุกกรณีทุกพื้นที่
 2. ทฤษฎีใหม่เป็นทางเลือกทางหนึ่งที่มีหวังแก้ไขปัญหา ให้สามารถอยู่ได้ในระดับพอเพียง (พออยู่ พอกิน)
 3. ทฤษฎีใหม่เป็นการจัดการหรือวิธีการจัดการทรัพยากร หรือการจัดการพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับดินและน้ำ การปลูกพืชและพันธุ์ไม้ ให้สามารถดำรงชีพ และประกอบอาชีพการเกษตรอย่างเหมาะสม อยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง อย่างพออยู่พอกินในเบื้องต้น
 4. ทฤษฎีใหม่ในขั้นที่หนึ่ง เป็นระบบการทำฟาร์ม ที่มีระบบย่อยอยู่ในระบบใหญ่ ได้แก่ ระบบการทำนา ระบบการปลูกพืช (ผสมผสาน) ระบบการจัดการน้ำ และระบบครัวเรือนเกษตรกร
 5. ทฤษฎีใหม่ในขั้นที่หนึ่ง เป็นการจัดการพื้นที่ในสัดส่วน30:30:30:10 ตามทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติมิใช่สูตรตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่
 6. ทฤษฎีใหม่มุ่งพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะการบริหาร การจัดการ และการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพ
 7. ทฤษฎีใหม่สร้างความเข้มแข็งจากการพึ่งพาตนเอง
 8. ทฤษฎีใหม่ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ความอดทน การประหยัด
 9. ทฤษฎีใหม่สอนให้คนรู้จักความสามัคคีรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 10. ทฤษฎีใหม่สอนให้คนรู้จักการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ทั้งใกล้ชิดและห่างไกลโดยอาศัยความยุติธรรมและคุณธรรม
- 2) ความพร้อมและการจัดการ
 1. สภาพพื้นที่ เช่น ที่ดินและแหล่งน้ำในไร่นา เป็นต้น บางสภาพพื้นที่ทำได้ ดินเหมาะสม ดินสามารถปลูกพืชได้ และเก็บกักน้ำได้
 2. เทคโนโลยีการผลิต การจัดการ และการตลาด
 3. เงินลงทุน และเงินทุนหมุนเวียนเล็กน้อยหากมีความเพียร
 4. ในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น เคยปลูกพืชอย่างเดียว กลับมาปลูกหลายชนิด ทำงานในไร่นาบางฤดูกาล กลับต้องทำตลอดปีอย่างมีความสุข และมีความอบอุ่นกับครอบครัว
 5. มีทักษะความขยันหมั่นเพียร อดทน ทดลอง ศึกษา เรียนรู้จริง จากการปฏิบัติ และรอคอยความสำเร็จ
 - 3) ความร่วมมือและความสามัคคี
 1. ร่วมมือกับภาครัฐราชการ เอกชน และประชาชน

2. ความร่วมมือของคนในกลุ่ม ชุมชน และท้องถิ่น
3. ความสามัคคีร่วมกัน เอื้ออาทรต่อกัน
4. ระดมทุน ทรัพยากรการผลิต คน และอื่นๆ ในการดำเนินงาน
- 4) การนำทฤษฎีใหม่มาใช้ในไร่นา

ทำให้เกษตรกร มีน้ำมีท่า มีกิน มีใช้และครอบครัวอยู่สุขสบาย มีน้ำมีท่า มีแหล่งน้ำในไร่นา เช่น น้ำในร่องสวนไม้ผล และพืชผัก บ่อเลี้ยงปลาบ่ออากาศ สระน้ำ เพื่อมีไว้ใช้ในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้ง มีกิน มีกิจกรรมพืชอาหารโดยเฉพาะ การทำนามารดมีข้าวไว้บริโภคตลอดทั้งปีในครอบครัว หากเหลือจึงจำหน่าย ทั้งนี้ ยังสามารถปลูกพืชที่เป็นอาหารแทรกในกิจกรรมการเกษตรอื่น โดยการปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซมในสวนไม้ผล ในพื้นที่ในไร่นา เช่น พืชตระกูลถั่ว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว งา ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ตลอดจนพืชผัก และการเลี้ยงสัตว์บก สัตว์น้ำ มีใช้ มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจรายได้ และลดต้นทุนการผลิต โดยการส่งเสริมการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น การปลูกพืชแซมในสวนไม้ผลและไม้ยืนต้น ได้แก่ กิจกรรมพืชไร่ พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากนี้แล้ว ยังสามารถปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นเป็นไม้ใช้สอย และใช้ประโยชน์อย่างอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น เป็นแนวรั้วและขอบเขตเป็นพืชบังลม เป็นพืชที่สร้างความชุ่มชื้นให้กับระบบการผลิตการเกษตร ทำให้ระบบนิเวศเกษตรดีขึ้น ครอบครัว อยู่สุขสบาย เกษตรกรมีบ้านเรือน โดยอยู่อาศัยในพื้นที่ทำการเกษตรทำให้สามารถดูแลเรียกสวนไร่นา และกิจกรรมการเกษตรได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถ ทำกิจกรรมการเกษตรรอบๆ บริเวณที่อยู่อาศัยเพื่อใช้ในการบริโภค และใช้สอยอื่นๆ เช่น ปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน พืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสมุนไพร และใช้วัสดุที่มีอยู่ในไร่นา และท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ เช่น การเพาะเห็ด การทำปุ๋ยหมักและการเลี้ยงสัตว์ ทำให้ลดรายจ่ายด้านอาหารและยา นอกจากนี้ ยังมีรายได้เสริมจากการขายผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค

5) เศรษฐกิจพอเพียงในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของการครองชีพ

วาทกรรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างความตื่นตัวต่อทุกวงการคือ กระแสพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจริญพระชนมพรรษาครบ 70 พรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2540 มีใจความเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ "...มาใหม่ ๆ นี้ โครงการต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น โรงงานก็เกิดขึ้นมาก จนกระทั่งคนเขานึกว่าประเทศไทยเป็นเสือตัวเล็ก ๆ และเป็นเสือตัวโตขึ้น เราไปเห่อว่าจะเป็นเสือ

ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง

อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ให้ตัวเองสำหรับครอบครัวอย่างนั้นมากเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมาก”⁴¹

ถ้าหากพิจารณาจากคำจำกัดความเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) ตามความหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงให้ไว้เองในความหมายที่แปลว่า ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือกล่าวย่อ ๆ ก็คือ พอประมาณ และมีเหตุผล ซึ่งคำว่ามีเหตุผลในที่นี้มีความหมายถึงการมีเหตุผลแบบพุทธ นั่นก็คือ ซื่อตรง ไม่โลภ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งต่างกับเหตุในเศรษฐศาสตร์ตะวันตก นั่นก็คือ การที่มนุษย์มุ่งที่จะแสวงหาประโยชน์ให้ตนเองเป็นหลักเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล

เศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นความพอประมาณ เน้นความพอสมควรมัน มีรากความคิดจากคำสอนของพระพุทธเจ้าในข้อที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือรู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ทางสายกลาง” ส่วนเป้าหมายการผลิตและการบริโภคในพุทธเศรษฐศาสตร์ คือการที่จะทำให้ระบบทั้งระบบดำเนินต่อเนื่องไปในลักษณะที่ยั่งยืน (Sustainable) โดยที่มนุษย์สามารถลดความทุกข์และเข้าถึงความสุขในระดับชั้นต่าง ๆ เป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่นิพพาน ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ด้วยปัญญา ดังนั้นจึงต้องการการบริโภคพอประมาณเพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน ขณะเดียวกันก็ต้องไม่โลภมากจนเกินไปจนเกิดกิเลส เพราะทำให้ปัญญาไม่เกิดเช่นกัน ประเด็นนี้จึงเป็นหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเน้นความพอประมาณหรือทางสายกลาง ตามความหมายไม่โลภจนเกินไป และการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ก็จะครบถ้วนตามความหมายของพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ซึ่งจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงในความหมายของการสร้างความพึงพอใจสูงสุด (Utility Maximization) ตามกรอบความคิดของเศรษฐศาสตร์ตะวันตก ทั้งนี้เพราะถ้าพิจารณาจากมุมมองของพุทธเศรษฐศาสตร์ ธรรมประโยชน์ หรือ Utility ในความหมายที่เข้าใจง่ายแบบ การเน้นธรรมประโยชน์สูงสุดก็คือการเน้นการมีกิเลสให้มากที่สุด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจในโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเป็นเหตุให้โลกทั้งโลกไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ ทั้ง ๆ ที่มีการใช้ทรัพยากรของโลกอย่างทำลายล้างไปเป็นอันมากแล้ว ทั้งนี้เพราะปัญหาที่ควรแก้ นั่นคือ “ความทุกข์” ไม่ใช่ความยากจนจากข้อเท็จจริงที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจนในระดับที่สูงกว่าการขาดแคลนปัจจัยสี่ (อันเป็นสาเหตุของความทุกข์ทรมาน) หรือความพอคิ หรือความพอเพียง การแก้

⁴¹ รศ.จรรวธรรม ธรรมวัตร, “ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและวิถีคิดต่อวิถีการผลิตพอเพียงของคนอีสาน : ศึกษากรณีชุมชนลุ่มน้ำชี”, รายงานวิจัยแห่งชาติ, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ), 2543, หน้า 1.

ความยากจนที่เหนือระดับความพอเพียงโดยไม่ลด จึงไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ อีกทั้งข้อสมมติฐานที่ว่ามนุษย์มีเหตุผลก็เป็นข้อสมมติฐานที่ไม่ถูกต้อง เพราะในความเป็นจริงมนุษย์เกิดมาพร้อมกับความไม่รู้หรือ “อวิชชา” คอเมื่อมนุษย์สามารถพัฒนาปัญญาเพิ่มขึ้นมาตามลำดับความไม่รู้จะค่อย ๆ ลดลง และเมื่อนั้นมนุษย์ก็จะค่อย ๆ มีเหตุผลมากขึ้น การตั้งข้อสมมติฐานว่ามนุษย์มีเหตุผล ซึ่งมีความหมายอย่างแคบว่ามนุษย์ยอมทำทุกอย่างเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของโลกได้ ปัญหาก็แก้ได้คือเมื่อมนุษย์มีเหตุผลอันเกิดจากปัญญา และเป้าหมายสุดท้ายของการมีปัญญาก็มีได้เพื่อสร้างอรรถประโยชน์ หรือ Utility หรือแม้กระทั่งสวัสดิการ (Welfare) แต่การมีปัญญาก็เพื่อการมีชีวิตที่ดี (Well-Being) เป็นหลัก⁴²

สภาพปัญหาหลัก คือ เศรษฐกิจไม่ดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน จำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรตามหลักของกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ของ “บุคคล” กับ “เงิน” ไปสู่ความสัมพันธ์ของ “บุคคล” กับ “ระบบ” จะเน้น “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า” ให้ความสำคัญต่อการ “คุ้มค่า” มากกว่า “คุ้มทุน” ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือทำให้ “เข้มแข็ง” ที่ระดับบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน และสังคมเป็นที่สุด⁴³

2.2.6 ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด 9 ประการ คือ

1. เป็นแนวคิดที่ก้าวหน้าพ้นเพดานความคิดแบบตะวันตก ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิธีการปฏิบัติทางการพัฒนา คือ ความคิดแบบตะวันตกมีลักษณะเป็นเอกนิยม (Duality, Binary, Either-or, Polarity) แต่พระราชดำริทฤษฎีใหม่มีลักษณะเป็นพหุนิยม (Plurality, Multiplicity, Multiple)
2. เป็นแนวคิดที่ก้าวพ้นเพดานความคิดแบบวิภาษวิธี (Dialectical) ซึ่งถือว่ามี (Thesis-anti-Thesis-Synthesis) โดยธาตุหรือส่วนที่มีคุณลักษณะเหนือกว่า มีพลังแรงกว่า เมื่อแย้งกับธาตุหรือสิ่งที่คือยกกว่าก็จะผลปรับเปลี่ยนให้ธาตุ หรือส่วนเดิมแปรผันในเชิงคุณภาพไปเป็นธาตุหรือส่วนซึ่งมีคุณลักษณะใหม่ ทฤษฎีใหม่ต่างไปจากแนวคิดดังกล่าวตรงที่ว่า ทฤษฎีใหม่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรแบบพึ่งตนเองดำรงอยู่ร่วมกับการผลิตทางเกษตรอุตสาหกรรมหรืออุตสาหกรรมได้โดยไม่จำเป็นต้องการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะเกษตรพอเพียงไปเป็นการผลิตรูปแบบอื่น
3. เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติได้ทำให้เห็นจริงได้ จึงเป็นทฤษฎีที่ผนึกประสานเป็นเนื้อเดียวกับการปฏิบัติ มิใช่เป็นเพียงทฤษฎีลอย ๆ ปฏิบัติไม่ได้

⁴² พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตฺโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2541), หน้า 167.

⁴³ รศ. ดร. ชำรงค์ อุคมไพจิตรกุลและคณะ, เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว) จำกัด, 2544), หน้า 21.

4. เป็นทฤษฎีที่มีความง่ายไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย จึงมีพลังสูง คนทั่วไปทุกระดับสามารถเข้าใจ เข้าถึงและนำไปทำให้เห็นผลจริงได้
5. เป็นทฤษฎีที่นำประสบการณ์ของไทยและลักษณะทางสภาพแวดล้อม ลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางฤดูกาล วิถีชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์เฉพาะหน้าและอนาคต ตลอดจนลักษณะเด่นของชีวิตความเป็นอยู่ และการผลิตของไทย ซึ่งเป็นประเทศผลิตธัญญาหาร และมีส่วนเกินทางการผลิตธัญญาหารรวมกันขึ้นเป็นทฤษฎีใหม่
6. เป็นแนวคิดที่สมสมัยและได้จังหวะเวลา เหมาะในการเตือนให้ผู้มีบทบาททางการ จัดทำและดำเนินการตามนโยบายและแผนการพัฒนารัฐ ให้มีสติและความระมัดระวังในการ กำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาประเทศ
7. เป็นแนวคิดที่แฝงไว้ซึ่งปรัชญาในการดำรงชาติด้วย มิใช่เป็นแต่เพียงทฤษฎีทาง เศรษฐกิจหรือทฤษฎีด้านหนึ่งด้านใด โดยเฉพาะ หากเป็นทฤษฎีแบบองค์รวม (Enough Subsistence)
8. เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นให้ผู้ยากไร้มีพลัง เข้าใจถึงความเป็นจริง ไม่มีปม ค้อยหรือข้อแก้ที่ลอยใน โศกเคราะห์เพราะผู้ปฏิบัติสามารถมีความสุขได้ตามอัศภาพและเข้าใจหลัก ของสันโดษไม่ถูกมองหรือทับถมเป็นผู้ด้อยพัฒนาหรือมีปัญหาเป็นขวากหนามของการพัฒนา
9. เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์ และอุดมการณ์ จึงเป็นทฤษฎีใหม่ที่มีความ เป็นสากล สามารถนำไปใช้ได้โดยปราศจากข้อข้องใจด้านการเมือง ย่อมเป็นผลดีต่อ ประเทศที่มีปัญหาคล้ายกับประเทศไทย ทั้งในเอเชีย ลาตินอเมริกา แอฟริกา หรือแม้แต่ในโลก ตะวันตก⁴⁴

2.3 ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธ

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเนื้อแท้ก็คือพุทธเศรษฐศาสตร์ และเป็นพุทธเศรษฐศาสตร์ที่ง่ายต่อการอธิบายให้ประชาชนชาวไทย เข้าใจได้ เนื่องจากส่วนใหญ่มีพื้นฐานวัฒนธรรมที่มีรากจากพุทธศาสนายุคหนึ่ง พระองค์จึง ทรงเลือกแนวคิดดังกล่าวเพื่อง่ายต่อการสื่อสารกับพสกนิกรของพระองค์ แต่ที่ไม่เน้นว่าเป็นพุทธ เศรษฐศาสตร์เพราะพระองค์ (เป็นองค์ศาสนูปถัมภก) ก็จะต้องให้การทำนุบำรุงศาสนาในชาติทุก ศาสนา ธารใช้คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นคำกลางที่สามารถเข้าใจและยอมรับได้

⁴⁴ ธัญญารักษ์ มีนะนันท์, “ความพร้อมในการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีสำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดเชียงใหม่”, รายงานการวิจัย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2546, หน้า 25.

ตำหรับศาสนิกชนในทุกศาสนา เพราะทุกศาสนาล้วนแต่มีจริยธรรมเบื้องต้นในเรื่องของการ ซื่อตรง ไม่โลภ และไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เหมือนกันหมดนั่นเอง

พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่แท้ก็คือ เศรษฐกิจชาวพุทธ เพราะ เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือเศรษฐกิจระบบมัชฌิมาปฏิปทาในพระพุทธศาสนานั่นเอง ในระบบ เศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีเรื่องของวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย มิใช่เป็นเรื่องของเศรษฐกิจ เรื่องการทำมา หากินล้วนๆ และวัฒนธรรมจะเป็นของสำคัญในการทำเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปได้ดำเนินไปได้ เพราะวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของคน ถ้าทำให้ระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีชีวิตของคนไทยเสีย การสร้างสรรค์ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจพอเพียงให้รุ่งเรืองในเมืองไทยย่อมไม่ใช่เรื่องยากอย่าง แน่นนอน”⁴⁵

พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้เสนอแนวทาง“เศรษฐศาสตร์สำหรับทางสาย กลาง”ไว้โดย “ทางสายกลาง” เป็นแนวความคิดทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความหมายที่จะไม่ทำ อะไรในหนทางที่สุดขั้ว ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับ“จุดดุลยภาพ”ในทางเศรษฐศาสตร์กระแส หลัก ตามแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ปยุตโต) เศรษฐศาสตร์สายกลางหมายถึงการ บริโภคแต่พอประมาณ ซึ่งเป็นจุดที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุ “มีคุณภาพชีวิต” (มีความสุขมากที่สุด และมีความทุกข์น้อยที่สุด) การบริโภคแต่พอประมาณ จะทำให้เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไข การไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่ง การบริโภคจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลที่เป็นปฏิปักษ์กับ ระบบนิเวศวิทยา”⁴⁶

ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน กล่าวว่า“แนวคิดที่ได้การชี้แนะจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ และพระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตโต) เป็นเพียงตัวอย่างการนำเอาเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ เข้ามา ประยุกต์ใช้สำหรับเป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้หลุดพ้นออกจากภาวะวิกฤต ปัจจุบัน และเป็นการป้องกันวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่จริงแล้วความคิด บางอย่างได้เคยนำมาทดลองใช้ในประเทศไทยเป็นระยะเวลาที่มากกว่าทศวรรษมาแล้ว โดยเฉพาะในหมู่ เกษตรกรรายย่อย รูปแบบของไร่นาทางนิเวศน์ เช่น ไร่นาสวนผสม ป่าชุมชน ฯลฯ ได้นำมา ทดลองใช้ในหมู่บ้านหลายแห่งในประเทศไทย”⁴⁷

⁴⁵ อุดมพร อมรธรรม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว, อ่างแล้ว, หน้า 71.

⁴⁶ พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตโต) เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มูลนิธิโกลดคิมทอง, 2538), หน้า 52-64.

⁴⁷ ศ. ดร. อภิชาติ พันธเสน, พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์ เศรษฐศาสตร์กับสาขาต่างๆ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2547), หน้า 85-91.

1) เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวสัจธรรม

สำหรับแนวทางการวิเคราะห์ความพอเพียงนั้น ควรพิจารณาตามหลักสัจธรรม (หลักการของคณิตแท้) คณิตแท้หรือมนุษย์ที่แท้ คณิตสัจธรรม คณิตที่เป็น สัจ แปลว่า ดี หรือ สันตะ แปลว่าผู้สงบ นริสะ แปลว่า คน รวมเข้าเป็น สัจนริสะ หรือ สัจบุรุษ (อ่านว่า สัจบุรุษ) แปลว่า คนดี หรือคนสงบ. สัจนริสะ + ธรรม = สัจธรรม แปลว่า ธรรมของคนดี ธรรมของคนสงบ หมายถึง สมบัติผู้ดี หรือ ธรรมสมบัติ หรือ คุณสมบัติของผู้ดี. กล่าวคือธรรมที่ทำให้คนให้เป็นคนดี. ใครก็ตามเมื่อมีธรรมของสัจบุรุษ ก็ย่อมเป็นคนดี, ถ้าไม่มีก็เป็นคนดีไม่ได้. สัจธรรม มี 2 หมวดๆละ 7 จึงเรียกว่า สัจธรรม 7 ในความหมายของพระพุทธศาสนา จะต้องเป็นผู้ประกอบด้วยหลักธรรม 7 ประการ คือ

1. รัชมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่าการทำความดีเป็นเหตุแห่งความสุข ความขยันเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ ความเกียจคร้านเป็นเหตุแห่งความล้มเหลว การทำความชั่วเป็นความทุกข์ เป็นต้นและรู้ว่าเมื่อเกิดมีผลขึ้นมาแล้วมันจะต้องมีเหตุ ไม่ใช่มีสิ่งใดที่เกิดขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีเหตุเลย เมื่อรู้ว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดผลดี อะไรเป็นเหตุให้เกิดผลชั่ว แล้วพยายามหลีกเลี่ยง หรือละเหตุที่จะให้เกิดผลชั่ว แล้วหันมาทำแต่เหตุที่จะให้เกิดผลดี

2. อัคคัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักผล เช่น รู้จักว่าความสุข เป็นผลแห่งการทำความดี ทุกข์ เป็นผลแห่งการทำความชั่ว สบไล้ได้เป็นผลแห่งความขยันความตั้งใจเรียน สบไล้ตกก็ทราบว่ามันเป็นผลแห่งความเกียจคร้าน ความไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เป็นต้นแล้วพยายามแสวงหาแต่ผลดี โดยการทำความดีที่

3. อัคคัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักคน คือ ต้องรู้ตึกตัวอยู่เสมอว่า เรามีชาติ มีเพศ มีตระกูล ยศ สักดิ์ สมบัติ บริวาร ความรู้ความสามารถ กำลัง ความฉลาด และคุณธรรม แก่ไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภาวะนั้นๆ และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4. มัตถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ รู้จักความพอดีเช่นในการแสวงหาเครื่องยังชีพก็ต้องแสวงหาในทางที่ชอบธรรม ไม่โลภมากเกินไปเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วย ต้องไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไปนัก และต้องไม่ฝืดเคืองจนเกินไปด้วย

5. กาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจการกระทำหน้าที่การทำงานต่างๆ เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะแก่เวลา เป็นต้น ถ้าผิดพลาดในเรื่องกาลเวลาดังกล่าว นอกจากจะไม่ได้รับผลสำเร็จแล้ว ยังอาจจะได้รับผลเดือดร้อนในภายหลังอีกด้วย เช่น การไปสอบไม่ทันเวลา เป็นต้น

6. ปริสัญญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุมชน และสังคม ว่าสังคมใดควรที่จะเข้าไปร่วมด้วย สังคมใดควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล รวมทั้งรู้จักหน้าที่ประพฤติก่อชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ

ว่า เมื่อเข้าสังคมนี้จะต้องประพฤติตัววางตัวอย่างไร จะต้องพูดอย่างไร ต้องรู้มารยาทในสังคมนั้นๆ จะได้อะไรและเงินเวลาสุที่ประชุมชน คือ ต้องทำตัวเข้ากับสังคมได้โดยถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

7. ปุคคปโรปรัญญา ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล ว่า บุคคลนี้เป็นคนดี ควรคบ ผู้นี้เป็นคนไม่ดี ไม่ควรคบ เป็นต้น เพราะในสังคมต่างๆ ไปย่อมมีทั้งคนดีคนชั่วด้วยกันทั้งนั้น จึงต้องรู้จักเลือกคบคน เพราะการคบคนดีย่อมเป็นศรีแก่ตน คบคนชั่วจะพาตัวให้บรลัย รวมทั้งรู้ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอริยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลที่จะสนทนากับบุคคลด้วยดีว่าจะใช้ถ้อยคำ จะคำหยาบคาย หรือแนะนำพร้าสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดี เป็นต้นในชีวิตประจำวันนั้น ถ้าใครมีคุณธรรมของมนุษย์ที่แท้ 7 ประการ และสามารถประพฤติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเหล่านี้โดยสมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นย่อมชื่อว่า เป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็น "สัตบุรุษ" หรือ "คนดีแท้" หรือ "มนุษย์โดยสมบูรณ์" การกระทำหรือพฤติกรรมของเขาย่อมเหมาะสมถูกต้องปราศจากความผิดพลาด นำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวมคนดีที่อยู่ในสังคมโดยอ้อมเอื้ออำนวยประโยชน์สันติสุขแก่สังคมนั้นผู้ประสงค์จะให้การค้าเจริญชีวิตประจำวันไปโดยราบรื่นเรียบร้อย เป็นสุขช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติได้ จะต้องมียุทธธรรมของมนุษย์โดยสมบูรณ์ดังกล่าว.⁴⁸

ในขณะที่นักวิถุนิยมสนใจแต่สินค้าเป็นสำคัญ พุทธศาสนิกชนสนใจแต่การปลดแอก ให้มีอิสรภาพเป็นส่วนใหญ่ แต่ศาสนาพุทธยึดถือ "มัชฌิมาปฏิปทา" ดังนั้นจึงมิได้ขัดแย้งกับการอยู่ดีกินดีทางกายภาพ อุปสรรคของการให้มีอิสรภาพทางพุทธศาสนานั้นมิใช่อะไรที่ตัวทรัพย์ หากแต่อยู่ที่การยึดติดในตัวทรัพย์นั้น เพราะตัณหาที่คั่นรณเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น วิถีชีวิตแบบชาวพุทธอยู่ที่การมีเหตุมีผล รูปแบบแห่งการดำรงชีวิตอาศัยวิศดุปัจจัยจำนวนน้อยแต่นำไปสู่ความน่าพึงพอใจ การที่จะดำรงคนในหลักมัชฌิมาจะต้องมีธรรมะที่เรียกว่ามีความเป็นสัตบุรุษ ซึ่งหมายถึง คนดี

สัตบุรุษ ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ คือ

1. มีศรัทธา มีความละเอียดอ่อนบาท มีความกลัวต่อบาป เป็นคนได้ยั้งได้ฟังมาก เป็นคนมีความเพียร เป็นคนมีสติมั่นคง เป็นคนมีปัญญา.
2. จะปรินิพพานสิ่งใดๆ กับใครๆ ก็ไม่ปรินิพพาน เพื่อจะเบียดเบียนตนและผู้อื่นแม้ธรรมดา สัตบุรุษเมื่อปรินิพพาน คือสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นก็ตาม.
3. จะคิดสิ่งใด ก็ไม่คิด เพื่อจะเบียดเบียนตนและผู้อื่น จะคิดตามลำพังตนก็ตามจะพูดให้ใครฟังก็ตามจะทำการใดก็ตาม มุ่งความสงบสุขแก่ทุกฝ่าย ไม่ให้ใคร ๆ เดือดร้อนเพราะพฤติกรรมของคน

⁴⁸ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, นวโกวาท, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535), หน้า 53.

4. จะพูดสิ่งใด ก็ไม่พูด เพื่อจะเบียดเบียนคนและผู้อื่น แม้จะพูดให้ใครฟังก็ตาม จะมุ่งความสงบสุขแก่ทุกฝ่ายไม่ทำให้ใคร ๆ เคียดรอนเพราะพฤติกรรมของคน.

5. จะทำสิ่งใด ก็ไม่ทำ เพื่อจะเบียดเบียนคนและผู้อื่น จะทำการใดก็ตาม มุ่งความสงบสุขแก่ทุกฝ่ายไม่ทำให้ใคร ๆ เคียดรอนเพราะพฤติกรรมของคน ทำคนให้มีกาย วาจา ใจ สงบบริสุทธิ์ ครบไตรทวารด้วยสุจริต 3 อย่าง.

6. มีความเห็นชอบ เห็นว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น.

7. ให้ทานโดยเคารพ คือ เอื้อเฟื้อแก่ของที่ตัวให้ และผู้รับทานนั้นไม่ทำอาการคดโกงถึงเสียให้ทานโดยเคารพ มี 2 อย่าง คือ 1) เคารพใน ทาน คือของที่ให้ 2) เคารพในผู้รับทาน คือผู้รับของที่ให้หมายความว่า เมื่อมีของที่ควรให้ มีศรัทธาจะให้ มีผู้รับพร้อม ก็ให้ด้วยความเอื้อเฟื้อ ไม่แสดงกิริยาทางกาย ทางวาจาหยาบคาย เป็นเชิงคูหมิ่น ในของที่ให้หรือในคนผู้รับของนั้น แสดงกิริยาสุภาพเรียบร้อยในการให้⁴⁹

2) พุทธธรรมกับเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทาน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ และนักปกครอง ต้องช่วยกันนั่งคิดใหม่ เพราะเราเสพปัญญาจากภายนอก โดยไม่ใคร่ตรองมานาน... เสียเงินเสียทองไปร่ำเรียนกันมาแล้ว ก็ต้องเอามาใช้ให้ได้... อาจไม่มีเวลาที่จะนั่งถกกันคิดในการปรับใช้เท่าที่ควร

เศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงแนะนำความหมายว่า "อุ้มชูตัวเองได้...ให้มีพอเพียงกับตัวเอง" ถือว่าทรงมองในมุมเดียวกับพุทธธรรม คือทำให้พอเพียงด้วยการควบคุมความอยาก ให้พอเพียงกับฐานะ...นอกจากนี้ พระราชดำรัสยังทำให้เกิดพลวัต (Dynamism) ของการแก้สมการ Scarcity เพราะไม่ทรงกะเกณฑ์ตายตัวว่า จำนวนเท่าไรจึงจะเรียกว่าพอเพียง... คือทรงแนะนำให้พอเหมาะกับสถานะของตนเอง....

นอกจากนี้ ทรงแนะนำต่ออีกว่า "ความพอเพียงนี้ไม่ได้ หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้น มันเกินไป"...ทางนี้ถือว่าเป็น "มัชฌิมาปฏิปทา" โดยแท้ คือการปฏิบัติในทางสายกลาง...ไม่ดึงไป ไม่หย่อนไป...อันเป็นแก่นธรรมสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับทั้งเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นเรื่องของความพอประมาณ และมีเหตุมีผลด้วยเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นเรื่องของการ "ควบคุมการขยายตัวของความอยาก ให้พอเหมาะ พอดี" เป็นสำคัญ เมื่อทำได้เงินความมี โลกกว่าความอยากแล้ว เอาความมีที่เหลือไปขาย

⁴⁹ สมบูรณ์ สุภศิลป์, เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 65.

ต่อได้ แต่อย่างทรมานทรมานจนเกิดเป็นการแข่งขันที่รุนแรงจนทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นไปอีก... และต้องเอาโรคเอาเปรียบทั้งผู้อื่น ธรรมชาติ และสังขารของตนเอง

ถ้าจะว่าไปแล้ว Scarcity ไม่ได้แปลว่าความขาดแคลน อย่างที่นักเศรษฐศาสตร์หลายคนแปล...แต่หมายถึง "ความไม่ (รู้จัก) พอเพียง" ต่างหากในมหาวโรกาสเช่นนี้ ใครจะมีหัวใจคิดเรื่องใดได้ นอกเสียจากพระมหากษัตริย์คุณ พระจริยวัตร และพระอัจฉริยภาพ ที่พระราชทานให้กับชาวไทยไม่เคยขาดหาย "ทรงพระเจริญ"⁵⁰

3) ทางสายกลางกับเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา "มรรค" แปลว่าทาง การปฏิบัติที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายอันสูงสุดใน พระพุทธศาสนา ท่านเรียกว่า "มัชฌิมาปฏิปทา" อันหมายถึง การดำเนิน ชีวิต หรือวิถีชีวิตที่พอดี เว้นจากความสุดโต่งให้ปฏิบัติตามมรรคมีองค์ 8 ประกอบด้วย

1. สัมมาทิฎฐิ ความเห็นชอบ หรือความเห็นที่ถูกต้อง ความเห็นที่ตรงต่อ สภาพธรรมทั้งหลายตามความเป็นจริง เพราะความเกิดมี ความแก่และความตายจึงมี เพราะความอยากมี ความยึดมั่นถืออุปาทานจึงมี เป็นต้น

2. สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ หรือความนึกคิดในทางที่ถูกต้อง

3. สัมมาวาจา การเจรจาชอบ มีวาจาที่ประกอบด้วยประโยชน์

4. สัมมากัมมันตะ การประกอบกิจการงานชอบ

5. สัมมาอาชีวะ การประกอบอาชีพชอบ

6. สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ

7. สัมมาสติ ความระลึกได้ นึกได้ สำนึกอยู่ไม่เผลอ

8. สัมมาสมาธิ ความตั้งมั่นของจิต หรือภาวะที่จิตแน่วแน่ต่อสิ่งที่กำหนด มีอารมณ์เป็นหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านส่ายไปในอารมณ์ต่าง ๆ

มรรคทั้ง 8 องค์นี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติดำรงตนอยู่ในความสุจริต ประพฤติแต่ในสิ่งที่เกื้อกูลให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และผู้อื่น ทำให้กล้าเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเข้มแข็ง หนักแน่น มีจิตใจสงบ สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ได้ด้วยความมีสติ และปัญญา⁵¹

⁵⁰ ศ. ดร. อภิชาติ พันธเสน, พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์ เศรษฐศาสตร์กับสาขาต่างๆ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2547), หน้า 279.

⁵¹ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, นวโกวาท, อ่างแล้ว, หน้า 56-

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินชีวิตทางสายกลาง ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ดังนี้

1. ด้านจิตใจ ทำคนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ โดยรวม สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม คำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคมและชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการอย่างชาญฉลาด รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออม สะสมเป็นเงินทุน

ระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับพุทธศาสนา คือ การดำเนินชีวิตพอเพียงอย่างผสมผสานบนทางสายกลาง เช่น การเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือที่คนเรียกว่า “พุทธเกษตรกรรม” จะใช้หลักทำทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก จะทำให้ผู้ปฏิบัติไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ แม้ระบบเศรษฐกิจจะล่มสลายลงในอนาคต และไม่จำเป็นต้องเครียดจากเศรษฐกิจที่บีบรัด ยกพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า “ขอให้เราพออยู่พอกิน และมีไมตรีจิตต่อกัน”⁵²

พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทจัดเป็นภูมิปัญญาตะวันออก ตอนที่โลกตะวันตกกำลังสับสน เกิดความอับจนในเรื่องภูมิปัญญามีปัญหาเศรษฐกิจเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกากำลังชะลอตัว เศรษฐกิจของโลกก็ซบเซาตามที่เป็นเช่นนี้ เพราะคิดแบบวัตถุนิยม หรือบริโภคนิยม แต่ละประเทศผลิตสินค้าเพื่อกระตุ้นค้นหา ไม่มีคำว่าพอเพียงในระบบทุนเศรษฐกิจนิยม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง (Self - Sufficiency Economy) ซึ่งมีฐานมาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่สอนในเรื่องการพึ่งตนเอง

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ คนแลเป็นที่พึ่งของตน เศรษฐกิจพอเพียงสอนเรื่องการพึ่งตนเอง สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเป็นเพราะไม่รู้จักพอเพียง คือ

ไม่รู้จักพึ่งตนเอง ไปกู้เงินต่างประเทศมากเกินไป

ไม่รู้จักคำว่า “พอใจตามมี ยินดีตามได้” คือ ไม่สั่น โคน ตามหลักพระพุทธศาสนา

ไม่รู้จักคำว่า “พอดี” คือ มีคตัญญา หรือทางสายกลาง มีขณิมาปฏิปทา เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีฐานมาจากภูมิปัญญา ทางพุทธศาสนา คือ

เรื่อง อตุตา หิ อตุตโน นาโถ การพึ่งตนเอง พยายามใช้ทรัพยากรในประเทศของเราเอง

⁵² มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, “กึ่งทศวรรษวิถีชุมชนไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ”, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2547), หน้า 19.

รู้จักคำว่า “พอเพียง” คือ พอใจตามมี ยินดีตามได้ ตามหลักสัน โคษ (ยถา ลากสัน โคษ)
รู้จักคำว่า “พอดี” มัชฌิมาปฏิปทา คือ ทางสายกลาง โดยให้มีความสุขกายและสุขใจไป
ด้วยกัน หลักธรรมดังกล่าวนี้มีอยู่ในเศรษฐกิจพอเพียง ชาวพุทธต้องช่วยขยายแนวพระราชดำรินี้
ไปทั่วโลก ให้เป็นภูมิปัญญาของโลกสามารถส่งออกจากความคิดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาไปช่วย
ชาวโลกได้⁵³

ปรัชญาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียง

จากที่ได้กล่าวปรัชญาเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาสังคม ข้อสรุปว่าปรัชญา
สังคมแบบพุทธปรัชญาสอดคล้องกับจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเหตุผลเดียวกัน ก็
สามารถ อนุมานได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงคือปรัชญา
เศรษฐกิจแบบพุทธปรัชญาเช่นเดียวกันปรัชญาเศรษฐกิจของพุทธปรัชญา “เศรษฐกิจทางสาย
กลาง”

หัวใจสำคัญของเรื่องเศรษฐกิจก็คือ เรื่องการผลิตและการบริโภค เพื่อเป้าหมายของ
ชีวิตเป้าหมายของชีวิตของพุทธปรัชญาคือ ความสงบทางจิตใจ ทำได้โดย ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่
หลง ดังนั้นการผลิตการบริโภคในพุทธปรัชญาคือ การผลิตและการบริโภค โดยไม่โลภ ไม่
โกรธ และไม่หลงนั่นเอง ซึ่งหมายความว่า ในกระบวนการทางเศรษฐกิจทั้งหมดต้องไม่เป็นไป
เพื่อความต้องการอยากได้มากเกินไปจนความจำเป็นต่อชีวิต การไม่เน้นการแข่งขันแต่เป็นการร่วมมือ
กันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการผลิตและการบริโภคที่ไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น เป็นเรื่อง
การมีคุณธรรมคือความเมตตาและกรุณาต่อผู้อื่น และถ้าจะกล่าวให้กว้างไปกว่านั้นเป็นการไม่
เบียดเบียนโลกธรรมชาติเกินความจำเป็นอีกด้วย

เป้าหมายของการบริโภคในพุทธปรัชญาคือ การหลีกเลี่ยงความทุกข์ ความทุกข์ใน
พุทธปรัชญามีอยู่สองระดับ

คือทุกข์ทางกาย เกิดจากการขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานหรือปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต
ได้แก่อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค คนจะได้รับความทุกข์ทรมานอย่างรุนแรง
ถ้าไม่ได้รับอาหารอย่างเพียงพอ มีคำกล่าวในพุทธศาสนาว่า ความทุกข์ที่เกิดจากการขาดแคลน
อาหารเป็นความทุกข์ที่เลวร้ายที่สุด มากกว่าความทุกข์อื่นใดทั้งสิ้น ดังนั้นผู้หิวโหยจึงไม่สามารถ
ช่วยเหลือตนเองได้อย่างดีพอและไม่สามารถพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นได้ ในขณะที่ความทุกข์ดังกล่าว
ยังคงดำรงอยู่ รองลงมาคือทุกข์ที่เกิดจากการขาดแคลนยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย
สาเหตุของทุกข์ทางกายแก้ไขได้โดยการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของบุคคลให้เพียงพอ
ไม่มีวิธีการอื่นใดในการแก้ปัญหาหากไปกว่านี้ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์จะต้องไม่ได้รับการ

⁵³ อุดมพร อมรรธรรม, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่, อ้างแล้ว, หน้า 83-85.

ตอบสนอง ความต้องการนี้รู้จักกันในนาม “ความต้องการแท้ (Essential Needs)” ทุกๆในระดับที่สองคือ ทุกๆที่เกิดจาก ความอยาก ซึ่งผลักดันโดยความโลภ ของมนุษย์ เป็นทุกๆที่เกิดจากความไม่รู้ ไม่เท่าทันในกฎธรรมชาติหรือวิชา คือความไม่รู้ว่าไม่มีสิ่งๆที่เรียกว่า “ตัวตน” ดำรงอยู่ ความโลภหรือความอยากจะเผาผลาญมนุษย์จากภายในใจของตนเอง ถ้า“ความต้องการเทียม” นี้ไม่ได้รับการตอบสนอง ร่างกายของมนุษย์จะไม่ได้รับผลกระทบ จากความอยากหรือทุกๆในระดับที่สองนี้

แนวคิดนี้เป็นหัวใจสำคัญของหลักเศรษฐกิจของพุทธปรัชญา เนื่องจากการมองว่าสาเหตุของความทุกข์คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง การบริโภคนและการผลิตที่เกิดจากอวิชชาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไข ซึ่งทำได้โดยการลดความโลภ ความโกรธ ความหลง หรือการลดความอยากนั่นเองการลดความอยากลดความต้องการ ที่ไม่ใช่ความต้องการแท้ที่เองที่เป็นหัวใจของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ หลักเศรษฐกิจที่ถูกตั้งของพุทธปรัชญา อยู่กับการผลิตและการบริโภคที่ตอบสนองต่อความต้องการแท้ แต่ลดความต้องการเทียม ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นชัดว่าประสิทธิภาพในการบริโภคในแบบพุทธปรัชญาหมายถึงการบริโภคที่ตอบสนองต่อความต้องการแท้ (ทุกๆในระดับแรก) ไม่ใช่การตอบสนองต่ออุปสงค์ (Demand) (แม้ว่าจะมีรายได้เพียงพอ) ที่สร้างขึ้นโดยความต้องการเทียม (artificial want) (ทุกๆในระดับที่สอง)

ทางสายกลางในทางเศรษฐกิจจึงหมายถึง การไม่เกิดความทุกข์ทรมานจากการขาดความต้องการแท้ และการ ไม่เข้าไปสนองความต้องการเทียม โดยการลดความอยาก นั้นเอง

เศรษฐกิจของพุทธปรัชญาจึง ไม่ใช่การอยู่แบบทรมานหรือลำบาก ขณะเดียวกันก็ไม่ใช่การมีเกินความต้องการแท้ เศรษฐกิจของพุทธปรัชญาจึงมีแนวคิดอยู่บนฐานของคุณธรรม เป็นการกระทำที่มาจากกุศล นั้นเอง กุศลเป็นเรื่องทางจิตใจ เป็นเรื่องการควบคุมตนเอง พุทธปรัชญา มองว่าเรื่องเศรษฐกิจนั้นเป็นเรื่องที่เป็นวิถี เพื่อไปสู่เป้าหมายที่เป็นความสงบทางจิตใจ ไม่ได้มีความหมายสูงสุดในตัวมันเอง จะเห็นได้ว่าหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจแบบพุทธปรัชญามีความสอดคล้องเป็นอย่างยิ่งต่อจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงแท้ๆแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมายหลักที่เน้นในเรื่องเศรษฐกิจนั้นเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจ แบบพุทธปรัชญานั้นเองถ้าจะพิจารณาคำจำกัดความเศรษฐกิจพอเพียง ตามความหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ไว้เอง ในความหมายที่แปลว่า ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือกล่าวย่อ ๆ ก็คือ พอประมาณ และมีเหตุผล ...ซึ่งหมายถึงความมีเหตุผลแบบพุทธ นั่นก็คือ ซื่อตรง ไม่โลภ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งต่างกับเหตุผลในเศรษฐศาสตร์ตะวันตก นั่นก็คือ การที่มนุษย์มุ่งที่จะแสวงหาประโยชน์ให้ตนเองเป็นหลักเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล

ดังนั้น “การเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และเรื่องคุณธรรมต่าง ๆ ของจริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีเป้าหมายเพื่อสนองความต้องการแท้และลดความต้องการเทียมลง การที่จริยธรรมแบบเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวถึงเรื่องความรู้ ความรอบคอบ ความ

ระมัดระวัง ส่วนหนึ่งก็เพื่อให้เข้าใจในเรื่องความต้องการ แม้และความต้องการเทียมในทางเศรษฐกิจกล่าวคือ ถ้ามีความรู้ มีความรอบคอบ และมีความระมัดระวัง จะทำให้มีเหตุผลในการผลิตและบริโภคมากขึ้น ประกอบกับการต้องมีคุณธรรมต่าง ๆ ทำให้สามารถควบคุมตัวเอง มีสติในการผลิตและบริโภคมากยิ่งขึ้นนั่นเอง”⁵⁴

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นายพิพัฒน์ ยอดพฤติการได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจความแนวพุทธเศรษฐศาสตร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) เพื่อสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์ (3) เพื่อวิเคราะห์ถึงประโยชน์ของตัวชี้วัดที่สร้างขึ้น ในการใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยพบว่า “ความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปสร้างตัวชี้วัด เพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์และก่อให้เกิดเป็นตัวอย่างและแนวทางในการประยุกต์ ใช้ตัวชี้วัดในระดับต่างๆ กระนั้นก็ตาม ผู้วิจัยมักถามตนเองเสมอว่าประโยชน์ของการศึกษาตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ในการใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำยี่สุดแล้ว ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามแนวนี้จะได้ผลลัพธ์เช่นใดอะไรคือจุดหมายสูงสุดในประปรัชญาเศรษฐกิจที่บุคคลผู้น้อมนำไปปฏิบัติคาดหวังที่จะบรรลุผลได้

อะไรคือจุดหมายสูงสุดในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะได้รับในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฉบับที่มีผู้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระราชทานไว้ในวโรกาส ต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนได้มีพระบรมราชวินิจฉัยและทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไข พระราชทานและพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ได้ มีอยู่ ๒ ส่วนด้วยกัน ส่วนที่หนึ่งคือ เพื่อให้สมดุล (ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) ส่วนที่สอง ปรากฏ ๒ แห่งซึ่งมีความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และเพื่อให้พร้อม

⁵⁴ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, “ถึงทศวรรษวิถีชุมชนไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ”, อ้างแล้ว, หน้า 20-21.

ต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

แต่จากผลที่คาดว่าจะได้รับ ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เรียบเรียงไว้เพิ่มเติมในเอกสารเผยแพร่ “เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร” ระบุว่า ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ผลลัพธ์ที่เพิ่มเข้ามาใหม่ คือยั่งยืน ผลลัพธ์ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่หายไปคือ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ คำถามแรกที่เกิดขึ้น คือ คำแรก “ยั่งยืน” กับข้อความหลัง “เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์” นี่เป็นไฉพจน์กันหรือไม่ คำแรกมีนัยของการคงอยู่หรือยังดำรงอยู่ได้ และอาจอยู่ได้โดยไม่ต้องมีการพัฒนา ส่วนข้อความหลังมีนัยของการพัฒนา คือพัฒนาเพื่อการดำรงอยู่ ซึ่งไม่น่าจะแทนที่กันได้⁵⁵

พระมหาสง่า พลสงคราม ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย” สาขาศาสนาเปรียบเทียบ หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาหลักคำสอนเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธในพระพุทธศาสนา (2) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย และ (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมิได้เริ่มจากสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์แต่เป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ในฐานะเป็นปทัสถานให้เกิดดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคมและกายกับจิต ตามหลักปฏิบัติสัมมาอาชีวะ โดยใช้สติปัญญาควบคุมและกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินไปสู่การมีคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณ ส่วนเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นความพอเพียงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มจากการผลิตบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง ตามแนวทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 พึ่งตนเองระดับครอบครัวด้วยการจัดสรรพื้นที่และแหล่งน้ำให้เหมาะสมกับการผลิต ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่มระดับชุมชน ในรูปสหกรณ์ ขั้นที่ 3 ธุรกิจชุมชน ขยายโครงสร้างการผลิตและการค้าร่วมกับภาครัฐและเอกชน และจุดร่วมที่สำคัญ คือ มิติทางสังคมและทางจริยธรรม ได้แก่ ความสัมพันธ์ในชุมชนมี

⁵⁵ พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, “การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2549, 188 หน้า.

การพึ่งตนเอง การรวมกลุ่มการแบ่งปันเหล่านี้บ่งบอกถึงจริยธรรม คือ ความสามัคคี ความพอเพียง และความเสียสละทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้จนกระทั่งเป็นทุนทางสังคม ที่จะให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเอง

ส่วนที่แตกต่างกัน คือ เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ มีคำสอนที่แสดงถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์ในระบบชีวิตที่อาศัยกันทั้งมนุษย์และสัตว์ ในฐานะสรรพชีวิตที่มีค่าแบบองค์รวม แต่เศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่แสดงถึงระบบโครงสร้างการผลิตที่สอดคล้องกับการบริโภค บนพื้นฐานของการดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน และ สอดคล้องในระบบนิเวศ จะเห็นได้ว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธได้เสนอหลักศีลธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดี ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่สอดคล้องกันระหว่างการผลิตกับการบริโภคบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองระดับครอบครัว ชุมชนและสังคม มีแนวคิดสำคัญของเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมุ่งให้ปฏิบัติสามารถประพาศิคน เพื่อจะสนองความต้องการให้ถูกต้อง ตามหลักแห่งการดับทุกข์ อันเนื่อง ตั้งแต่พื้นฐาน คือ การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจด้วยความหมั่นเพียรและเก็บออม ส่วนเศรษฐกิจ ขั้นสูงสุด คือ การฝึกใช้ปัญญาพิจารณาคุณค่าที่แท้จริงและรูปแบบที่ดีที่สุด จากการสนองตอบความต้องการให้กลับมาเป็นภูมิปัญญา พร้อมกับการกระจายอย่างที่มีคุณค่า โดยใช้พุทธศาสตร์เป็นรากฐาน ส่วนการส่งเสริมของผู้นำท้องถิ่นได้ชี้ถึงความทุกข์ สาเหตุและวิธีแก้ไข โดยการประยุกต์แนวคิดอันจะนำไปสู่การดำเนินกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ถือว่าเป็นมิติใหม่ทางความคิดและทางเลือกด้านเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรมจากการดำเนินกิจกรรมระดับครอบครัว ดำรงชีพเกษตรกรรมตามหลักการพึ่งตนเอง มีความพอเพียงตามอัธยาศัยและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขตามฐานะ พอดี พอกิน พอใช้ระดับชุมชนมุ่งให้เกษตรกรรมรวมพลังกันในรูปแบบของกลุ่มหรือสหกรณ์ โดยร่วมแรงในการผลิต การตลาด ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานราชการมูลนิธิและเอกชน ทำให้เกิดพลังของชุมชนเกิดการพัฒนาร่วมกันเกิดความสามัคคี ระดับสังคมภาครัฐและเอกชน จัดตั้ง การบริหารกิจการแปรรูปและการทำธุรกิจชุมชน”⁵⁶

ศรีศักดิ์ อามรมาน และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานใน โรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไป ในเขตกรุงเทพมหานคร” วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปและผู้ใช้แรงงานที่มีต่อความคิดและการใช้ชีวิตโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

⁵⁶ พระมหาสง่า พลสงคราม, “เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2542, 126 หน้า.

ผลการศึกษาพบว่า “กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ คิดว่ากำลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไป ส่วนน้อยที่ไม่ได้คิดว่าขณะนี้กำลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

แม้ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มได้ระบุว่ากำลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่อไปดูตัวชี้วัดทัศนคติการใช้ชีวิตของพวกเขาพบว่า กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชากรทั่วไปส่วนใหญ่มีทัศนคติและการใช้ชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงหลายตัวด้วยกันเช่น ส่วนใหญ่กลุ่มผู้ใช้แรงงานยังคงซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือหวยใต้ดินอยู่ ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปไม่ถึงครึ่งที่บอกว่าหากไม่มีเงินเดือนในตอนนี้ จะไม่ลำบากเดือดร้อนต่อผู้อื่น ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไป เป็นเพียงส่วนน้อยที่บอกว่าขณะนี้เงินเก็บออมเป็นจำนวนที่มากกว่าเงินเดือนที่ได้รับอยู่ขณะนี้

ทัศนคติที่เป็นตัวบั่นทอนเศรษฐกิจแบบพอเพียง ทั้งผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่คิดว่าการแข่งขันเพื่อเอาชนะทางธุรกิจสู่ความร่ำรวยเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยคิดว่าการทุจริตคอร์รัปชันในกลุ่มผู้ประกอบการเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ในด้านการปฏิบัติต่อผู้อื่น พบว่า มีการกระทำความดีที่ผ่านมา เช่นการบริจาค ทำทาน ดูแลพ่อแม่ที่ชราภาพ เป็นคนดีช่วยพ่อแม่ทำงาน ซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่สร้างความสะดวกเดือดร้อนให้บุคคลอื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ส่งเสียญาติและลูกเรียนหนังสือ ขยันอดทน

จากการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นว่า ผู้ใช้แรงงานและประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ขณะนี้ แต่เมื่อศึกษารายละเอียดถึงทัศนคติวิถีชีวิตกลับพบว่า มีหลายอย่างที่ขัดกับหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งกลุ่มผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปมีความเสี่ยงต่อการล่มสลายในการดำเนินชีวิตก็อาจจะดำรงชีวิตอยู่ต่อไป ด้วยความยากลำบากต้องสร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะครั้งนี้ ได้เสนอต่อสาธารณะชนให้ตระหนักและนำหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการใช้จ่ายใช้สอยแบบไม่ประมาท ขยันทำงานอย่างหนัก รู้จักเก็บออม จัดสินค้าที่เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างแท้จริง ตั้งอยู่บนหลักการคืออย่างมีเหตุผลไม่ควรคิดฝันกับโอกาสที่เกิดขึ้นน้อยมาก เช่นการพนันซึ่งขัดกับหลักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง”⁵⁷

กัญญิกา เจตนาเสน ศึกษาปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและมหาวิทยาลัย

⁵⁷ ศรีศักดิ์ จามรมาน และคณะ, “แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไปในเขต กรุงเทพมหานคร”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ), 2549, 130 หน้า.

กัญธิกา เจคนแสน ศึกษาปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและมหาวิทยาลัยสยาม จำนวนทั้งสิ้น 188 คน “ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับที่สูงเป็นส่วนมาก ปัจจัยทางด้าน สถาบันการศึกษารายได้ ค่อเดือนและทัศนคติต่อสินค้าไทย ส่วนอายุจำนวนสมาชิกในครอบครัวความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และพฤติกรรมกรเปิดข่าวสาร ไม่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรม การซื้อสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้คนไทยใช้สินค้าไทย โดยผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งรัฐบาลควรเร่งการส่งเสริมการผลิตสินค้าอย่างจริงจังต่อเนื่อง”⁵⁸

กัญธิกา เจคนแสน ศึกษาเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์ต่อการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 3 สถาบันคือนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐระบบเปิด ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และนักศึกษาที่อยู่ในระบบปิด ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่อยู่ในระดับปริญญาตรีที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย รวมทั้งสิ้น 200 คน

ผลการศึกษาพบว่า “นักศึกษานิยมเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ประจำตัวที่ศูนย์การค้าเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาจะพิจารณาจากประโยชน์ใช้สอย มีการเปรียบเทียบราคา ก่อนซื้อไม่ค่อยยึดตามแฟชั่น ยกเว้นการซื้อเสื้อผ้าที่นักศึกษาติดตามแฟชั่น ด้านการรับประทานอาหารส่วนใหญ่รับประทานที่บ้าน การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไปตามศูนย์การค้าส่วนใหญ่นิยมไปเดินเที่ยวศูนย์การค้าด้วยกันในกลุ่มเพื่อนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง สื่อที่นักศึกษาให้ความสนใจมากที่สุดคือ โทรทัศน์ รองลงมาวิทยุ และหนังสือพิมพ์ นักศึกษานิยมดูจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดคือ ละคร ภาพยนตร์ รายการเกมโชว์ ส่วนรายการจากสื่อ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ นักศึกษา ให้ความสนใจมากที่สุดคือ คนตรีและแฟชั่น ข่าวบันเทิง วาไรตี้ ส่วนข่าวการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่นักศึกษาให้ความสนใจน้อยกว่า ปัจจัยด้านวิถีภาวะทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีพลังและแรงจูงใจอยู่ในระดับสูงจากปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ เพศ อายุ สถาบันการศึกษา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

⁵⁸ กัญธิกา เจคนแสน, “พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร”, ภาคนิพนธ์ ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2546, บทคัดย่อ.

ความสัมพันธ์กับเพื่อน อิทธิพลจากสื่อ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม”⁵⁹

ธนพร แดงขาว ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมบริโภคสินค้า ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 124 คน ผลการศึกษาพบว่า “กลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมที่เรียบง่าย อยู่ในระดับปานกลาง โทรทัศน์คือสื่อที่ใช้มากที่สุด ซึ่งอิทธิพลการโฆษณาสินค้ามีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในระดับปานกลาง พฤติกรรมการบริโภคต่างกันในกลุ่มวัยรุ่นที่เรียนต่างคณะกัน สำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ สื่อโฆษณาไม่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่น”⁶⁰

สิทธิพร นิยม ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวันของนักแสดงในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้า ของนักแสดงภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ และละครเวที จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งสิ้น 127 คน ผลการศึกษาพบว่า “ค่านิยมทางสังคม บทบาทของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและอิทธิพลของสื่อโฆษณา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการศึกษา ภาครัฐควรเป็นแบบอย่างในการบริโภค สินค้าภายในประเทศ เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมหรือถ่ายทอดแนวคิดต่างๆ ที่เหมาะสมแก่บุคลากรของศตวรรษที่ 21 การเลือกซื้อสินค้าและบริโภคสินค้า เป็นการป้องกันการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รวมทั้งสื่อมวลชนควรให้การสนับสนุน สินค้าภายในประเทศในรูปแบบการเสนอ ผลิตภัณฑ์สินค้าของไทย โดยให้สื่อต่างๆ เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับ สื่อการรณรงค์ใช้สินค้าไทย”⁶¹

⁵⁹ อุทัย บุญเอกบุศย์, “พฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2543, บทคัดย่อ.

⁶⁰ ธนพร แดงขาว, “พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2541, บทคัดย่อ.

⁶¹ สิทธิพร นิยม, “พฤติกรรมการบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวันของนักแสดงในเขตกรุงเทพมหานคร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2546, บทคัดย่อ.

อัมพัลย์ วิศวีรานนท์ ศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่: ศึกษากรณีพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันและการรับข่าวสาร จากโฆษณาที่เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การบริโภคของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนฝรั่ง และโรงเรียนเอกชนไทย จำนวนทั้งหมด 220 คน

ผลการวิจัยพบว่า “วัยรุ่นส่วนใหญ่มีหลักการเลือกบริโภคอาหาร แต่มีจำนวนน้อยที่คำนึงถึงหลักโภชนาการ ด้านวิถีดำเนินชีวิตในครอบครัว แม่และนักเรียนจะมีส่วนในการปรุงอาหารกินเองสมาชิกในครอบครัวจะกินอาหารร่วมกันภายในบ้าน ส่วนใหญ่เพียง 1 มื้อ โดยเฉพาะมือเย็น จะกินอาหารนอกบ้านเฉพาะ โอกาสพิเศษ หรือสัปดาห์ละ ครั้ง

ในส่วนวิถีการดำเนินชีวิตในสถานศึกษา นักเรียนจำนวนมากจะกินอาหารประเภทจานเดียว ของว่างจะเป็นประเภทขนมหวาน นอกจากเหตุผลจากตนเองแล้วเพื่อนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกิน สำหรับวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมวัยรุ่นส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างอยู่บ้าน ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ มากกว่าไปนอกบ้าน เมื่อออกนอกบ้านจะเลือก รับประทานอาหารประเภทจานเดียว สื่อโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่น ในการบริโภคอาหาร มากที่สุดคือโทรทัศน์”^{๑๒}

ัญญลักษณ์ จันทร์แก้ว ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารในครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อในครอบครัวของเด็กวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำทั้งในประเภทสินค้าที่ใช้ร่วมกันในครอบครัว และสินค้าที่เด็กวัยรุ่นใช้ส่วนตัว รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวสามารถจัดแบ่งได้เป็น 15 รูปแบบ ได้แก่ แบบประนี ประนอม แบบอิสระ แบบปล่อย แบบแสดงความรัก แบบดำเนินคดีแบบแบบสนับสุนน แบบประชานิยมแบบเน้นให้เป็นตัวของตัวเอง แบบควบคุม แบบปกป้องแบบเผด็จการ แบบมีเหตุมีผล แบบห่างเหิน แบบยึดหลักอาวุโส และแบบให้กำลังใจ ลักษณะการอยู่อาศัย ของครอบครัวและสถานการณ์ทำงานของบิดา มารดา ไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ ระหว่างรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่นในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัว ประเภทสินค้าที่ใช้ร่วมกันในครอบครัว รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก

^{๑๒} อัมพัลย์ วิศวีรานนท์, “วิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่ : ศึกษากรณีพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร”, ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), 2541, บทคัดย่อ.

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่น ในกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เด็กวัยรุ่นมีใช้ส่วนตัว ได้แก่ แบบประณี ประนอม แบบอิสระ แบบปล่อย และแบบแสดงความรัก ปริมาณการใช้สินค้าของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเด็กวัยรุ่น ในกระบวนการตัดสินใจซื้อของครอบครัวทั้งประเภทสินค้าที่ใช้ร่วมกันในครอบครัว และสินค้าที่เด็กวัยรุ่นมีใช้ส่วนตัว”^๓

พัทธลักษณ์ วิตถาริณี บทบาทศึกษาสื่อมวลชนต่อการเสนอข่าวและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ผู้สื่อข่าว โทรทัศน์จำนวน 12 คน ผู้เกี่ยวข้องได้แก่บรรณาธิการข่าวและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ผลการศึกษาพบว่า “ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีความเห็นตรงกันว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเสนอข้อเท็จจริงในการให้สังคมรับรู้ ในการเสนอข่าวเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลยอมรับตรงกันว่ามีการนำเสนอข้อมูลน้อยเกินไปแม้จะเห็นความสำคัญที่จะทำให้คนในสังคม มีความเข้าใจในแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปสู่กระแสสังคมเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบพอเพียงก็ตาม ถ้ามีโอกาสส่วนมากจะนำเสนอในรูปแบบสารคดีข่าว มีเพียงความถี่ประมาณ 1-2 ครั้งต่อปี

ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกือบทั้งหมดมีการรับรู้ถึงที่มาแนวทางการดำเนินงานในขอบเขต ที่ยังไม่ครอบคลุมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาอุปสรรคในการเสนอข่าวส่วนใหญ่เสนอข่าวเฉพาะแนวเศรษฐกิจพอเพียงเฉพาะกลุ่มเกษตรกร ผู้สื่อข่าวราชสำนักมีน้อยแต่ละคนมีงานภารกิจประจำวันมาก จึงไม่มีเวลาในการเสนอข่าวเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนบรรณาธิการข่าว ไม่ให้ความสนใจกับข่าวแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากนัก เพราะไม่มีความโดดเด่น ไม่อยู่ในกระแสสังคม”^๔

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า “ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สนับสนุน

^๓พัทธลักษณ์ จันทรแก้ว, “รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการมีส่วนร่วมตัดสินใจซื้อในครอบครัวของเด็กวัยรุ่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2544, บทคัดย่อ.

^๔พัทธลักษณ์ วิตถาริณี, “บทบาทสื่อมวลชนต่อการเสนอข่าวและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2549), บทคัดย่อ.

การตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ, ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา, อาชีพของบิดา, อาชีพของมารดา, รายได้ในครอบครัว) และปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง, การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, การประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง) ต่างกันมีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันหรือไม่ โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพุทธศาสตร์ การเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย แร่งงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาปัจจัยพฤติกรรม การบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร บทบาทของสื่อมวลชนต่อการเสนอข่าว และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการมีส่วนร่วมตัดสินใจซื้อในครอบครัวของเด็กวัยรุ่น ได้กำหนดเป็นแนวทางเพื่อนำไปให้เกิดการรู้จักประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในการใช้จ่าย อันมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นคุณธรรมกำกับที่เรียกว่า “ ทัฬหีธรรม ”

2.5 สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาเฉพาะนักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 1,200 นาย โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 300 นาย ที่กำลังเรียนอยู่ในปีการศึกษา 2550 ทั้ง 4 ชั้นปี สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบเพื่อใช้ในการวิจัยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ, ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา, อาชีพของบิดา, อาชีพของมารดา, รายได้ในครอบครัว) และ ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง, การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, การประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง) เป็นตัวแปรอิสระ และกำหนดความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจเป็นตัวแปรตาม เพื่อใช้ทดสอบความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายด้านจำนวน 3 ด้าน ที่ทำให้เกิดผลตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษา ด้านรู้จักประมาณคนในการใช้จ่าย ,ด้านการมีเหตุผลในการใช้จ่าย, ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ปัจจัยส่วนบุคคล

- อายุ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
- อาชีพของบิดา
- อาชีพของมารดา
- รายได้ในครอบครัว

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจใน ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง
- การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
- การประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ด้าน

- ด้านรู้จักประมาณคนในการใช้จ่าย
- ด้านการมีเหตุผลในการใช้จ่าย
- ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) และแยกส่วนหรือภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี ขั้นตอนในการดำเนินการการวิจัยดังนี้

- 3.1 การกำหนดประชากรกลุ่มและตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิจัย

3.1 การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนนายร้อยตำรวจ ในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,200 นาย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + NE^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

E = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

สามารถคำนวณของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

$$n = \frac{1,200}{1 + 1,200 (0.05)^2}$$

$$n = 300$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง n = 300 คน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในแต่ละระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร (Proportional to the Universe) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดจำนวนตัวอย่างของแต่ละชั้นปี จากชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2550 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 300 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนประชากรที่ทำการศึกษา

ชั้นปีที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่	จำนวนประชากร	ร้อยละของจำนวนประชากร	จำนวนประชากรที่ศึกษา
1. นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1	300	25	75
2. นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 2	300	25	75
3. นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 3	300	25	75
4. นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4	300	25	75
รวม	1,200	100	300

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและเนื้อหาของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

- 3.2.1 นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
- 3.2.2 ทดลองและปรับปรุงเครื่องมือวิจัย
- 3.2.3 นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทบทวนเอกสารและศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยและสร้างแบบสอบถาม
- 2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากรรมาธิการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
- 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 ชุด คือนักเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

จากสูตรดังกล่าวผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.908 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อถือได้

5) นำแบบสอบถามที่หาความเชื่อถือได้แล้วมาปรึกษากรรมการที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3.2 เนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียนอยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ในครอบครัว ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยคำถาม โดยเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามแบบมาตรฐานค่า (Rating Scale) ของ Likert โดยมีค่าเป็น 5 ระดับ มีข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
- 4) การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย
- 2) ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย
- 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และ 3 กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อใดคำตอบเดียว การกำหนดคะแนนแต่ละช่วงคำตอบโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ให้เกณฑ์ของความเข้าใจ

ข้อความ	ความหมาย	คะแนน
มากที่สุด	มีความเข้าใจระหว่างร้อยละ 83-100	5
มาก	มีความเข้าใจระหว่างร้อยละ 65-82	4
ปานกลาง	มีความเข้าใจระหว่างร้อยละ 47-64	3
น้อย	มีความเข้าใจระหว่างร้อยละ 29-46	2
น้อยที่สุด	มีความเข้าใจระหว่างร้อยละ 28-1	1

เกณฑ์ในการวิเคราะห์คะแนนความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ศึกษาวิจัยได้ให้คะแนนตามค่าเฉลี่ยเพื่อกำหนดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	4.50-5.00	5
มาก	เท่ากับ	3.50-4.49	4
ปานกลาง	เท่ากับ	2.50-3.49	3
น้อย	เท่ากับ	1.50-2.49	2
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1.00-1.49	1

3.4 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

สร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำไปทดสอบ (Pre-test) ตามขั้นตอนดังนี้

1) ทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามไปขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ เพื่อพิจารณาถึงความครอบคลุมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ ตลอดจนประเด็นครบถ้วนของคำถาม และได้นำข้อคำถามในแบบสอบถามไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Pre-test) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วจึงนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.885 เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น ด้านปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha) เท่ากับ 0.868 ด้านความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha) เท่ากับ 0.908

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) หนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2) แนะนำตัวแจ้งวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษา และรายละเอียดในการเก็บข้อมูลแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ ในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
- 4) รวบรวมข้อมูลโดยการรอนักเรียนนายร้อยตำรวจ ตั้งแต่ เวลา 09.00-16.00 น. ระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2550 โดยใช้เวลาดำเนินการรายละเอียดประมาณ 30-50 นาที

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยการ ใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เสนอข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายถึงลักษณะของระดับความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
3. ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร อายุ ชั้นปีที่กำลังเรียนอยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ในครอบครัว ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Oneway Anova)

สำหรับนัยสำคัญสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการทดสอบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง จะนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตาม อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ในครอบครัว

ตอนที่ 2 ข้อมูล ปัจจัยด้านองค์กรที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นตามที่เข้าใจโดยอิสระ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาทดสอบ คือนักเรียนนายร้อยตำรวจที่กำลังเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจในปีการศึกษา 2550 จำนวน 300 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 350 ชุด มีข้อมูลสมบูรณ์ จำนวน 300 ชุด โดยจำแนกเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	100	33.33
	ระหว่าง 21-25 ปี	189	63.00
	ระหว่าง 26-30 ปี	11	3.66
รวม		300	100
ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.00- 2.50	20	6.67
	เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51- 3.00	99	33.00
	เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01- 3.50	150	50.00
	เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.51- 4.00	31	10.33
รวม		300	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักเรียนนายร้อยตำรวจ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (N)	ร้อยละ(P)
อาชีพบิดา	รับราชการ	150	50.00
	ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	15	5.00
	เจ้าหน้าที่เอกชน	14	4.67
	เกษตรกรกรรมและอื่น ๆ	106	35.33
	ไม่ได้อยู่กับบิดา	15	5.00
รวม		300	100
อาชีพมารดา	รับราชการ	107	35.67
	ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	18	6.00
	เจ้าหน้าที่เอกชน	20	6.66
	เกษตรกรกรรมและอื่น ๆ	149	49.67
	ไม่ได้อยู่กับบิดา	6	2.00
รวม		300	100
รายได้ของครอบครัว	ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	17	5.67
	ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน	41	13.67
	ระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน	70	23.33
	สูงกว่า 15,000 บาท/เดือน	172	57.33
รวม		300	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง อายุระหว่าง 20-25 ปี มีร้อยละ 63.00 รองลงมา อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 33.33 และอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 3.33

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01- 3.50 มีร้อยละ 50.00 รองลงมา เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51- 3.00 ร้อยละ 33.00 เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.51- 4.00 ร้อยละ 10.33 และ เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.00- 2.50 ร้อยละ 6.67

อาชีพบิดา รับราชการ มีร้อยละ 50.00 รองลงมา เกษตรกรรมและอื่น ๆ ร้อยละ 35.33 ไม่ได้อยู่กับบิดา ร้อยละ 5.00 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 5.00 และ เจ้าหน้าที่เอกชน ร้อยละ 4.67

อาชีพมารดา เกษตรกรรมและอื่น ๆ ร้อยละ 49.67 รองลงมารับราชการ ร้อยละ 35.67 เจ้าหน้าที่เอกชน ร้อยละ 6.66 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจร้อยละ 6.00 และไม่ได้อยู่กับบิดาร้อยละ 2.00

รายได้ของครอบครัว สูงกว่า 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 57.33 รองลงมาระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 23.33 ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน 13.67 ร้อยละ และ ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 5.67

4.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจ เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง มีผลวิเคราะห์ปรากฏตามตารางดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายรวมและรายด้าน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง	3.36	1.05	ปานกลาง
2. ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.12	1.11	ปานกลาง
3. ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	3.50	0.96	มาก
4. ด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	3.71	0.91	มาก
รวม	3.42	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

4.2.2 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง

การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและในรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง

การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก ทีวี	3.87	0.81	มาก
2. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก วิทยุ	3.30	1.04	ปานกลาง
3. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก หนังสือพิมพ์	3.50	1.01	มาก
4. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก เอกสารเผยแพร่	3.37	1.07	ปานกลาง
5. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก คำแนะนำของเพื่อนนักเรียน	3.18	1.05	ปานกลาง
6. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก การเข้าอบรม	3.26	1.11	ปานกลาง
7. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก การสัมมนาทางวิชาการ	3.08	1.13	ปานกลาง
8. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก การศึกษาดูงาน	3.48	1.11	ปานกลาง
9. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก เข้าร่วมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง	3.26	1.11	ปานกลาง
10. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก ทดลองในกิจการส่วนตัว	3.28	1.04	ปานกลาง
รวม	3.36	1.05	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจ มีความเข้าใจต่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ในข้อคำถาม

ที่ว่า ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก ทีวี อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87
ในข้อคำถามที่ว่า ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับ “มาก” มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนในข้อคำถามอื่นนอกเหนือจากนั้น อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

4.2.3 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อปัจจัยด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและในรายชื่อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับที่โรงเรียนจัดขึ้น	3.34	1.05	ปานกลาง
2. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากองค์กร	3.16	1.08	ปานกลาง
3. ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละปี	3.08	1.15	ปานกลาง
4. ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการอบรม	3.13	1.12	ปานกลาง
5. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการฟังบรรยาย	3.34	1.04	ปานกลาง
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสัมมนา	2.98	1.18	ปานกลาง
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการศึกษาดูงาน	3.19	1.08	ปานกลาง
8. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการเข้าเยี่ยมชม	3.15	1.07	ปานกลาง
9. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการให้ความ	2.87	1.18	ปานกลาง
10. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการเข้าร่วม	2.95	1.14	ปานกลาง
รวม	3.12	1.11	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจ มีการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ในข้อคำถามทุกข้อ อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

4.2.4 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อปัจจัยด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยรวมและรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความสนใจการฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.78	0.87	มาก
2. เข้าใจเนื้อหาในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.63	0.89	มาก
3. ชอบฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.46	0.94	ปานกลาง
4. ตั้งใจค้นคว้าหาคำตอบที่บรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.38	0.99	ปานกลาง
5. สนใจถามผู้บรรยายเมื่อสงสัยในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.37	1.00	ปานกลาง
6. เตรียมเอกสารประกอบการฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.28	0.93	ปานกลาง
7. มีการทบทวนหลังการฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.28	1.09	ปานกลาง
8. อยากนำมาปฏิบัติเมื่อฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	3.76	0.94	มาก
รวม	3.50	0.96	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจ เข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อคำถามที่ว่า มีความสนใจการฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 เข้าใจเนื้อหาในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ข้อคำถามที่ว่า อยากนำมาปฏิบัติเมื่อฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ข้อคำถามนอกเหนือจากนั้น อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

4.2.5 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อปัจจัยด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนรู้ตนเองว่าเป็นคนประหยัด	3.64	0.98	มาก
2. นักเรียนรู้ตนเองว่ามีวินัยในการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน	3.53	0.93	มาก
3. นักเรียนรู้ตนเองว่ามีรายได้น้อย จะต้องใช้จ่ายน้อย	3.84	0.88	มาก
4. นักเรียนรู้ว่าตนเองใช้เงินสิ้นเปลืองในแต่ละเดือน	3.74	0.95	มาก
5. นักเรียนรู้ว่าคนมีความอดทนด้านการใช้จ่าย	3.57	0.94	มาก
6. นักเรียนไม่อยากจะทรัพย์สินมากเกินไปเกินความสามารถของตน	3.52	0.95	มาก
7. นักเรียนพึงพอใจในสภาพที่ตนเป็นอยู่ในปัจจุบัน	3.74	0.90	มาก
8. นักเรียนรู้ตัวเองว่าเป็นเอื้ออาทรต่อเพื่อน ๆ	3.75	0.81	มาก
9. นักเรียนรู้ว่าเครื่องใช้ส่วนตัวของนักเรียนถ้าไม่จำเป็นจะไม่ซื้อใหม่	3.81	0.87	มาก
10. นักเรียนรู้ตัวเองว่า ไม่ชอบขโมยเงินเพื่อน ๆ	4.01	0.93	มาก
รวม	3.71	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และในทุกข้อคำถามอยู่ในระดับ “มาก”

4.3 ตอนที่ 3 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายรวมและรายด้าน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย	3.71	0.91	มาก
2. ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย	3.89	0.89	มาก
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย	3.72	0.89	มาก
รวม	3.80	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจมีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับ "มาก" มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ "มาก" มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ "มาก" มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ "มาก" มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

4.3.1 ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณในการใช้จ่ายโดยรวมและรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย

ด้านความจกพอประมาณในการใช้จ่าย	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนรู้สึกว่าคุณได้ใช้จ่ายเงินเท่าที่มีอยู่	3.93	0.79	มาก
2. นักเรียนพยายามประหยัดที่สุดเท่าที่จะประหยัดได้	3.90	0.86	มาก
3. เมื่อเงินเหลือค่าใช้จ่ายนักเรียนจะเก็บออมไว้	3.73	0.95	มาก
4. นักเรียนรู้สึกว่าเงินเป็นสิ่งที่หาได้ด้วยความลำบาก	4.04	0.92	มาก
5. นักเรียนมีความประหยัดการใช้จ่าย ด้านเครื่องนุ่งห่ม	3.83	0.85	มาก
6. นักเรียนชอบซื้อของราคาถูกลงมาใช้	3.87	0.90	มาก
7. นักเรียนได้เลือกรับประทานอาหารในราคาที่ถูกลง	3.81	0.82	มาก
8. นักเรียนชอบรับประทานอาหารร้านข้างถนน	3.69	0.88	มาก
9. นักเรียนชอบซื้อของราคาถูกลงมาใช้	3.74	0.91	มาก
รวม	3.71	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความจกพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และในทุกข้อคำถามอยู่ในระดับ “มาก”

4.3.2 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย โดยรวมและรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย

ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนรู้สึกว่ วันหยุดไม่ควรไปเที่ยวเพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเงิน	3.51	0.98	มาก
2. นักเรียนรู้สึกว่ การใช้จ่ายเงินต้องให้คุ้มค่าต่อจำนวนเงินที่จ่ายไป	3.98	0.77	มาก
3. นักเรียนรู้สึกว่ ไม่เล่นการพนันเพราะทำให้เสียทรัพย์	4.13	0.94	มาก
4. นักเรียนรู้สึกว่ ไม่สูบบุหรี่เพราะทำให้สิ้นเปลืองเงิน	4.23	0.92	มาก
5. นักเรียนหลีกเลี่ยงการดื่มสุราเพราะทำให้เสียทรัพย์	4.05	0.92	มาก
6. นักเรียนฝึกตนให้ดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายเพราะทำให้ประหยัดเงิน	3.99	0.84	มาก
รวม	3.89	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และในทุกข้อคำถามอยู่ในระดับ “มาก”

4.3.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย โดยรวมและรายข้อ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย	ระดับความเข้าใจ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนไม่ยอมมีรถเก๋งคันหรูนั่งมาโรงเรียน	3.54	1.00	มาก
2. นักเรียนมีความสนใจการเรียนให้ในวิชาต่าง ๆ	4.01	0.79	มาก
3. นักเรียนไม่ชอบใช้สิ่งของราคาแพง	3.66	0.91	มาก
4. นักเรียนใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ	3.79	0.86	มาก
5. นักเรียนอดทนต่อความพอใจในเพศตรงกันข้าม	3.59	0.93	มาก
6. นักเรียนพอใจในสภาพชีวิตประหยัด	3.76	0.88	มาก
7. นักเรียนหารักในการเล่นกีฬา	3.74	0.95	มาก
8. นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสืออย่างสม่ำเสมอ	3.72	0.81	มาก
9. นักเรียนไม่เครียดถึงแม้จะมีปัญหาด้านการเงิน	3.64	0.93	มาก
10. นักเรียนจัดการด้านเวลาเรียน และทำงาน	3.75	0.79	มาก
รวม	3.72	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่ายอยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และในทุกข้อคำถามอยู่ในระดับ “มาก”

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอายุต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 นต่ำกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 มีระหว่าง 21-25 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 มีระหว่าง 26.30 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านอายุ

สถานภาพด้านอายุ	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ต่ำกว่า 20 ปี	100	3.90	0.48
ระหว่าง 21-25 ปี	189	3.78	0.49
ระหว่าง 26.30 ปี	11	3.49	0.62
รวม	300	3.72	0.49

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ F -test พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้าน อายุ ไม่เป็นปัจจัยต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านอายุ

มีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

แหล่งแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Square	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1,115.51	371.84	2.39	0.07
ภายในกลุ่ม	296	45,996.16	155.39		
รวม	300	47,111.67			

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนนายร้อยตำรวจเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาค่าต่างกัน มีความเข้าใจต่อ
ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.00-2.50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-3.50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

สถานภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ระหว่าง 2.00-2.50	19	3.82	0.62
ระหว่าง 2.51-3.00	99	3.78	0.49
ระหว่าง 3.01-3.50	150	3.78	0.49
ระหว่าง 3.51-4.00	32	3.73	0.30
รวม	300	3.80	0.49

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ไม่เป็นปัจจัยต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.14)

ตารางที่ 4.14 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

แหล่งแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.00	871.61	217.90	1.39	0.24
ภายในกลุ่ม	295.00	46,240.06	156.75		
รวม	300	47,111.67			

สมมติฐานที่ 3 นายนักเรียนร้อยตำรวจมีอาชีพของบิดาต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามอาชีพของบิดาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 อาชีพเป็นรับราชการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อาชีพเป็นเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 อาชีพเป็นเจ้าหน้าที่เอกชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 อาชีพเป็นเกษตรกรหรืออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ไม่ได้อยู่กับบิดา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 คังรายละเอียดตามตารางที่ 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านอาชีพของบิดา

สถานภาพด้านอาชีพของบิดา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
รับราชการ	150	3.85	0.48
เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ	15	3.62	0.50
เจ้าหน้าที่เอกชน	14	3.57	0.41
เกษตรกรหรืออื่น ๆ	106	3.81	0.52
ไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดา	15	4.10	0.35
รวม	300	3.79	0.45

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้านอาชีพของบิดา ไม่เป็นปัจจัยต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.16)

ตารางที่ 4.16 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านอาชีพของบิดา การศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

แหล่งแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	1,351.51	337.88	2.18	0.07
ภายในกลุ่ม	295	45,760.16	155.12		
รวม	300	47,111.67			

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีอาชีพของมารดาของนักเรียนต่างกัน มีความเข้าใจต่อ
ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎี
เศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามอาชีพของมารดาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อาชีพเป็นรับราชการ
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อาชีพเป็นเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อาชีพเป็นเจ้าหน้าที่
เอกชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 อาชีพเป็นเกษตรกรหรืออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ไม่ได้อยู่กับ
บิดา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านอาชีพของมารดา

สถานภาพด้านอาชีพของมารดา	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
รับราชการ	107	3.76	0.51
เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ	18	3.71	0.68
เจ้าหน้าที่เอกชน	20	3.66	0.45
เกษตรกรหรืออื่น ๆ	149	3.89	0.46
ไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดา	6	4.10	0.47
รวม	300	3.82	0.51

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้านอาชีพของมารดา ไม่เป็นปัจจัยต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.8)

ตารางที่ 4.18 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านอาชีพของมารดา
การศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

แหล่งแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.00	1,369.77	342.44	2.21	0.07
ภายในกลุ่ม	295.00	45,741.89	155.06		
รวม	300	47,111.67			

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีรายได้ในครอบครัวของนักเรียนต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามรายได้ในครอบครัวโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ต่ำกว่า 5000 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ระหว่าง 5001-10000 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ระหว่าง 10001-15000 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 สูงกว่า 45000 บาทต่อเดือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4.19 ดังนี้

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงด้านรายได้ในครอบครัว

สถานภาพด้านรายได้ในครอบครัว	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.
ต่ำกว่า 5000 บาทต่อเดือน	17	3.78	0.55
ระหว่าง 5001-10000 บาทต่อเดือน	41	3.81	0.51
ระหว่าง 10001-15000 บาทต่อเดือน	70	3.96	0.48
สูงกว่า 45000 บาทต่อเดือน	172	3.77	0.40
รวม	300	3.83	0.49

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ค่าเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้านรายได้ในครอบครัว ไม่เป็นปัจจัยต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.20)

ตารางที่ 4.20 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านรายได้ในครอบครัว การศึกษามีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

แหล่งแปรปรวน	df.	Sum of Squares	Mean Square	F.	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1,102.44	367.48	2.36	0.07
ภายในกลุ่ม	296	46,009.22	155.44		
รวม	300	47,111.67			

สมมติฐานที่ 6 นักเรียนนายร้อยตำรวจได้รับข่าวสารข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจ
พอเพียงต่างกันมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย
โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึง เป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ความคิดเห็นด้านการรับรู้ข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจ
ของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.21)

ตารางที่ 4.21 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการรับรู้ข่าวสาร
การศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียง

ด้านการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t.	Sig.
น้อย	136	3.66	0.52	-5.08	0.00
มาก	164	3.95	0.44		
รวม	300				

สมมติฐานที่ 7 นักเรียนนายร้อยตำรวจมีการเข้าร่วมในกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
ต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย
โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึง เป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าความคิดเห็นด้านการเข้าร่วมในกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
พอเพียง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
(ตาราง 4.22)

ตารางที่ 4.22 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการเข้าร่วมใน
กิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงการศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียน
นายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียง

ด้านการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t.	Sig.
น้อย	144	3.96	0.51	-4.60	0.00
มาก	156	3.95	0.46		
รวม	300				

สมมติฐานที่ 8 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ตามแนวพระราชดำริต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าความคิดเห็นด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.23) ตารางที่ 4.23 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงการศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียง

ด้านการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t.	Sig.
น้อย	161	3.54	0.43	-13.16	0.00
มาก	139	4.15	0.36		
รวม	300				

สมมติฐานที่ 9 นักเรียนนายร้อยตำรวจมี การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกัน มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จากวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่ม และเมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าความคิดเห็นด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (ตาราง 4.24)

ตารางที่ 4.24 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัจจัย ด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงการศึกษามีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียง

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D.	t.	Sig.
น้อย	161	3.54	0.42	-13.16	0.000
มาก	139	4.15	0.36		
รวม	300				

ตอนที่ 4 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็น
คำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นตามที่เข้าใจโดยอิสระ

ตารางที่ 4.25 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย	3.71	0.91
2. ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย	3.89	0.89
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย	3.72	0.89
รวม	3.80	0.89

จากตารางที่ 4.25 พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจมีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ
“มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และด้านการมี
ภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

ข้อเสนอแนะอันดับที่ 1 คือ ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

ข้อเสนอแนะอันดับที่ 2 คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย ฝึกคนให้มีความอดทน

ข้อเสนอแนะอันดับที่ 3 คือ ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย ใช้จ่ายให้พอกับฐานะ

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเข้าใจ และปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 300 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติ ค่าไคสแควร์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การศึกษาคั้งนี้ เป็นการศึกษาคั้งสำรวจ (Survey Research)ภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการโดย การกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างมือในการวิจัย การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้วิจัย ซึ่งมีข้อมูลที่แจกแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่าง ตามลักษณะเครื่อง คั้งนี้

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 63.00 รองลงมาอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 33.33 และอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 3.33

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01- 3.50 มีร้อยละ50.00 รองลงมา เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51- 3.00 ร้อยละ 33.00 เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.51- 4.00 ร้อยละ 10.33 และ เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.00- 2.50 ร้อยละ 6.67

อาชีพบิดา รับราชการ มีร้อยละ 50.00 รองลงมา เกษตรกรรมและอื่น ๆ ร้อยละ 35.33 ไม่ได้อยู่กับบิดา ร้อยละ 5.00 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 5.00 และ เจ้าหน้าที่เอกชน ร้อยละ 4.67

อาชีพมารดา เกษตรกรรมและอื่น ๆ ร้อยละ 49.67 รองลงมารับราชการ ร้อยละ 35.67 เจ้าหน้าที่เอกชน ร้อยละ 6.66 ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจร้อยละ 6.00 และไม่ได้อยู่กับบิดาร้อยละ 2.00

รายได้ของครอบครัว สูงกว่า 15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 57.33 รองลงมาระหว่าง 10,001-15,000 บาท/เดือน ร้อยละ 23.33 ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน 13.67 ร้อยละ และต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 5.67

5.1.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบ่งตามปัจจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ปัจจัยด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนว

พระราชดำริ

- 4) ปัจจัยด้านการประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาวิจัยตามปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

5.1.3 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” นักเรียนนายร้อยตำรวจได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากทีวี และได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก หนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับ “มาก” ส่วนสื่ออื่น ๆ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” อาจเป็นเพราะว่า เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียน สามารถรับรู้ได้ง่ายและสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรลักษณ์ วิดคาภริณี บทบาทศึกษาสื่อมวลชนต่อการเสนอข่าวและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ผู้สื่อข่าว โทรทัศน์จำนวน 12 คน ผู้เกี่ยวข้องได้แก่บรรณาธิการข่าวและผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีความเห็นตรงกันว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเสนอข้อเท็จจริงในการให้สังคมรับรู้ ในการเสนอข่าวเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ให้ข้อมูลยอมรับตรงกันว่ามี การนำเสนอข้อมูลน้อยเกินไปแม้จะเห็นความสำคัญที่จะทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจในแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปสู่กระแสสังคมเพื่อนำไปปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบพอเพียงก็ตาม ถ้ามีโอกาสส่วนมากจะนำเสนอในรูปสารคดีข่าว มีเพียงความถี่ประมาณ 1-2 ครั้งต่อปี

ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “ปานกลาง” ในทุกข้อคำถาม อาจเป็นเพราะว่านักเรียนขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยการออกศึกษาดูงานนอกสถานที่ ส่งผลให้มีการเข้าร่วมโครงการต่างๆลดน้อยไปตาม

ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับ “มาก” อาจมีปัจจัยมาจากนักเรียนนายร้อยตำรวจได้เรียนในรายวิชาเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน หรือฟังบรรยายพิเศษในโครงการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก” อาจเป็นเพราะว่านักเรียนนายร้อยตำรวจได้ปฏิบัติตนตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เชี่ยวริศา เหมพิพัฒน์ ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษา

ความคิดเห็น และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 349 คน

ผลการศึกษาพบว่า “กลุ่มที่ทำการศึกษามีความเห็นด้วยต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการ
นำไปประยุกต์ใช้มีความคิดเห็นในในระดับสูง

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงผู้วิจัยได้
อภิปรายผลตามค่าเฉลี่ยที่ปรากฏในบทที่ 4

สรุปการอภิปรายผลการพิสูจน์ตามสมมติฐานทั้ง 9 สมมติฐาน สามารถแยกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ที่ไม่เป็นปัจจัยทำให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมีความแตกต่างกัน
ของนักเรียนนายร้อยตำรวจได้แก่ สมมติฐานที่ 1-5 (อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อาชีพของบิดา
อาชีพของมารดา รายได้ในครอบครัว)

กลุ่มที่ 2 ที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกันได้แก่
สมมติฐานที่ 6-9 (ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง, ปัจจัยด้านการเข้า
ร่วมกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, ปัจจัยด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับ
เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, ปัจจัยด้านการประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง)

5.2.1 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

นักเรียนนายร้อยตำรวจ มีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ “มาก” ผู้วิจัยได้
สร้างแบบสอบถามความถี่แปร 3 ด้านคือ 1) ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย 2) ด้านความมีเหตุผล
ในการใช้จ่าย 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย ในทุกด้านมีความเข้าใจในระดับ “มาก” อาจมี
ปัจจัยมากจากความสนใจในการศึกษาเรียนรู้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมีสูง รวมไปถึงความ
มีวินัยในการปฏิบัติตนต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมีสูง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ทั้ง
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547) ศึกษา
ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาความคิดเห็น
และปัจจัยที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 300
คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
ภาพรวมระดับ “มาก”

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัจจัยมาจากนักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

1. โรงเรียนนายร้อยตำรวจควรจัดให้มีโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการศึกษาคูณานอกสถานที่เรื่องศึกษาคูณานโครงการเศรษฐกิจพอเพียง จะก่อให้เกิดการรับรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของนักเรียน
2. โรงเรียนนายร้อยตำรวจควรจัดโครงการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และได้ฟังบรรยายด้านเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้เชี่ยวชาญ
3. ส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยตำรวจเข้าร่วมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่การปฏิบัติโดยตรง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

1. การวิจัย เรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” ควรจะศึกษาถึงปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจกับนักเรียนทั่วไป เพื่อทราบถึงความแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรจะ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักเรียนทุกๆ ไปมีความแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

1) หนังสือภาษาไทย

- เกษม วัฒนชัย. นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบแนวคิดทางเศรษฐกิจพอเพียง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, 2546.
- จุมพล หนิมพานิช. พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2533 .
- จำนง พรายเข้มแข็ง. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริม (ตามกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2535.
- รศ.ดร.ธำรงค์ อุคมไพจิตรกุล และคณะ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์คุณภาพวิชาการ(พว)
จำกัด, 2544.
- ธัญญารักษ์ มีนะนันท์. ความพร้อมในการนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีสำนัก
งานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. กิ่งทศวรรษวิถีมุขมนตรีไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์, 2545.
- มนตรี จุฬาวินทล. ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย, 2537.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2535.
- โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต(รป.บ.) นครปฐม : งานผลิต
เอกสารและตำรา, 2549.
- วิทยา อธิปอนันต์ และคณะ. ไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการ
เกษตร, 2542.

วิทยา อธิปอนันต์ และคณะ. เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2542.

ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์. เทคนิคการประมวลผล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพร์พิทยา, 2540.

ศรีศักดิ์ จามรมานและคณะ. “แรงงานไทยกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา

เปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับประชาชนทั่วไปในเขต กทม.”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2549.

สุพัตรา จุณณะปิยะ. คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2546.

สุรางค์ จันทร์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. นวโกวาท. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535.

สมบูรณ์ สุภศิลป์. เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ความรู้เบื้องต้นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2526.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549.

ทับทิม วงศ์ประยูร. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2539.

เทอดศักดิ์ ศรีสุรพลและคณะ. เศรษฐศาสตร์มหภาค 1. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538.

ทับทิม วงศ์ประยูรและคณะ. มนุษย์กับเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด, 2541.

โสภา ชูพิบูลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กฤษดา, 2518.

อุดมพร อมรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว, 2537.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตฺโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมมิ์ จำกัด, 2541.

พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตฺโต). เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2538.

2) วิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์ และงานวิจัย

- กันยิกา เจตนาเสน. “พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าไทยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร”. ภาคนิพนธ์
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
2546.
- จักรกริช ใจดี. “ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตร”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- ธนพร แดงขาว. “พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร”. ภาคนิพนธ์ปริญญา
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- ธัญลักษณ์ จันทร์แก้ว. “รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการมีส่วนร่วมตัดสินใจซื้อในครอบครัว
ของเด็กวัยรุ่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, 2544.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. “การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดระดับของความเป็นเศรษฐกิจตามแนวพุทธ
เศรษฐศาสตร์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรคุณวุฒิปริญญาตรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พระมหาสง่า พลสงคราม. “เปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- เพชร हालา. “ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาระดับกลางที่มีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญ
ชาระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.
- รสวลีย์ อักษรวงศ์. “ความคาดหวังในความสามารถทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัด
อุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2536.
- วิชชุดา งามปลอศ. “ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

ฤทัย บุญเอกบุศย์. “พฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.

สิทธิพร นิยม. “พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าในชีวิตประจำวันของนักแสดงในเขตกรุงเทพมหานคร”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2546.

สันติชัย กำสมาน. “ความคาดหวังของศึกษานิเทศก์ที่กำกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

สุนีย์ เจริญกุล. “ความคาดหวังของประชาชนต่อการดำเนินงานของโรงพยาบาลศูนย์ สระบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

อัมพวัลย์ วิศธีรานนท์. “วิถีชีวิตของคนไทยรุ่นใหม่ : ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.

รศ.จางูวรรณ ธรรมวัตร. “ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและวิถีคิดต่อวิถีการผลิตพอเพียงของคนอีสาน : ศึกษากรณีชุมชนลุ่มน้ำชี”. รายงานการวิจัย แห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2543.

พัชรลักษณ์ วิดดาภิรดี. “บทบาทสื่อมวลชนต่อการเสนอข่าวและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์, 2549.

3) ภาษาอังกฤษ

Wikstrom, S. and R. Normann. *Knowledge & Value a New Perspective on Corporate Transformation*. New York : Routledge, 1994.

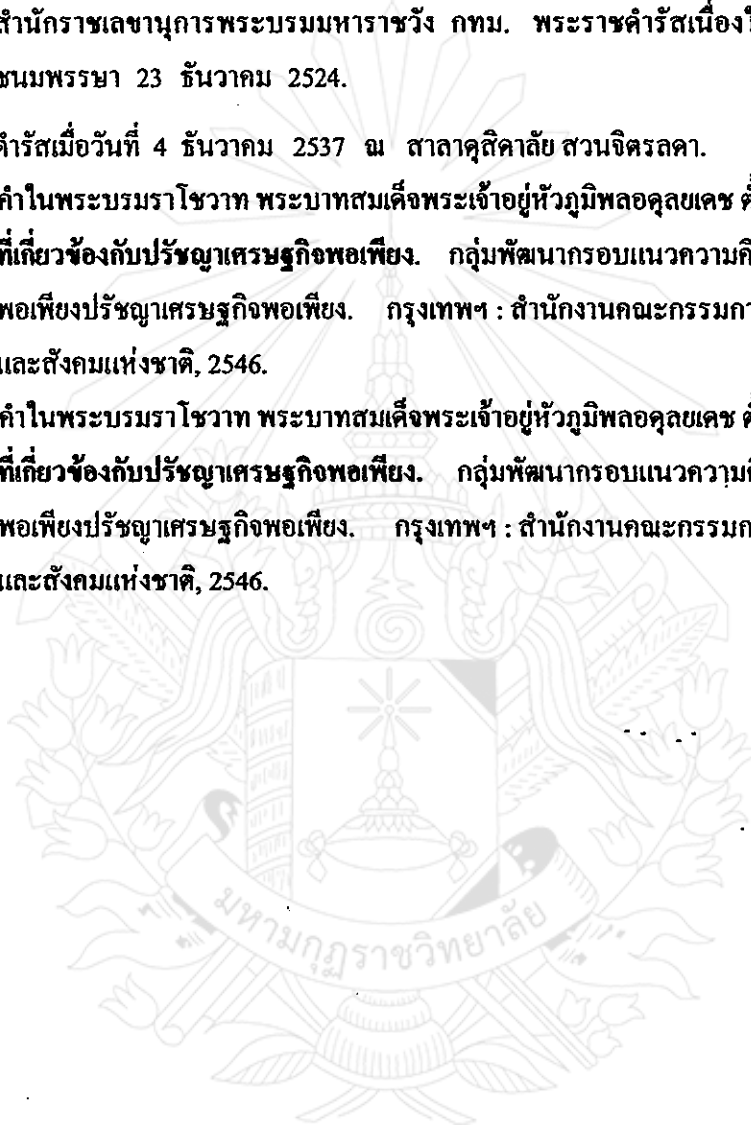
4) พระราชดำรัส และประมวลคำในพระบรมราโชวาท

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป พระราชทานพระราชานุญาต ตามที่ขอพรมหากรุณาตามหนังสือที่ รล 0003 /18888 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 สำนักพระราชเลขานุการพระบรมมหาราชวัง กทม. พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2524.

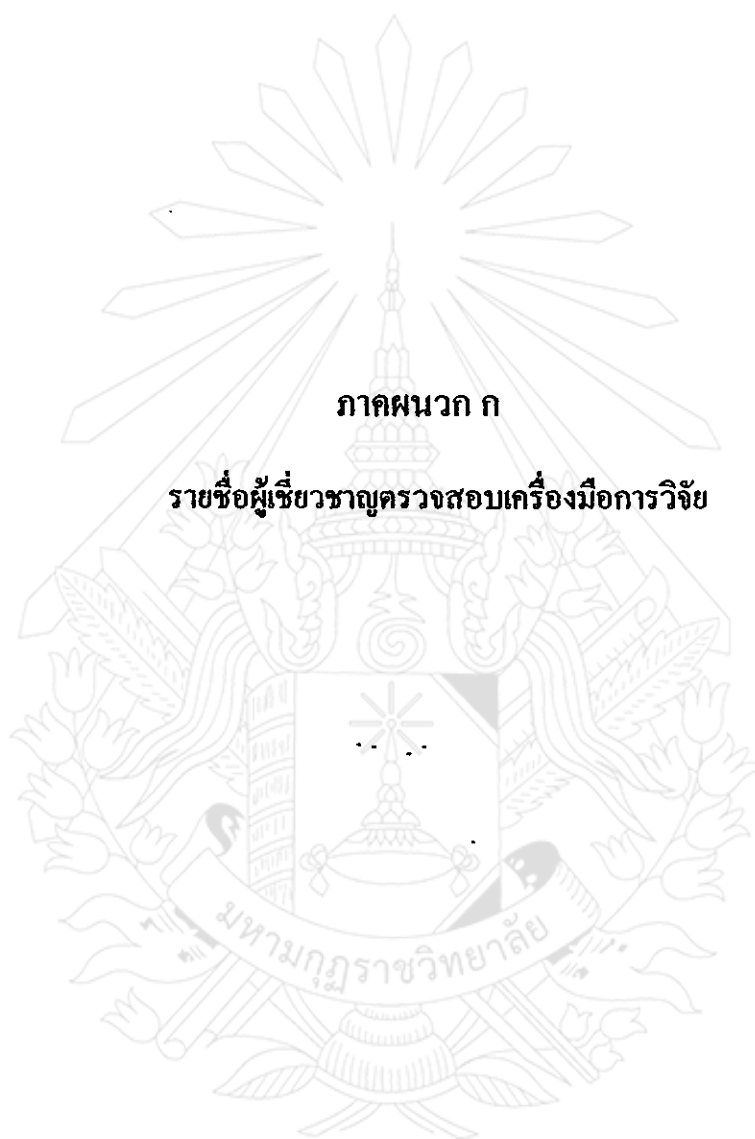
พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา.

ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่ พ.ศ. 2493-2542 . ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กลุ่มพัฒนากรอบแนวความคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546.

ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่ พ.ศ.2543-2545. ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กลุ่มพัฒนากรอบแนวความคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546.

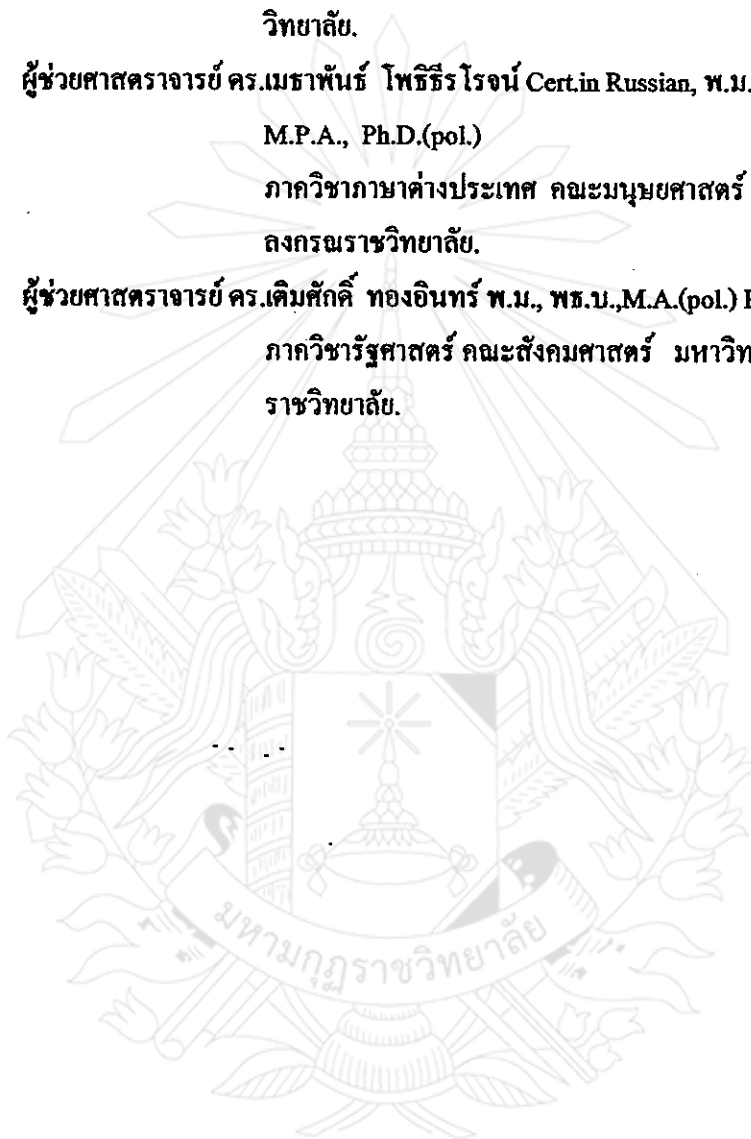

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก พ.ม., พธ.บ., พธ.ม., Ph.D.
หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์ Cert.in Russian, พ.ม., พธ.บ., M.A.(pol.)
M.P.A., Ph.D.(pol.)
ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ พ.ม., พธ.บ., M.A.(pol.) Ph.D.(pol.)
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐

โทร. (๐๒) ๒๕๑-๖๔๒๗, ๒๕๒-๘๓๐๒-๓, ๒๕๒-๘๑๐

๒๕๒-๘๑๐๘, ๒๕๒-๑๗๑๕ โทรสาร: (๐๒) ๒๕๑-๐๒๘

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๑) / ๐๓๓

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก

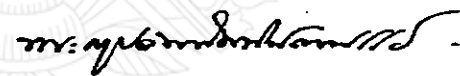
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำสืบทำรวจกษิณัฎฐ บุตรมาลา นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับความเห็นชอบให้ทำวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือ หรือให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังกล่าวได้ ตามสำเนาแบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด ที่ส่งมาพร้อมนี้แล้ว สำหรับวันและเวลา นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ และหวังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

ท. :

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตึก สว.ธรรมนิเวศ ชั้น ๕

โทร. ๐-๒ ๒๕๒-๘๓๐๒๕, ๐-๒ ๒๕๒-๘๓๐๒-๓ คอ ๒๕๕,

โทรสาร : ๐-๒ ๖๒๕-๐๕๔๗

จำสืบทำรวจกษิณัฎฐ บุตรมาลา : โทร. ๐๘๑-๕๒๐-๘๒๗๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ อ.พระสุเมรุ กทม. ๑๐๒๐

โทร. (๐๒) ๒๕๑-๖๔๒๗, ๒๕๒-๘๓๐๒-๓, ๒๕๒-๘๑๐

๒๕๒-๘๑๐๕, ๒๕๒-๑๗๑๕ โทรสาร: (๐๒) ๒๕๑-๐๒๙

ที่ ศท ๖๐๐๒ (๑) / ๐๓๔

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำลิตำรจกษิฉิภุ บุครมำลำ นัคคิภยำปริญญำโทหลัคสุครศำสนศำสตรมหำ
บิฉคิต สำขำวิชำรัฐศำสตรักรำบครอง บิฉคิตวิทยาลัย มหำวิทยาลัยมหำมกุฏรำชวิทยาลัย ด้รับควำม
เห็นชอบให้ทำวิจัยเพื่อสรำนินพธ์ในหัวข้อเรื่อง “ควำมเข้ำใจของนักเรียนน่ำร้อยตำรจกที่มีต่อทฤษฎี
เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ศศ.พิเศษ ดร.สุภิจ ชัยมุสิก เป็นอำจรยที่ปริภษำสรำนินพธ์ เพื่อเสนอต่อ
บิฉคิตวิทยาลัย

อำจรยที่ปริภษำสรำนินพธ์ ด้พิจารณาแล้วทำนเป็นผู้มีความรู้ควำมสมำรถ มี
ประสพกรณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือ หรือให้ข้อเสนอแนะกำรวิจัยด้งกล่ำว
ด้ คำนสำเนำแบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด ที่ส่งมำพร้อมนี้แล้ว สำหรับวันและเวลำ นัคคิภยำจะเป็นผู้
มำติดล่ำกับทำนด้ยตนเอง

จึงเจริญพรมำเพื่อทรำบ และหวังด้รับควำมอนุเคราะห์จกทำนด้ยดี ขอนุโมทนำ
ขอบคูนมำ ณ โอกำสนี้

ขอเจริญพร

ดร. เมธาพันธ์ โพธิ์ธีรโรจน์

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตึก สว.ธรรมนิเวศ ชั้น ๕

โทร. ๐-๒ ๒๕๒-๘๓๐๕, ๐-๒ ๒๕๒-๘๓๐๒-๓ ต่อ ๒๕๕,

โทรสาร : ๐-๒ ๖๒๕-๐๕๔๗

จำลิตำรจกษิฉิภุ บุครมำลำ : โทร. ๐๘๑-๕๒๐-๘๒๗๔

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ วัดบวรนิเวศวิหาร ถนนพระสุเมรุ กทม. ๑๐๒๐
โทร. (๐๒) ๒๘๑-๖๕๒๗, ๒๘๒-๘๓๐๒-๓, ๒๘๒-๘๑๐,
๒๘๒-๘๑๐๙, ๒๘๒-๑๗๑๕ โทรสาร: (๐๒) ๒๘๑-๐๒๙

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๑) / ๐๓๕

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เคิมศักดิ์ ทองอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย จำดิลปคำรองกษัตริย์ บุตระมาลา นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับความเห็นชอบให้ทำวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ศศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือ หรือให้ข้อเสนอแนะการวิจัยดังกล่าวได้ ตามสำเนาแบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด ที่ส่งมาพร้อมนี้แล้ว สำหรับวันและเวลา นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ และหวังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

ดร. กุศลธรรมนิเวศ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

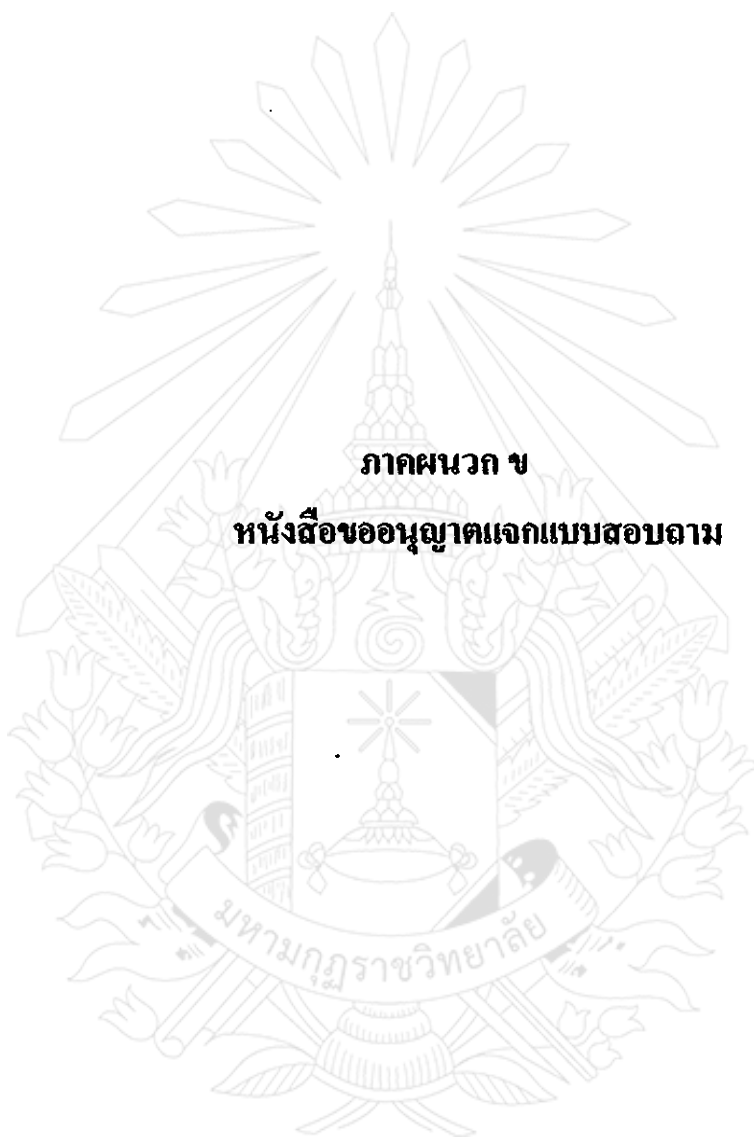
สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตึก สว.ธรรมนิเวศ ชั้น ๕

โทร. ๐-๒ ๒๘๒-๘๓๓๕, ๐-๒ ๒๘๒-๘๓๐๒-๓ ต่อ ๒๔๕,

โทรสาร : ๐-๒ ๖๒๕-๐๕๔๗

จำดิลปคำรองกษัตริย์ บุตระมาลา : โทร. ๐๘๑-๕๒๐-๘๒๗๔

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๔๘ วัดบวรนิเวศวิหาร ถนนพระสุเมรุ กทม. ๑๐๒๐๐

โทร. (๐๒) ๒๘๑-๖๔๒๗, ๒๘๒-๘๓๐๒-๓, ๒๘๒-๘๑๐๕,

๒๘๒-๘๑๐๘, ๒๘๒-๑๗๑๕ โทรสาร: (๐๒) ๒๘๑-๐๒๕๔

ที่ ศธ ๖๐๐๒ (๑) / ๐๓๖

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ด้วย จำสืบทารวจกษัตริย์ บุครมาลา นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับความ
เห็นชอบให้ทำวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎี
เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมี ผศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อเสนอต่อ
บัณฑิตวิทยาลัย

นักศึกษาผู้นี้จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูล
ต่อไปโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๑ - ๔ กลุ่มตัวอย่างชั้นละ ๑๕ คนรวมทั้งหมด
๑๐๐ คนที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรด
อนุญาตให้ จำสืบทารวจกษัตริย์ บุครมาลา ได้เก็บข้อมูลใน กองกำกับการ ๑ กองบังคับการปกครอง
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับวันและเวลา นั้น
นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

ท.ศ.บุญรัตน์พัฒน์

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ตึก สว.ธรรมนิเวศ ชั้น ๕

โทร. ๐-๒ ๒๘๒-๘๓๗๕, ๐-๒ ๒๘๒-๘๓๐๒-๓ คို့ ๒๔๘,

โทรสาร : ๐-๒ ๖๒๕-๐๕๔๗

จำสืบทารวจกษัตริย์ บุครมาลา : โทร. ๐๘๑-๕๒๐-๘๒๗๔

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง
คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านองค์การที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) การรับรู้ข่าวสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) การเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
- 4) การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย
- 2) ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย
- 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

ตอนที่ 4 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อ
แสดงความคิดเห็นตามที่เข้าใจโดยอิสระ

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มุ่งสอบถามถึงความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจ
พอเพียง ด้านต่าง ๆ กรุณาอ่านข้อคำถามด้วยความมีอิสระตอบได้ตามความจริง โดยไม่มีคำตอบใดผิด
กรุณาทำให้ครบทั้ง 4 ตอน คำตอบของท่านใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษา ผู้ศึกษาถือว่าเป็นความลับ
จะไม่ใช้เป็นที่เปิดเผย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เสียสละให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1. แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่เป็นจริง

ข้อคำถาม	สำหรับ ผู้วิจัย
1. อายุ 1. () ต่ำกว่า 20 ปี 2. () ระหว่าง 21-25 ปี 3. () ระหว่าง 26-30 ปี 4. () สูงกว่า 30 ปี	
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยเท่ากับ.....(ไปรกระบุ)	
3. อาชีพของบิดา 1. () รับราชการ 2. () เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ 3. () เจ้าหน้าที่เอกชน 4. () เกษตรกรรมหรืออื่นๆ 5. () ไม่ได้เข้าร่วมกับบิดา	
4. อาชีพของมารดา 1. () รับราชการ 2. () เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ 3. () เจ้าหน้าที่เอกชน 4. () เกษตรกรรมหรืออื่นๆ 5. () ไม่ได้เข้าร่วมกับมารดา	
5. รายได้ในครอบครัว 1. () ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน 2. () ระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน 3. () 10,001-15,000 บาทต่อเดือน 4. () สูงกว่า 15,000 บาทต่อเดือน	

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ขอความกรุณาให้ท่านได้อ่านข้อความในแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วโปรดขีด (✓) ลงในช่องที่ตรงกับ ความรู้สึก ความคิดเห็น และความต้องการอย่างแท้จริง และข้อคำถามนี้ ถามเฉพาะเรื่องความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับ 1	มีค่าเท่ากับ	น้อยที่สุด
ระดับ 2	มีค่าเท่ากับ	น้อย
ระดับ 3	มีค่าเท่ากับ	ปานกลาง
ระดับ 4	มีค่าเท่ากับ	มาก
ระดับ 5	มีค่าเท่ากับ	มากที่สุด

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ					สำหรับ นักวิจัย
	5	4	3	2	1	
1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง						
1. ได้รับชมข่าวสารด้านเศรษฐกิจพอเพียงทางโทรทัศน์						
2. ได้ฟังข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากวิทยุ						
3. ได้อ่านข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากหนังสือพิมพ์						
4. ได้อ่านข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากเอกสารเผยแพร่						
5. ได้คำแนะนำข้อมูลด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากกลุ่มเพื่อนนักเรียน						
6. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจากการเข้าอบรม						
7. ได้รับรู้ข่าวสารด้านทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก การสัมมนาทางวิชาการ						
8. ได้รับรู้ เรื่องทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก การศึกษาดูงาน						
9. ได้รับรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจาก เข้าร่วมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง						
10. ได้เรียนรู้เรื่องทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงจาก ทดลองในกิจการส่วนตัว						

ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ					
	5	4	3	2	1	สำหรับ นักวิจัย
2) การเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						
1. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับที่โรงเรียนจัดขึ้น						
2. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากองค์กร ของรัฐจัดขึ้น						
3. ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละปี						
4. ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยการอบรม						
5. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการฟังบรรยาย						
6. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมมนา ทางวิชาการ						
7. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาดูงาน						
8. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเข้าเยี่ยมชม						
9. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการให้ความ สนับสนุนทางการเงิน						
10. ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเข้าร่วม ประชุม						
3) เข้าฟังบรรยายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ						
1. มีความสนใจการฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						
2. เข้าใจเนื้อหาในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						
3. ชอบฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						
4. ตั้งใจค้นคว้าทักตามหัวข้อที่บรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียง						
5. สนใจถามผู้บรรยายเมื่อสงสัยในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						
6. เตรียมเอกสารประกอบการฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง						
7. มีการทบทวนหลังการฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียง						
8. อยากนำมาปฏิบัติเมื่อฟังการบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง						

4) การรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	5	4	3	2	1	สำหรับ นักวิจัย
1. นักเรียนรู้ตนเองว่าเป็นคนประหยัด						
2. นักเรียนรู้ตนเองว่ามีวินัยในการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน						
3. นักเรียนรู้ตนเองว่ามีรายได้มีรายได้น้อย จะต้องใช้จ่ายน้อย						
4. นักเรียนรู้ว่าตนเองใช้เงินสิ้นเปลืองในแต่ละเดือน						
5. นักเรียนรู้ว่าตนเองมีความอดทนด้านการใช้จ่าย						
6. นักเรียนไม่ยอมได้ทรัพย์สินมากเกินไปเกินความสามารถของตน						
7. นักเรียนพึงพอใจในสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน						
8. นักเรียนรู้ตัวเองว่าเป็นผู้เอื้ออาทรต่อเพื่อน ๆ						
9. นักเรียนรู้ว่าเครื่องใช้ส่วนตัวของนักเรียนถ้าไม่จำเป็นจะไม่ซื้อใหม่						
10. นักเรียนรู้ตัวเองว่า ไม่ชอบยืมเงินเพื่อน ๆ						
ตอนที่ 3 ความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความเข้าใจ					
1) ด้านความรู้จักประมาณตนในการใช้จ่าย	5	4	3	2	1	สำหรับ นักวิจัย
1. นักเรียนรู้สึกว่าคุณได้ใช้จ่ายเงินเท่าที่มีอยู่						
2. นักเรียนพยายามประหยัดที่สุดเท่าที่จะประหยัดได้						
3. เมื่อเงินเหลือค่าใช้จ่ายนักเรียนจะเก็บออมไว้						
4. นักเรียนรู้สึกว่าเงินเป็นสิ่งที่หาได้ด้วยความลำบาก						
5. นักเรียนมีความประหยัดการใช้จ่าย ด้านเครื่องนุ่งห่ม						
6. นักเรียนชอบรับประทานอาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้						
7. นักเรียนได้เลือกรับประทานอาหารในราคาที่ถูกลง						
8. นักเรียนชอบรับประทานอาหารร้านข้างถนน						
9. นักเรียนชอบซื้อของราคาถูกลงมาใช้						
2) ด้านการมีเหตุผลในใช้จ่าย	5	4	3	2	1	สำหรับ นักวิจัย
1. นักเรียนรู้สึกว่าวันหยุดไม่ควรไปเที่ยวเพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเงิน						
2. นักเรียนรู้สึกว่า การใช้จ่ายเงินต้องให้คุ้มค่าต่อจำนวนเงินที่จ่ายไป						

3. นักเรียนรู้สึกว่าจะไม่เล่นการพนันเพราะทำให้เสียทรัพย์						
4. นักเรียนรู้สึกว่าจะไม่สูบบุหรี่เพราะทำให้สิ้นเปลืองเงิน						
5. นักเรียนหลีกเลี่ยงการดื่มสุราเพราะทำให้เสียทรัพย์						
6. นักเรียนฝึกคนให้ดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายเพราะทำให้ประหยัดเงิน						
3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	5	4	3	2	1	สำหรับ นักวิจัย
1. นักเรียนไม่อยากมีรถเก๋งคันหรูนั่งมาโรงเรียน						
2. นักเรียนมีความสนใจการเรียนให้ในวิชาต่าง ๆ						
3. นักเรียนไม่ชอบใช้สิ่งของราคาแพง						
4. นักเรียนใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ						
5. นักเรียนอดทนต่อความพอใจในเพศตรงกันข้าม						
6. นักเรียนพอใจในสภาพชีวิตประหยัด						
7. นักเรียนหารักในการเล่นกีฬา						
8. นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสืออย่างสม่ำเสมอ						
9. นักเรียนไม่เครียดถึงแม้จะมีปัญหาด้านการเงิน						
10. นักเรียนจัดการด้านเวลาเรียน และทำงาน						

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด เรื่องความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 ข้อเสนอแนะ ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย

.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะ ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย

.....

.....

4.3 ข้อเสนอแนะด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ—นามสกุล จำสิปดำรงกนิษฐ์ บุครมาลา
 วัน เดือน ปีเกิด วันศุกร์ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2508
 สถานที่เกิด 93 หมู่ 3 บ้านหนองแก้ง่า ด.เมืองแฝก อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ 31130
 ที่อยู่ปัจจุบัน 90/343 หมู่ 7 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110
 ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2527 มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6)ร.ร. บาลีเตรียมอุดมศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร ปี 2525-2527

พ.ศ.2533 ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) กองส่งเสริมวิทยฐานะครู
 กรมฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา)

พ.ศ.2533 ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขารัฐศาสตร์ (การบริหารรัฐกิจ)
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รุ่นที่ 35/2528

พ.ศ.2550 ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)สาขารัฐศาสตร์ (การปกครอง)
 รุ่นที่ 1/2548 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

การศึกษาอบรมเพิ่มเติมระดับประกาศนียบัตรต่างๆ

พ.ศ.2536 ป.หลักสูตร การฝึกอบรมบุคคลผู้บรรจุหรือโอนมาเป็นข้าราชการตำรวจ
 ชั้นประทวนและพลตำรวจ (กอป.)เป็นกรณีพิเศษ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ.2537 ป.หลักสูตร การฝึกยิงปืนและยุทธวิธีตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ.2540 ป.กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายลักษณะ
 พยานหลักฐาน สำหรับรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2541 ป.หลักสูตร การฝึกยุทธวิธีตำรวจในเมือง โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ.2549 ป.หลักสูตรการต่อต้านปราบปรามการก่อความไม่สงบ (ตปส.) กอน.(สายป้องกัน
 ปราบปราม) รุ่นที่ 17 ค่ายพระรามหก กองบังคับการ การฝึกพิเศษ (กฝ1.)
 บช. ตชด.

พ.ศ.2550 ป.หลักสูตร การโคจร้ม (ตำรวจพลร่ม) รุ่นที่ 193 (นรต.รุ่นที่ 62) ค่ายนเรศวร
 กองบังคับการ การส่งกำลังบำรุงทางอากาศ (สอ.) บช.ตชด.

ทำงานในส่วนราชการต่างๆ ตั้งแต่อดีต- ปัจจุบัน

พ.ศ. 2533-36 นักวิชาการศาสนา สำนักงานพุทธมณฑล กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาฯ

พ.ศ. 2536-37 ลูกแถว(พลสำรองพิเศษ)โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ. 2538-42 ผู้บังคับหมู่ กองบังคับการบริการการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ. 2542-50 ผู้บังคับหมู่ กองบังคับการปกครอง โรงเรียนนายร้อยตำรวจ